

Σ' αυτό το τεύχος...

#03 Μάχη για το μέλλον

#04 ΓΑΖΑ

Προπύργιο της
Παλαιστινιακής Αντίστασης

#06 Οι μέρες του Αλέξη

Το χρονικό μιας εξέγερσης

#10 Οι ρίζες

της εξέγερσης

Πέρα από τη
«γενιά των 700 ευρώ»

**#14 Αντινεοφιλελεύθερη
ή Αντικαπιταλιστική
Αριστερά;**

**#18 Η Κωνσταντίνα
Κούνεβα δεν είναι μόνη!**

#20 Κρίση

**#22 Το κίνημα
των "Προβληματικών"**

#26 Ρόζα Λούξεμπουργκ

Η επαναστάτρια που ξεκίνησε
την ρήξη με τον ρεφορμισμό

#30 Γερμανία 1919-1923

Οι κρίσιμες καμπές
της επανάστασης

**#36 Βαλκανική
Συνάντηση Ειρήνης**

Το Σοσιαλισμός από τα Κάτω
είναι το δίμηνο περιοδικό του
Σοσιαλιστικού Εργατικού Κόμματος

Ιδιοκτήτης:

Εκδόσεις Μαξιστικό Βιβλιοπωλείο

Υπεύθυνη σύνταξης: Μαρία Στύλθου

Σύνταξη: Θανάσης Καμπαγιάννης,
Σωτήρης Κοντογιάννης, Νίκος Λούντος,
Λεάνδρος Μπόδαρης

Εξώφυλλο, σελιδοποίηση:

Παντελής Γαβριηλίδης,

Αλέξης Καθέργης

Κεντρική διάθεση:

Μαξιστικό Βιβλιοπωλείο,

Φειδίου 14- 16, Τηλ. 210 52 47 584

Για συνδρομές και γράμματα:

Περιοδικό «Σοσιαλισμός από τα Κάτω»

Τ.Θ. 8161 - 100 10 Αθήνα

E-mail: sak@sek-ist.gr

ιστοσελίδα www.sek-ist.gr/SAK

Anti Προσφυγ

Μάχη για το μέλλον

Το 2009 ξεκίνησε με τους χειρότερους αιώνους για τους από πάνω και φορτωμένο οργή και εξέγερση για το κίνημα.

Η επιδείνωση της οικονομικής κρίσης δεν είναι πια πρόβλεψη, είναι καθημερινή πραγματικότητα. Σε διεθνές επίπεδο, οι κυβερνήσεις αναγκάζονται να ομολογήσουν ότι τα πακέτα διάσωσης των τραπεζών δεν έφεραν αποτέλεσμα. Η Σίτιγκρουπ προωθεί μόνη της το διαμελισμό της, η Μπάρκλεϊς κατακυλάει, η Κομέρτμπανκ κρατικοποιείται από τη «σιδηρά κυρία» Μέρκελ! Για την Ελλάδα, η υποβάθμιση της πιστοληπτικής ικανότητας από την Στάνταρντ εντ Πουρς και η εκτίμηση της ΕΕ για ρυθμό ανάπτυξης 0,2% τα λένε όλα. Σύμφωνα με το ΙΝΕ της ΓΣΕΕ, τέτοιος ρυθμός ανάπτυξης σημαίνει 100.000 απολύσεις μέσα στο 2009.

Η οικονομική σφαγή αρχίζει να παίρνει διαστάσεις αντίστοιχες με την ανθρωπιστικές καταστροφές που φέρνουν οι πολεμικές σφαγές των ΗΠΑ, του ΝΑΤΟ και του Ισραήλ. Η φρίκη στη Γάζα είναι η άλλη όψη του συστήματος που σπέρνει τον όλεθρο και με τα F-16 και με τα «τοξικά ομόλογά» του.

Ομως, δίπλα στις εικόνες της καταστροφής και του ανείπωτου πόνου για τους απλούς ανθρώπους, στέκονται οι εικόνες της αντίστασης και της εξέγερσης. Μέσα στο Δεκέμβριο τα μάτια όλης της Ευρώπης, και όχι μόνο, ήταν στραμμένα στην Ελλάδα που φλεγόταν από την οργή για τη δολοφονία του Αλέξη Γρηγορόπουλου. Παντού το μήνυμα που έβγαине από την Ελλάδα ήταν ξεκάθαρο. Η κρίση δεν φέρνει μόνο χτυπήματα αλλά και αγώνα, κίνημα, δράση. Το είδαν με τρόπο οι διάφοροι Σαρκοζί και το ομολόγησαν τρέχοντας να αναβάλουν τις «μεταρρυθμίσεις» τους για την Παιδεία. Το είδαν όμως με ελπίδα οι εργάτες και η νεολαία σε όλα τα μήκη και τα πλάτη του πλανήτη. Διαδη-

λώσεις έξω από τις ελληνικές πρεσβείες από τη Σεούλ ως το Παρίσι είχαν να γίνουν από τον καιρό του Πολυτεχνείου τον ιστορικό Νοέμβριο 1973.

Με το γύρισμα του χρόνου όλα τα μάτια στράφηκαν στη Γάζα, στην Παλαιστίνη, σε όλη τη Μέση Ανατολή. Γεμάτα όχι μόνο συμπόνοια για τα αθώα θύματα, αλλά και θαυμασμό για έναν λαό που στέκει αλύγιστος μπροστά στα τάνκς και τις βόμβες. Οι διαδηλώσεις αλληλεγγύης για την Παλαιστίνη ήταν οι μεγαλύτερες όχι μόνο στο Κάιρο και στη Βηρυτό αλλά και στο Λονδίνο, το Παρίσι, την Αθήνα. Η κινητοποίηση στο λιμάνι του Αστακού για να μην πάνε όπλα στο Ισραήλ είχε πλάι της τις καρδιές των ακτιβιστών από το Σαν Φρανσίσκο μέχρι το Καράτσι.

Όταν οι από κάτω αναδεύονται με τέτοια λαχτάρα, ξαναζωντανεύουν στη μνήμη οι μεγάλες στιγμές της ανθρωπότητας, τα μεγάλα κινήματα για να αλλάξουμε τον κόσμο. Η συζήτηση για το μέλλον έχει βγει στην πρώτη γραμμή. Οι απαντήσεις των πολιτικώνών που κυβερνούν είναι αξιοθρήνητες. Ο Καραμανλής έκανε ανασχηματισμό και παριστάνει ότι θα δέξει φροντίδα και στοργή «για τους ασθενέστερους»...αλλάζοντας έναν καραβανά με έναν ξεφτιλισμένο από τα σκάνδαλα για υπουργό Δημόσιας Τάξης και ένα νεοφιλελεύθερο μηδενικό με έναν έμπορο ειδών υγιεινής για υπουργό Οικονομίας.

Μια στοιχειώδης αντιπολίτευση θα έπρεπε να κάνει περίπατο απέναντι σ' αυτούς μέσα σε τέτοιες συνθήκες. Αλλά από τα έδρανα της Βουλής βγαίνει μόνο αφρός (και κάμποση λάσπη για το κίνημα που συγκρούεται στους δρόμους). Είναι κατεπείγον να συσπειρωθούμε για μια Αριστερά Αντικαπιταλιστική, για να δώσουμε νικηφόρα τις μάχες ενάντια στον πόλεμο, τη φτώχεια και την καταστολή, για να ανοίξουμε δρόμους για μια κοινωνία ισότητας και δικαιοσύνης. ■

ΓΑΖΑ

Προπύργιο της Παλαιστινιακής Αντίστασης

Συλλαλητήριο στην Αθήνα στις 10 Γενάρη. Μετά τη χερσαία εισβολή του Ισραήλ στη Γάζα

Ο αγώνας που δίνουν οι Παλαιστίνιοι της Γάζας ενάντια στην ισραηλινή κτηνωδία έχει συγκλονίσει όλο τον κόσμο. Ο **Νίκος Λούντος** μας καλεί να μπλοκάρουμε τη στρατιωτική αδελφοποίησης Ελλάδας και Ισραήλ

1040 νεκροί, σχεδόν 5000 τραυματίες. Όταν διαβάσετε αυτές τις γραμμές, ο αμαρτηρός απολογισμός της ισραηλινής επίθεσης στη Γάζα θα έχει χειροτερεύσει. Η εισβολή της τέταρτης μεγαλύτερης στρατιωτικής μηχανής του κόσμου στην πιο πυκνοκατοικημένη περιοχή του πλανήτη ζωγραφίζει με τα πιο μελανά χρώματα το πόσο βάρβαρο γίνεται το καπιταλιστικό σύστημα μέσα στην κρίση του.

Η λεγόμενη “διεθνής κοινότητα” καλοπιάνει και χειροκροτεί το Ισραήλ από την πρώτη μέρα του πολέμου. Το ψήφισμα 1860 του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ που καλεί σε κατάπαυση πυρός πήγε κατευθείαν στο καλάθι των αχρήστων. Ενώ οι δηλώσεις περί “δικαιώματος του Ισραήλ στην αυτοάμυνα” και για “επίθεση με αμυντικό σκοπό” έχουν ξεπεράσει τη λογοτεχνική φαντασία του Τζορτζ Οργουελ.

Το σημερινό έγκλημα είναι προδιαγεγραμμένο και συνδιοργανωμένο από τις ΗΠΑ και την Ευρωπαϊκή Ένωση. Από το

2006, όταν η Χαμάς κέρδισε τις εκλογές στην Δυτική Οχθη και τη Γάζα, όλες οι δημοκρατικές χώρες του πολιτισμένου κόσμου συγκρότησαν μπλοκ ενάντια στην εκλεγμένη κυβέρνηση της Χαμάς. Οι Παλαιστίνιοι είχαν ψηφίσει “λάθος” και έπρεπε να το πληρώσουν. Το εμπάργκο και το πάγωμα τραπεζικών λογαριασμών σήμανε ότι εκατοντάδες χιλιάδες Παλαιστίνιοι έπρεπε να επιστρέψουν στη λίθινη εποχή: να μαγειρεύουν καίγοντας τα έπιπλά τους και να ελπίζουν ότι δεν θα αρρωστήσουν γιατί τα νοσοκομεία διαλύονταν. Τα ανταλλακτικά του ιατρικού εξοπλισμού σάπιζαν στα σύνορα. Οι ίδιες δυνάμεις χρηματοδότησαν μια απόπειρα ένοπλου πραξικοπήματος στη Γάζα, από συμμορίες συνδεδεμένες με τον πρόεδρο της Παλαιστινιακής Αρχής Μαχμούντ Αμπάς, αλλά τα σχέδιά τους γύρισαν μπουμεραγκ. Ο κόσμος στη Γάζα έμεινε αμετακίνητος, να στηρίζει την Αντίσταση και την επιλογή που είχε κάνει. Οι βομβαρδισμοί που ξεκίνησε το Ισραήλ το Δεκέμβρη ήρθαν ως αποκορύ-

φωμα αυτής της συντονισμένης προσπάθειας να τσακιστεί η Αντίσταση.

Η συνηγορία της κυβέρνησης του Καραμανλή σε αυτό το έγκλημα ξεπερνάει κάθε προηγούμενο. Δεν έχει περάσει ούτε ένα εξάμηνο από τότε που η ελληνική και η ισραηλινή αεροπορία έκαναν κοινά αεροπορικά γυμνάσια στο Αιγαίο. Τα ισραηλινά F-16 έχουν άδεια διαρκείας να κινούνται στο ελληνικό FIR. Ελληνικές φρεγάτες περιπολούν στις ακτές του Λιβάνου, ώστε να νιώθει το ισραηλινό πολεμικό ναυτικό άνετα στις εξορμήσεις του στη Μεσόγειο, ακόμη και για να εμβολίσει καΐκια που μεταφέρουν ανθρωπιστική βοήθεια, όπως το πλοίο Dignity και το Αρίων. Το λιμάνι του Αστακού, αποκαλύπτεται πως έχει γίνει κόμβος για τη μεταφορά χιλιάδων τόνων πολεμικού υλικού που στέλνεται δώρο από τις ΗΠΑ στον ισραηλινό στρατό. Το 1990, ο Μητσοτάκης αποκατέστησε πλήρως τις σχέσεις της Ελλάδας με το Ισραήλ και άνοιξε η πρεσβεία του κράτους-δολοφόνου στην Αθήνα. Σήμερα, η

κόρη του, ως Υπουργός Εξωτερικών, συνεχίζει αυτή τη βρόμικη παράδοση.

Όταν ιδρύθηκε το Ισραήλ πριν από 61 χρόνια, το αποκαλούσαν ένα “προκεχωρημένο φυλάκιο” της Δύσης μέσα σε μια θάλασσα Αράβων. Σήμερα συνεχίζει να δικαιώνει αυτό το όνομα: είναι ένα προκεχωρημένο φυλάκιο της ιμπεριαλιστικής βαρβαρότητας των μεγάλων δυνάμεων του Δυτικού Κόσμου, που δολοφονεί αθώους και ανυπεράσπιστους. Το Ισραήλ δεν είναι ένα συνηθισμένο κράτος. Για να βρει κανείς αναλογίες πρέπει να γυρίσει στα κράτη που ίδρυσαν οι λευκοί αποικιοκράτες για να οργανώσουν την εκμετάλλευση και την καταπίεση Ινδών, Αλγερινών, Βιετναμέζων ή Αφρικανών. Ο βρετανικός και ύστερα ο αμερικάνικος ιμπεριαλισμός έδωσαν τη ολόψυχη στήριξή τους σε αυτό το αποικιακό κράτος γιατί χρειάζονταν έναν ντόπιο σύμμαχο να ελέγχει την κρίσιμη περιοχή της Μέσης Ανατολής. Χωρίς τη συνεχή στρατιωτική και οικονομική βοήθεια από τις ΗΠΑ, δεν θα μπορούσε να συνεχιστεί η ύπαρξη του Ισραήλ. Οι πύραυλοι του Ισραήλ είναι στραμμένοι σε όλες τις αραβικές πρωτεύουσες, έτοιμοι να αποτρέψουν οποιαδήποτε ριζοσπαστική αλλαγή που θα αμφισβητήσει την υποταγή των ντόπιων καθεστώτων στον αμερικάνικο ιμπεριαλισμό.

Γι’ αυτό, η ιστορία του Ισραήλ είναι η ιστορία των πολέμων του ενάντια στους Αράβες. 1948, 1967, 1973, 1982, 2006, οι χρονιές σηματοδεύτηκαν από τους πολέμους του Ισραήλ κατά της Αιγύπτου, της Συρίας, της Ιορδανίας, του Λιβάνου. Το αγκάθι στα πλευρά του Ισραήλ ήταν πάντα οι Παλαιστίνιοι που αντιστέκονταν, ο λαός που έπυξε να ζει στην περιοχή που επιλέχθηκε για να στηθεί το αποικιοκρατικό κράτος. Το παλαιστινιακό αντάρτικο της δεκαετίας του ’60 και του ’70, ύστερα η πρώτη Ιντιφάντα το 1987 και η δεύτερη το 2000 δεν άφησαν το Ισραήλ να νομιμοποιήσει την ύπαρξή του. Για να συνεχίζει να υπάρχει, είναι αναγκασμένο να σφάζει διαρκώς, αποκαλύπτοντας τη φύση του.

Το πρόβλημα σήμερα για το Ισραήλ είναι ότι δεν μπορεί να φέρει σε πέρας την αποστολή του. Το 2006 ηττήθηκε ταπεινωτικά από την Αντίσταση στο Λίβανο, από όπου είχε ήδη αναγκαστεί να αποχωρήσει το 2000. Σήμερα, φαίνεται ανίκανο να τσακίσει την Αντίσταση στη Γάζα, η οποία είναι πολλές φορές μικρότερης πολεμικής ισχύος από τη Χεζμπολάχ. Η αδυναμία του Ισραήλ σε συν-

Είμαστε με την παλαιστινιακή Αντίσταση, χωρίς κανέναν όρο, χωρίς καμία προϋπόθεση

δυασμό με τη συνολικότερη κρίση που περνάει ο έλεγχος των ιμπεριαλιστών στη Μέση Ανατολή ανοίγει δυνατότητες να υπάρχουν οι μεγαλύτερες ελπίδες μέσα σε αυτή τη γεμάτη θάνατο περίοδο.

Οι ελπίδες αυτές περνάνε μέσα από τη δράση των εργατών στον υπόλοιπο αραβικό κόσμο, κυρίως στην Αίγυπτο, όχι μόνο των Παλαιστίνιων που αντιστέκονται. Το σύνορο της Ράφαχ, ανάμεσα στην Παλαιστίνη και την Αίγυπτο, είναι ερμητικά κλειστό από το καθεστώς του Μουμπάρακ, όχι από τους Ισραηλινούς. Η κατάσταση έχει δυναμώσει την οργή σε όλο τον αραβικό κόσμο ενάντια στο καθεστώς της Αιγύπτου και όλους τους συνεργάτες των ιμπεριαλιστών. Πριν από ένα χρόνο, στις 24 Γενάρη, οι Παλαιστίνιοι της Γάζας κατάφεραν να σπάσουν τα σύνορα και να “εισβάλουν” στην Αίγυπτο όπου τους περίμενε ένα κύμα αλληλεγγύης από κόσμο που τους πρόσφερε τα αναγκαία τρόφιμα και φάρμακα. Ο τρόμος του Μουμπάρακ είναι ότι ένα ανάλογο κύμα σήμερα μπορεί όχι μόνο να δώσει αλληλεγγύη αλλά να φέρει και επαναστατική ανατροπή στην Αίγυπτο. Ήδη το 2008, ήταν η χρονιά όπου στην Αίγυπτο είχαμε την πρώτη εμφάνιση ανεξάρτητων συνδικάτων, μετά από ένα κύμα εργατικών αγώνων στα εργοστάσια και στις υπηρεσίες. Αυτό το κύμα με τη

σειρά του είχε τροφοδοτηθεί από το αντιπολεμικό κίνημα και το κίνημα αλληλεγγύης στην παλαιστινιακή Ιντιφάντα.

Τώρα ο κύκλος κλείνει και στον αραβικό κόσμο η πάλη για δημοκρατία, η πάλη ενάντια στην καπιταλιστική εκμετάλλευση και η πάλη ενάντια στον ιμπεριαλισμό και τον σιωνισμό γίνονται όλο και πιο ενιαίες. Είναι η πρώτη φορά που συσσωρεύονται τόσες πολλές εντάσεις μέσα στα αραβικά καθεστώτα, καθώς μεγαλώνει η απόσταση ανάμεσα στη θέληση του κόσμου να συμπαρασταθεί στους Παλαιστίνιους με κάθε τρόπο και στη στάση των κυβερνήσεων και των βασιλιάδων. Ακόμη και στις χώρες του Κόλπου, η αστυνομία διέλυσε τις διαδηλώσεις για τη Γάζα που οργανώθηκαν παράνομα. Η οικονομική κρίση και η κατάρρευση των τιμών του πετρελαίου έχει κάνει τα άλλοτε ισχυρά καθεστώτα της περιοχής να φοβούνται την παραμικρή κίνηση.

Ο ρόλος του αντιπολεμικού κινήματος παγκόσμια είναι πολύ σημαντικός, όχι μόνο γιατί στέλνει την αλληλεγγύη στους Παλαιστίνιους που την έχουν μεγάλη ανάγκη. Αλλά γιατί μπορεί να μπλοκάρει πραγματικά τη εμπλοκή των κυβερνήσεων. Ενας ακόμη λόγος που έχουμε για να ριξουμε την κυβέρνηση του Καραμανλή είναι γιατί πρέπει να μπλοκάρουμε τη στρατιωτική αδελφοποίηση Ελλάδας και Ισραήλ. Η Αριστερά πρέπει να βρεθεί στην πρώτη γραμμή του αντιπολεμικού κινήματος. Να μην κάνει ούτε βήμα πίσω στη στήριξη της παλαιστινιακής Αντίστασης, χωρίς κανέναν όρο, χωρίς καμία προϋπόθεση. Γιατί, μέσα από τη στήριξη αυτή, ανοίγει ο δρόμος για μια διαφορετική Μέση Ανατολή, πάνω απ’ όλα χωρίς πόλεμο και χωρίς σφαγές, αλλά και χωρίς εκμετάλλευση και καταπίεση. ■

Διαδήλωση στον Αστακό, 15 Γενάρη

Οι μέρες του Αλέξη

Το χρονικό μιας εξέγερσης

Η εξέγερση που ξέσπασε αμέσως μετά την εν ψυχρώ δολοφονία του 15χρονου μαθητή Αλέξη Γρηγορόπουλου στα Εξάρχεια, έχει πίσω της ένα τρίμηνο απεργιακών αγώνων και διαδηλώσεων ενάντια στην κυβέρνηση Καραμανλή. Από τις 6 Σεπτέμβρη και το μαζικό συλλαλητήριο στη ΔΕΘ μέχρι την Πανεργατική Απεργία της 21 Οκτώβρη και τις μέρες του Δεκέμβρη, η περίοδος σηματοδοτήθηκε από σκληρές συγκρούσεις για να μην πληρώσουν οι εργαζόμενοι και η νεολαία την κρίση του συστήματος.

Η αντίσταση στα κλεισίματα των εργοστασίων και τις απολύσεις που ξεκινούν από το Σεπτέμβρη, είναι η πρώτη έκφραση αυτής της διαρκούς μάχης. Στο κέντρο βρίσκονται οι 200 εργαζόμενοι στο εργοστάσιο της Siemens στη Θεσσαλονίκη με την απόφασή τους για απεργία διαρκείας και κατάληψη του εργοστασίου. Όταν λίγο αργότερα οι τράπεζες που έχουν αναλάβει τη διοίκηση των εργοστασίων του Ομίλου Λαναρά ανακοινώνουν ότι, λόγω της κρίσης, δεν διατίθενται να παρέχουν το δάνειο που θα εξασφαλίσει τη συνέχιση της λειτουργίας τους, ο δρόμος του αγώνα έχει ανοίξει. Πάνω από 1000 εργαζόμενοι στο Λαναρά, με μαζικές διαδηλώσεις και περικυκλώσεις του υπουργείου Οικονομικών και της Βουλής στην Αθήνα, διεκδικούν ότι τα εργοστάσια θα μείνουν ανοιχτά. Το αίτημα της κρατικοποίησης των εργοστασίων χωρίς αποζημίωση για τα αφεντικά και με εργατικό έλεγχο, υιοθετείται από κομμάτια του κινήματος και γίνεται πονοκέφαλος για την κυβέρνηση που κάνει πλάτες στις αποφάσεις των αφεντικών.

Στο χώρο της δημόσιας Υγείας, οι κινητοποιήσεις των γιατρών για αυξήσεις στους μισθούς και μαζικές προσλή-

ψεις στα νοσοκομεία γίνονται η αιχμή της κόντρας με την άλλη έκφραση της οικονομικής κρίσης, αυτής της λιτότητας και των περικοπών στις κοινωνικές δαπάνες. Η 5νθήμερη απεργία του Σεπτέμβρη και ο πολύμηνος αγώνας επισχέσεων και στάσεων εργασίας των γιατρών και των εργαζόμενων στο Αττικό οδηγούν στην κορύφωση του κινήματος το Νοέμβρη όταν οι γιατροί αποφασίζουν, στο μαζικότερο κύμα γενικών συνελεύσεων των τελευταίων χρόνων, ότι κλείνουν τις εφημερίες των νοσοκομείων, ότι στο «οικονομικό κραχ» απαντούν με ένα «εφημεριακό κραχ».

Ο υπουργός Υγείας Αβραμόπουλος αναγκάζεται να προτείνει την υπογραφή ΣΣΕ με αυξήσεις που αποδεικνύουν ότι η χιλιοειπωμένη φράση «δεν υπάρχουν περιθώρια αυξήσεων» είναι ένα τεράστιο ψέμα. Ένα μεγάλο κομμάτι γιατρών

Η εξέγερση που σημάδεψε το τέλος της χρονιάς είχε τα προμηνυμάτα της από τον Σεπτέμβρη.

Η Λένα Βερδέ ξεδιπλώνει βήμα βήμα το κίνημα που σήμερα λέει “Δεν υπάρχει ειρήνη χωρίς δικαιοσύνη, από τα Εξάρχεια ως την Παλαιστήνη”

δίνει τη μάχη να συνεχιστεί ο αγώνας μέχρι την ικανοποίηση όλων των αιτημάτων με 1600 ευρώ κατώτατο μισθό και 5000 προσλήψεις γιατρών άμεσα. Μόνο την τελευταία στιγμή, με το συμβιβασμό της ηγεσίας της ΟΕΝΓΕ, καταφέρνει ο Αβραμόπουλος να αποφύγει το κραχ στα νοσοκομεία. Οι γιατροί, όμως, έχουν πετύχει ένα σημαντικό πλήγμα στην οικονομική πολιτική της κυβέρνησης.

Από τον Οκτώβρη μπαίνει ορμητικά και το φοιτητικό κίνημα με το πρώτο κύμα διαδηλώσεων. Παρά την ήττα της στην αναθεώρηση του άρθρου 16 του Συντάγματος και στην εφαρμογή του νόμου πλαισίου για τα Πανεπιστήμια δυο χρόνια πριν, η κυβέρνηση επιμένει

Πανεκπαιδευτικό Συλλαλητήριο 12 Δεκέμβρη

στην ίδρυση ιδιωτικών πανεπιστημίων. Εχοντας κατεβάσει και ψηφίσει μέσα στο καλοκαίρι νόμο που αναγνωρίζει τα ιδιωτικά κολλέγια, ο υπουργός Παιδείας Ευρυπίδης Στυλιανίδης δηλώνει ότι θα προχωρήσει στην αναγνώριση της ισοτιμίας των πτυχίων τους με αυτά των δημοσίων Πανεπιστημίων.

Το κίνημα των φοιτητών και των πανεπιστημιακών της ΠΟΣΔΕΠ αντιμετωπίζει αυτή την πρόκληση ως νέα αιτία πολέμου. Οι πρώτες φοιτητικές συνελεύσεις και συνεδριάσεις των οργάνων της ΠΟΣΔΕΠ καταλήγουν σε μαζικά συλλαλητήρια και δείχνουν τη δυναμική για ένα νέο γύρο καταλήψεων και απεργιών. Οι εκπαιδευτικοί της δευτεροβάθμιας συζητούν για την προοπτική των 5νθήμερων επαναλαμβανόμενων απεργιών από Δεκέμβριο κόντρα στις επιθέσεις της κυβέρνησης στη δημόσια Παιδεία, ενώ πάνω από 400 καταλήψεις σχολείων με κύρια αιτήματα την αύξηση της χρηματοδότησης για την Παιδεία και την κατάργηση της βάσης του 10, δείχνουν ότι και οι μαθητές βρίσκονται σε αναβρασμό.

Παράλληλα ξεδιπλώνεται η μάχη κατά των ιδιωτικοποιήσεων. Το κλείσιμο και ξεπούλημα της Ολυμπιακής αποτελεί τη μεγαλύτερη επίθεση που έχει προσπαθήσει ποτέ μια κυβέρνηση, με 8000 απολύσεις. Το σχέδιο του υπουργού Μεταφορών Χατζηδάκη πάει χέρι χέρι με την «εξυγίανση» του ΟΣΕ που περιλαμβάνει ως και 3000 απολύσεις. Στο στόχαστρο βρίσκονται όλες οι δημόσιες συγκοινωνίες και οι ΔΕΚΟ.

Η Πανεργατική γίνεται με κεντρικό σύνθημα «Την κρίση να πληρώσουν οι καπιταλιστές»

νίες και οι ΔΕΚΟ. Η κυβέρνηση ψηφίζει τροπολογία στη Βουλή που νομιμοποιεί τις απολύσεις στις ΔΕΚΟ χωρίς αποζημίωση.

Οι εργαζόμενοι της Ολυμπιακής ξεκινούν, σε συντονισμό με τους σιδηροδρομικούς, μαζικές διαδηλώσεις στο υπουργείο Μεταφορών και το κέντρο της Αθήνας, μαζικές συγκεντρώσεις και αποκλεισμούς στις πίστες των αεροδρομίων. Η τροπολογία φέρνει τις ΔΕΚΟ να συντονίζονται με κοινή 24ωρη απεργία στις 8 Οκτώβρη και μαζική διαδήλωση στο κέντρο της Αθήνας. Τα πιο δυνατά συνδικάτα παγώνουν τα σχέδια Χατζηδάκη και ανοίγουν το δρόμο για την επιτυχία της Γενικής Απεργίας στις 21 του Οκτώβρη.

Η Πανεργατική γίνεται ο σταθμός που όλα αυτά τα μέτωπα ενώνονται στο κεντρικό σύνθημα «Την κρίση να πληρώσουν οι καπιταλιστές». Η οικονομική κρίση έχει χτυπήσει τις μεγαλύτερες οικονομίες του πλανήτη, προκαλώντας σεισμό διαμαρτυριών για τις εκατοντάδες χιλιάδες θέσεις εργασίας που χάνονται καθημερινά και τις αποφάσεις όλων των κυβερνήσεων να σώσουν τα αφεντικά. Η κυβέρνηση Καραμανλή έχει μόλις

ανακοινώσει ότι τα «μέτρα» της ενάντια στην οικονομική κρίση είναι να χαρίσει 28 δις ευρώ στους τραπεζίτες.

Δεκάδες χιλιάδες εργαζόμενοι από τον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα, φοιτητές και μαθητές διαδηλώνουν στην Πανεργατική με κεντρικό περιεχόμενο ότι ο καπιταλισμός δεν δουλεύει, ότι τα 28 δις πρέπει να δοθούν στην παιδεία και την υγεία, στους μισθούς και τις συντάξεις. Η οικονομική κρίση σε συνδυασμό με τα σκάνδαλα της κυβέρνησης έχουν φέρει την πολιτική και την ιδεολογική κρίση. Η Πανεργατική δίνει αυτοπεποίθηση ώστε η αλλαγή στις ιδέες να μπορεί να μετατραπεί σε δράση.

Οι αγώνες πληθαίνουν το επόμενο διάστημα δείχνοντας τον κρίσιμο ρόλο της Πανεργατικής στην κλιμάκωση της σύγκρουσης με την κυβέρνηση και τα αφεντικά. Οι εργαζόμενοι στην Altec Telecoms ξεκινούν κατάληψη ενάντια στις απολύσεις. Οι εργαζόμενοι στους δήμους δίνουν μάχες ενάντια στις ιδιωτικοποιήσεις, με την τροπολογία του Παυλόπουλου που ξεπουλά τις υπηρεσίες καθαριότητας των δήμων σε ιδιώτες να αποσύρεται τρεις μόλις μέρες μετά την κατάθεσή της, όταν οι εργαζόμενοι ανακοινώνουν ότι ξεκινούν απεργία διαρκείας. Η απειλή τους και μόνο είναι αρκετή για να τρομοκρατήσει την κυβέρνηση.

Οι εργαζόμενοι στο Μετρό προχωρούν σε 24ωρες και 48ωρες απεργίες για την υπογραφή ΣΣΕ με ουσιαστικές αυξήσεις. Οι εργαζόμενοι στα εργοστάσια της Ιντρακόμ, στο προπύργιο του λεγόμενου σκληρού ιδιωτικού τομέα, πραγματοποιούν μετά από χρόνια 24ωρη απεργία στις 20 Νοέμβριο ενάντια στις απολύσεις και το πάγωμα των μισθών.

Οι μάχες του εργατικού, του φοιτητικού και μαθητικού κινήματος συνδυάζονται όλους αυτούς τους μήνες με τις μάχες ενάντια στον πόλεμο και το ρατσισμό. Χιλιάδες εργαζόμενοι και νεολαίοι συνδέουν τους αγώνες τους για αυξήσεις, υγεία και παιδεία με την σπατάλη για τους εξοπλισμούς και την εμπλοκή της ελληνικής κυβέρνησης στα μέτωπα που ανοίγουν οι ιμπεριαλιστές και το ΝΑΤΟ. Τα αντιπολεμικά συλλαλητήρια ενάντια στη νέα πολεμική σύγκρουση στον Καύκασο στις 20 Σεπτέμβρη, οι μαζικές διαδηλώσεις στην Κρήτη και την Ηπειρο ενάντια στις βάσεις στη Σούδα και το Ακτιο στις 18 Οκτώβρη, η καμπάνια «60 χρόνια ΝΑΤΟ είναι αρκετά» που οδηγεί στην πανευρωπαϊκή αντιπολεμική διαδήλωση στις 4 Απρίλη στο

8/12. Οι μαθητές γέμισαν τους δρόμους. Η φωτό απ' το συλλαλητήριο στις 8 Δεκέμβρη

Στρασβούργο, οργανώνονται από δεκάδες σωματεία, φοιτητικούς και μαθητικούς συλλόγους, μαζικούς φορείς. Ο τραυματισμός και λίγο αργότερα ο θάνατος του πολεμικού ανταποκριτή της NET Γιώργου Κοίλιαρη στο Αφγανιστάν γεμίζει με οργή το αντιπολεμικό κίνημα που αρχίζει πλέον να μετράει νεκρούς από τις πολεμοκάπηλες επιλογές της κυβέρνησης. Στις 29-30 Νοέμβρη γίνεται με μεγάλη επιτυχία στην Αθήνα η Βαλκανική Συνάντηση Ειρήνης.

Οι αντιρατσιστικές κινητοποιήσεις μαζικοποιούνται πλάι στις αντιπολεμικές ενάντια στην Ευρώπη Φρούριο που ονειρεύεται ο Καρμανλής και οι άλλοι ηγέτες της ΕΕ. Ο θάνατος ενός Πακιστανού μετανάστη ύστερα από επίθεση της αστυνομίας στην Πέτρου Ράλλη, όπου χιλιάδες μετανάστες συρρέουν κάθε σαββατοκύριακο για μια αίτηση πολιτικού ασύλου, είναι για όλους η πρώτη δολοφονία της κυβέρνησης. Ένα τεράστιο οργισμένο συλλαλητήριο οργανώνεται μέσα σε μια ημέρα στις 27 Οκτώβρη από την Πακιστανική Κοινότητα και τη Συμμαχία Σταματήστε τον Πόλεμο με τη συμμετοχή φοιτητικών συλλόγων.

Η ίδια μαζική απάντηση έρχεται λίγο αργότερα στην περιοχή του Αγίου Παντελεήμονα. Φασίστες της Χρυσής Αυγής προσπαθούν να εκμεταλλευτούν τη δυσανεμία για την οικονομική κρίση και την υποβάθμιση των γειτονιών και να στρέψουν τον κόσμο ενάντια στους μετανάστες και τους πρόσφυγες. Μία μαζική διαδήλωση από μετανάστες, κύρια Αφγανούς και ντόπιους της περιοχής σταματάει τη συγκέντρωσή τους και απομονώνει τις ρατσιστικές φωνές τους. Η αστυνομία του Παυλόπουλου λειτουργεί ως ασπίδα προστασίας για τους φασίστες και επιτίθεται, σε συνεργασία μαζί τους, στους μετανάστες και τους αντιρατσιστές.

Μέσα σε αυτό το κλίμα οργής και αγώνων των εργαζόμενων και της νεολαίας σε όλα τα μέτωπα, κηρύσσεται στις 10 Δεκέμβρη η νέα Γενική Απεργία των Συνδικάτων. Αναμένεται να είναι ένας πανεργατικός ξεσηκωμός, όμως τα γεγονότα την προλαβαίνουν και τη μετατρέπουν σε έκρηξη.

Τέσσερις μέρες νωρίτερα, το Σάββατο 6 Δεκέμβρη το βράδυ, δολοφονείται στα Εξάρχεια ο 15χρονος Αλέξης. Ο θάνατός του προκαλεί γενικευμένη εξέγερση. Η οικονομική κρίση, οι επιθέσεις της κυβέρνησης, η δολοφονία από την αστυνομία δημιουργούν ένα εκρηκτικό μείγμα. Οι αγώνες των προηγούμενων μηνών και οι

Συνθήματα στους τοίχους τις μέρες της εξέγερσης. “Χαρούμενη κρίση και ευτυχισμένος ο νέος φόβος” -παράλη του “Χαρούμενα Χριστούγεννα και ευτυχισμένος ο νέος χρόνος”

εμπειρίες που έχουν προσφέρει στην εργατική τάξη και τη νεολαία συμπυκνώνονται στο σύνθημα «Στις τράπεζες λεφτά, στη νεολαία σφαίρες, για τούτη την κυβέρνηση τελειώσανε οι μέρες».

Το ίδιο βράδυ της δολοφονίας ξεσπούν διαδηλώσεις που συγκροούνται με την αστυνομία στο κέντρο της Αθήνας και σε μια σειρά άλλες πόλεις. Την επόμενη ημέρα, Κυριακή 7 Δεκέμβρη, χιλιάδες μαθητές, φοιτητές, εργαζόμενοι, άνθρωποι κάθε ηλικίας κατεβαίνουν στο Μουσείο για να συμμετάσχουν στο πρώτο οργανωμένο συλλαλητήριο. Βαδίζουν αποφασισμένοι, παρά τα δακρυγόνα των ΜΑΤ, με κατεύθυνση τη ΓΑΔΑ και από εκεί πίσω στη Βουλή. Σε όλες τις πόλεις οργανώνονται διαδηλώσεις με αίτημα το «Κάτω η κυβέρνηση των δολοφόνων». Οι οργανώσεις της Αντικαπιταλιστικής Αριστεράς συντονίζονται και βρίσκονται στην πρώτη γραμμή της μάχης. Το έκτακτο φύλλο της Εργατικής Αλληλεγγύης δίνει τον τόνο.

Τη Δευτέρα 8 Δεκέμβρη το πρωί, χιλιάδες μαθητές σε όλη τη χώρα κλείνουν τα σχολεία τους και βγαίνουν στους δρόμους. Σε όλες τις γειτονιές μαθητικές πορείες καταλήγουν έξω από τα αστυνομικά τμήματα, ολόκληρα σχολεία συγκροτώνονται έξω από τη ΓΑΔΑ και τη Βουλή. Μαζί τους ενώνονται φοιτητές από δεκάδες σχολές. Όλη την ημέρα οι μαθητές και οι φοιτητές είναι στους δρόμους. «Αυτές οι μέρες είναι του Αλέξη, το κίνημα θα πει την τελευταία λέξη» ακούγεται παντού. Ξεκινά μία συγκλονιστική εβδομάδα καθημερινών διαδηλώσεων και

«Στις τράπεζες λεφτά, στη νεολαία σφαίρες, για τούτη την κυβέρνηση τελειώσανε οι μέρες».

οργάνωσης του κινήματος που διεκδικεί ότι θα γίνει η ταφόπλακα της κυβέρνησης.

Το απόγευμα της ίδιας μέρας, δεκάδες χιλιάδες εργαζόμενοι και νεολαίοι συγκεντρώνονται στα Προπύλαια για να βαδίσουν στη Βουλή. Τα δακρυγόνα των ΜΑΤ πέφτουν βροχή, πνίγουν στην κυριολεξία τη διαδήλωση, αλλά δεν καταφέρνουν να τη σταματήσουν. Η καταστολή εξοργίζει ακόμα περισσότερο τον κόσμο που συγκρούεται για άλλη μια φορά με τους δολοφόνους του Παυλόπουλου.

Τα «επεισόδια» που σημειώνονται εκείνο το βράδυ σε όλη τη χώρα, αφήνουν άφωνους τους πολιτικούς και τους μεγαλόδημοσιογράφους στα τηλεοπτικά πάνελ. Ξεχνούν τη μαζικότητα των διαδηλώσεων και επιτίθενται με σφοδρότητα στο κίνημα προσπαθώντας να το περιορίσουν στις συγκρούσεις και τις καταστροφές των καταστημάτων.

Όλοι οι κυβερνητικοί μηχανισμοί μπαίνουν σε κίνηση για να εμποδίσουν τον αγώνα να γίνει συλλογικός και οργανωμένος, για να εμποδίσουν τα συνδικάτα και τους εργαζόμενους να μπουν στη μάχη. Οι πρυτάνεις ανακοινώνουν ότι κλείνουν τις σχολές, το υπουργείο Παιδείας προχωρά στο κλείσιμο των σχολείων, ο Καρμανλής ζητά από τους προέδρους της ΓΣΕΕ και της ΑΔΕΔΥ να αναβάλουν την Πανεργατική Απεργία.

Τίποτα, όμως, δεν μπορεί να σταματήσει το κίνημα. Η ΠΟΣΔΕΠ έχει ήδη ανακοινώσει τριήμερη απεργία με κορύφωση την Πανεργατική, η ΟΛΜΕ και η ΔΟΕ κηρύσσουν 24ωρη απεργία την Τρίτη 9/12, οι μαθητές και οι φοιτητές ξεκινούν καταλήψεις στα σχολεία και τις σχολές. Μία ημέρα πριν την Πανεργατική, ένα τεράστιο πανεκπαιδευτικό συλλαλητήριο συγκλονίζει το κέντρο της Αθήνας. Το ίδιο απόγευμα χιλιάδες συγκεντρώνονται στην κηδεία του Αλέξη και συγκροούνται με την αστυνομία που ρίχνει δακρυγόνα ακόμα και στο νεκροταφείο.

Την Τετάρτη 10 Δεκέμβρη, η εργατική τάξη βγαίνει μαζικά στο δρόμο και ενώνει τη φωνή της με τη νεολαία διεκδικώντας να πέσει η κυβέρνηση των δολοφόνων. Η Πανεργατική Απεργία κορυφώνεται με μια τεράστια πολιτική, αντικυβερνητική διαδήλωση. Παρόλο που οι ηγεσίες των συνδικάτων υποχωρούν στις πιέσεις της κυβέρνησης και ανακοινώνουν ότι για να αποφευχθούν τα «επεισόδια» δε θα γίνει πορεία αλλά συγκέντρωση στο Σύνταγμα, μια σειρά ομοσπονδίες και συνδικάτα, όλοι οι φοιτητικοί σύλλογοι και μεγάλα κομμάτια μαθητών δεν υποκύπτουν στην κινδυνολογία. Η αποφασιστικότητα της Αντικαπιταλιστικής Αριστεράς που καλεί στο Μουσείο συσπειρώνει όλον αυτό τον κόσμο. Συγκεντρώνονται στο Μουσείο και βαδίζουν κατά χιλιάδες στη Βουλή πλημμυρίζοντας το κέντρο της Αθήνας. Σε όλες τις πόλεις οι απεργιακές συγκεντρώσεις είναι τεράστιες.

Η επιτυχία της Πανεργατικής ανοίγει το δρόμο για να πάρει το κίνημα οργανωμένο χαρακτήρα με κλιμάκωση των καταλήψεων και των απεργιών. Την επόμενη ημέρα, Πέμπτη 11 Δεκέμβρη, οι μαθητές και οι φοιτητές συνεχίζουν με μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση τις κινητοποιήσεις τους. Οι καταλήψεις πολλαπλασιάζονται. Την Παρασκευή 12 Δεκέμβρη, τα νέα πανεκπαιδευτικά συλλαλητήρια βρίσκουν πάνω από 800 σχολεία και πάνω από 100 σχολές να είναι κατειλημμένες πανελλαδικά. Παράλληλα, οργανώνονται τοπικές διαδηλώσεις στις γειτονιές με πρωτοβουλία που παίρνουν πρωτοβάθμια σωμα-

τεία, φορείς και πολιτικές οργανώσεις. Στη Ν.Ιωνία, τα Εξάρχεια, το Αιγάλεω, την Πετρούπολη, το Περιστέρι, το Βύρωνα, εργαζόμενοι, νεολαίοι, κάτοικοι των περιοχών βγαίνουν στους δρόμους.

Οι κινητοποιήσεις συνεχίζονται δυναμικά όλη την επόμενη βδομάδα. Η Πέμπτη 18 Δεκέμβρη γίνεται η νέα ημερομηνία σταθμός. Την ίδια μέρα απεργούν οι εργαζόμενοι στα νοσοκομεία ενώ η ΑΔΕΔΥ έχει κηρύξει στάση εργασίας. Μαθητές, φοιτητές, εκπαιδευτικοί καλούν σε νέα πανεκπαιδευτικά συλλαλητήρια. Ολόκληρο το κίνημα διεκδικεί

Όλοι οι κυβερνητικοί μηχανισμοί μπαίνουν σε κίνηση για να εμποδίσουν τον αγώνα να γίνει συλλογικός και οργανωμένος

από τη ΓΣΕΕ νέα πανεργατική απεργία αναγνωρίζοντας, μετά τις 10 Δεκέμβρη, ότι η δύναμη της εργατικής τάξης θα φέρει τη νίκη.

Η νέα δολοφονική απόπειρα εναντίον μαθητή στο Περιστέρι, το βράδυ της προηγούμενης ημέρας, πυροδοτεί νέα έκρηξη οργής. Στις 18 Δεκέμβρη, οι δύο συγκεντρώσεις, των εργαζόμενων στο δημόσιο και του εκπαιδευτικού κινήματος, ενώνονται σε μία. Η αστυνομία χτυπά τους διαδηλωτές με δακρυγόνα

και συλλήψεις. Το ίδιο απόγευμα, στο Περιστέρι, χιλιάδες συγκεντρώνονται για να διαδηλώσουν και τοπικά ενάντια στην νέα επιθεση. Οι κεντρικοί δρόμοι του Περιστερίου σείονται από τα συνθήματα ενάντια στην κυβέρνηση. Το Σάββατο 20 Δεκέμβρη η οργή εκφράζεται και στο αντιρατσιστικό συλλαλητήριο που οργανώνει η Πακιστανική Κοινότητα και η Επιτροπή κατά του Συμφώνου Μετανάστευσης και Ασύλου της ΕΕ.

Τις επόμενες μέρες γίνονται συνελεύσεις σε σχολεία και σχολές για να αποφασιστούν τα νέα βήματα του εκπαιδευτικού κινήματος μετά τις διακοπές των Χριστουγέννων. Φοιτητές και μαθητές καλούν σε νέες καταλήψεις μετά τις γιορτές με πρώτο σταθμό το πανεκπαιδευτικό συλλαλητήριο της 9 Γενάρη, στην επέτειο της δολοφονίας του καθηγητή Τεμπονέρα στην Πάτρα το 1991 από την κυβέρνηση Μητσοτάκη. Οι μαθητές προχωρούν στη δημιουργία του Συντονιστικού Αντίστασης Μαθητικών Πρωτοβουλιών Αττικής. Οι εκπαιδευτικές ομοσπονδίες πραγματοποιούν με τη σειρά τους κοινή σύσκεψη όπου αποφασίζουν το συντονισμό τους με αρχή τις 9 Γενάρη. Η ΟΛΜΕ κηρύσσει στάση εργασίας για τις 9/1 και την ακολουθούν η ΔΟΕ και η ΑΔΕΔΥ. Το μαζικό συλλαλητήριο φοιτητών και μαθητών την Τρίτη 23 Δεκέμβρη, παραμονές Χριστουγέννων, δείχνει ότι η συνέχεια μετά τις διακοπές θα είναι το ίδιο εκρηκτική.

Η νέα σφαγή στη Γάζα που ξεκινά πάνω στα Χριστουγένη επισκιάζει τη «γιορτινή ατμόσφαιρα» στην οποία η κυβέρνηση ποντάει για τη διάσωση της. Τη Δευτέρα 29 Δεκέμβρη, χιλιάδες Παλαιστίνιοι και Αραβες μαζί με φοιτητές, μαθητές και εργαζόμενους συγκεντρώνονται στην ισραηλινή πρεσβεία. Λίγες μέρες μετά, το Σάββατο 3 Γενάρη, γίνεται ένα από τα πιο οργισμένα και μαζικά αντιπολεμικά συλλαλητήρια των τελευταίων χρόνων με συνθήματα ενάντια στους σφαγείς της Παλαιστίνης και όλους τους συνενόχους τους ανάμεσά τους και τη κυβέρνηση Καραμανλή.

Η νέα χρονιά έχει ξεκινήσει δυναμικά. Όλοι δίνουν ραντεβού στις 9 Γενάρη στο νέο πανεκπαιδευτικό συλλαλητήριο και στις 10 Γενάρη στο νέο αντιπολεμικό. Είναι οι δύο σταθμοί που οδηγούν στην έναρξη του νέου κύματος καταλήψεων και απεργιών σήμερα. Το σύνθημα της 9 Γενάρη «Δεν υπάρχει ειρήνη χωρίς δικαιοσύνη, από τα Εξάρχεια ως την Παλαιστίνη» είναι αυτό που θα χαρακτηρίσει την επόμενη περίοδο. ■

Μια πανικόβλητη κυβέρνηση. Τα ΜΑΤ φυλάνε το δέντρο του Κακλαμάνη στο Σύνταγμα

Οι ρίζες της εξέγερσης

Πέρα από τη «γενιά των 700 ευρώ»

Μάρτης 2008, οι απεργοί της ΔΕΗ συγκρούονται με τα ΜΑΤ στα δικαστήρια

Η οργισμένη εκρηξη που συγκλόνισε την Αθήνα και τις περισσότερες μεγάλες πόλεις μετά τη δολοφονία του Αλέξη Γρηγορόπουλου έχει αρχίσει ήδη να γίνεται αντικείμενο συζητήσεων και αναλύσεων στην Ελλάδα και όχι μόνο. Ενώ το κίνημα βρίσκεται ακόμα σε εξέλιξη, πολλοί σχολιαστές βιάζονται να το «τελειώσουν», να το κλείσουν μέσα σε ένα ερμηνευτικό σχήμα που περιλαμβάνει μερικές άγριες νύχτες βίας, που άλλοι την ονομάζουν «τυφλή» και άλλοι τη βρΐσκουν «κατανοητή». Και οι μεν και οι δε, πάντως, συγκλίνουν στην άποψη ότι οι πρωταγωνιστές ήταν ένα νέο κοινωνικό υποκείμενο, η «γενιά των 700 ευρώ». Η ταξική πάλη, η εργατική τάξη και οι αγώνες της, η ιδεολογική, οικονομική και πολιτική κρίση ολόκληρου του κοινωνικού συστήματος, η στάση, η δράση (ή η αδράνεια) των πολιτικών δυνάμεων, όλα αυτά χάνονται και απομένει μόνο μια απλή εξίσωση: μια ανασφαλής νεολαία που ξέρει μόνο να τα σπάει.

Αυτή η πατερνλιστική προσέγγιση μπορεί να είναι χρήσιμη για μια τρομοκρατημένη συντήρηση που έπαθε σοκ από την έκρηξη και αναζητάει τρόπους να εξομαλύνει την κατάσταση. Αλλά είναι τελείως άχρηστη για την Αριστερά που θέλει να αλλάξει τα πράγματα. Δεν αποδίδει ούτε την πραγματικότητα ούτε τις προοπτικές που ανοίγονται.

Το σοκ για τους κυβερνώντες είναι αναμφισβήτητο. Η πιο απτή απόδειξη γι' αυτό ήταν η έκτακτη συνεδρίαση της Κυβερνητικής Επιτροπής στο Μαξίμου το βράδι με τις πιο βίαιες «ταραχές», με τις φήμες στα ΜΜΕ να οργιάζουν ότι συζητάνε την κήρυξη κατάστασης «Εκτάκτου Ανάγκης». Ο κυβερνητικός εκπρόσωπος αναγκάστηκε να κάνει επίσημη διάφευση. Ήταν σαφές ότι η κυβέρνηση, οι αρμόδιοι υπουργοί και η ηγεσία της ΕΛΑΣ δεν περίμεναν τέτοια έκταση «επεισοδίων». Είχαν συνηθίσει να διαχειρίζονται «μπάχαλα» στο περιθώριο οργισμένων διαδηλώσεων των φοιτητών και να προσπαθούν να τα αξιοποιούν προς την κατεύθυνση της

Τυφλό ξέσπασμα μιας νεολαίας περιδωριοποιημένης ή πρόγευση από τις εργατικές εξεγέρσεις που έρχονται;

Ο Πάνος Γκαργκάνας προτείνει να ξεφύγουμε από τα κλισέ των πρώτων εντυπώσεων

απομόνωσης του κινήματος. Αλλά από την πολιτική αξιοποίηση μιας σπασμένης βιτρίνας ή έστω του καμένου φυλάκιου των ευζώνων στον Άγνωστο Στρατιώτη (τον Μάρτη του 2007) μέχρι την πολιορκία αστυνομικών τμημάτων από ολόκληρη σχολεία και τα σπασίματα και τις φωτιές από τα Εξάρχεια μέχρι την Ερμού και το Κολωνάκι, υπήρχε τεράστια απόσταση. Ο Καραμανλής ήταν αυτός που πήρε τον Χινοφώτη από τις Ένοπλες Δυνάμεις και τον έκανε υφυπουργό Δημόσιας Τάξης. Εκείνο το βράδυ πρέπει να αναρωτιόταν μήπως έπρεπε να δώσει αστυνομικά καθήκοντα στις Ένοπλες Δυνάμεις αντί να στρατιωτικοποιεί την Αστυνομία.

Τελικά ο πανικός δεν έφτασε σε αυτό το σημείο. Επέλεξαν μια διαφορετική τακτική. Βαφτίσαν τη στάση της Αστυνομίας «αμυντική» (δηλαδή η επιθετική τι θα ήταν; Να επιτραπεί σε κάθε μπάτσο να κάνει ελεύθερα χρήση του όπλου του;) και προσπάθησαν να εμφανίσουν «στοργικό» πρόσωπο απέναντι στη νεολαία. Ακόμα και ο Ψωμιάδης άρχισε να μιλάει για τα «παιδιά των 700 ευρώ».

Έτσι είδαμε εικόνες που αναμφισβήτητα εντάσσονται στη γενικότερη ιδεολογική κρίση της σημερινής περιόδου. Με τον ίδιο τρόπο που οι μέχρι χτες απολογητές του νεοφιλελευθερισμού αναγκάζονται ξαφνικά να αποκηρύττουν την «απληστία των κερδοσκόπων», είδαμε τον υπουργό Παιδείας που γλάνταγε το σαββατοκύριακο της δολοφονίας του Αλέξη να ισχυρίζεται ότι νοιάζεται για τους αγώνες της νεολαίας και την περιφρούρησή τους! Είδαμε τον υπουργό –πολιτικό προοιστάμενο της δολοφονίας να χασκογελάει και να χαριεντίζεται λίγο πριν αρχίσει η θαρρύβρεχτη συνέντευξη τύπου για το «ατυχές συμβάν».

Ιδεολογικοί κήρυκες των υψηλών ιδανικών της «ανοιχτής κοινωνίας» που παροδοσιακά μαστιγώνουν τους μαρξιστές για το «χυδαίο υλισμό» τους βρέθηκαν να ανησυχούν ότι η νεολαία έγινε μια μάζα χωρίς ιδανικά, επιρρεπής προς την τυφλή βία, γιατί τάχα προσπαθεί να φτάσει τα καταναλωτικά πρότυπα της κοινωνίας και δεν τα καταφέρνει.

Ο Μαρξ ποτέ δεν αντιμετώπισε τις κοινωνικές τάξεις με τέτοια φτηνή κοινωνιολογία. Ούτε αντιμετώπιζε τους ανθρώπους σαν τυποποιημένες μηχανές που αντιδρούν σαν τα σκυλάκια του Παβλόφ: αν δουλεύουν σε δουλειές του ποδαριού, τότε είναι ανίκανοι για πολιτική σκέψη, είναι ικανοί μόνο για άναρθρες κραυγές και σπασίματα. Αν δουλεύουν με ΙΚΑ και το μέσο μηνιαίο, τότε ξέρουν να περιφρουρούν την πολιτική δράση τους!

Ο Μαρξ τοποθέτησε την εργατική τάξη στη θέση του επαναστατικού υποκειμένου που μπορεί να αλλάξει την κοινωνία με κριτήριο τις δυνατότητες που της δίνει η κοινωνική θέση της ως παραγωγός της υπεραξίας με την οποία αναπαράγεται το σύστημα, και όχι με τη λογική ότι αποτελεί το πιο καταπιεσμένο θύμα της κοινωνίας. Και ο Λένιν, πιστός στα διδάγματα του Μαρξ, συμβούλευε τους επαναστάτες να εξετάζουν την κατάσταση της εργατικής τάξης πάντα σε συνάρτηση με τις σχέσεις της με όλες τις άλλες τάξεις της κοινωνίας. Αυτή ήταν, και παραμένει, η καλύτερη αφετηρία για να κατανοήσουμε εκρήξεις σαν αυτές που ζούμε στην Ελλάδα στο τέλος του 2008.

Οι αναλυτές που εντοπίζουν την εξέγερση στο «πρεκαριάτο», δηλαδή στη νεολαία με επισφαλή (precarious) απασχόληση (π.χ. Ξυδάκης στην Καθημερινή 28 Δεκέμβρη) πρέπει να αναλογιστούν κάποια ερωτήματα. Από πού έρχονται οι ιδέες που κυριαρχούν στα μυαλά των εξεγεγερμένων; Έχουν σχέση με την κίνηση της εργατικής τάξης; Είναι η Πανεργατική της 10 Δεκέμβρη και οι απεργίες των εκπαιδευτικών και των νοσοκομειακών στις 18 Δεκέμβρη κομμάτι από τις «μέρες του Αλέξη»; Είναι οι μαθητές και οι φοιτητές κομμάτια του «πρεκαριάτου»; Και αν όχι, τι είναι αυτό που ξεσηκώνει το κύμα των καταλήψεων σε σχολές και σχολεία; Τι είναι αυτό που κάνει τόσο δύσκολο για την κυβέρνηση να απομονώσει του εξεγεγερμένους με ή χωρίς τη συναίνεση των κομμάτων της αντιπολίτευσης που καταδικάζουν απε-

Το σοκ για τους κυβερνώντες είναι αναμφισβήτητο

ρίφραστα τους «κουκουλοφόρους»;

Ας σταθούμε σ' αυτά τα ερωτήματα, αρχίζοντας από τη νεολαία. Η σχέση ανάμεσα στη σημερινή έκρηξη και το κίνημα των φοιτητικών καταλήψεων ενάντια στην ιδιωτικοποίηση της Πανεπιστημιακής εκπαίδευσης είναι φανερή και ομολογημένη από όλες τις πλευρές. Το κίνημα των καταλήψεων προετοίμασε το έδαφος για τις σημερινές εξελίξεις, εξετέλεσε υπουργούς Παιδείας και Δημοσίας Τάξης, συγκρούστηκε με τα

μέσο όρο που ισχύει για το σύνολο της νεολαίας, για να μην συγκρίνουμε με τα ποσοστά της άνεργης νεολαίας ή των νέων που απασχολούνται ευκαιριακά. Αντίστοιχες παρατηρήσεις μπορούν να γίνουν για όλα τα Πανεπιστήμια. Έστω και αν η Ανώτατη Εκπαίδευση έχει μαζικοποιηθεί σήμερα, οι φοιτητές δεν έχουν μετατραπεί ούτε σε προλετάριους, ούτε σε «πρεκαριάτο». Η σύνθεσή τους αποάποψη ταξικής προέλευσης των οικογενειών τους παραμένει μικτή, με μεγάλα ποσοστά από τα μεσοστρώματα και από τα «χαρτογιακάδικα» τμήματα της εργατικής τάξης. Δεν υπάρχει κανένας κοινωνικός αυτοματισμός που να τοποθετεί τους φοιτητές επικεφαλής των εξεγέρσεων της άνεργης νεολαίας.

Πανεργατική, Τετάρτη 10 Δεκέμβρη

ΜΑΤ ξανά και ξανά, ριζοσπαστικοποίησης χιλιάδες φοιτητές, μαθητές και νεολαίους γενικότερα, και ετοίμασε τη ραχοκοκαλιά των σημερινών κινητοποιήσεων. Χωρίς τα παμφοιτητικά συλλαλητήρια και τις καταλήψεις στις σχολές, οι «μέρες του Αλέξη» θα ήταν σίγουρα βραχύβιες.

Στην πρώτη γραμμή αυτής της ραχοκοκαλιάς βρίσκονται αναμφισβήτητα οι φοιτητές του Ε.Μ. Πολυτεχνείου. Ξεκίνησαν πρώτοι το 2006, σπαμάτησαν τελευταίοι το 2007 και βρέθηκαν επικεφαλής στα συλλαλητήρια μετά τη δολοφονία του Αλέξη. Οι φοιτητές του ΕΜΠ, όμως, δεν χωράνε στα καλούπια του «πρεκαριάτου». Το ποσοστό των φοιτητών που πηγαиноέρχονται στην Πολυτεχνειούπολη με το ιδιωτικό αυτοκίνητο της οικογενειάς τους είναι ασύγκριτα ανώτερο από το

Υπάρχουν, όμως, ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της φοιτητικής ύπαρξης που κάνουν αυτό το κομμάτι της νεολαίας ευαίσθητο στη ριζοσπαστικοποίηση. Πρώτο, οι φοιτητές ζούν και κινούνται μέσα στα ιδρύματα που αναπαράγουν την ιδεολογία της κυρίαρχης τάξης και είναι ιδιαίτερα ευαίσθητοι στην ιδεολογική κρίση του καπιταλισμού που σήμερα παίρνει τόσο μεγάλες διαστάσεις. Δεν είναι μόνο οι φοιτητές των Κοινωνικών Επιστημών που βιώνουν τον εξευτελισμό των γκουρού του νεοφιλελευθερισμού. Ακόμα και στις Θετικές Επιστήμες, αν αγαπάς τα Μαθηματικά ή τη Φυσική, η μόνη προοπτική να τα υπηρετήσεις είναι αν κάνεις έρευνα για το ΝΑΤΟ, την Microsoft ή τη Siemens. Αυτή η αντίφαση ανάμεσα στη γνώση και στη βρωμιά του πολέμου ή των σκαν-

δάλων είναι καθημερινή συνθήκη για τη σπουδάζουσα νεολαία.

Δεύτερο, απο όπου κι αν προέρχονται ταξικά οι οικογένειές τους, το μεγαλύτερο μέρος των φοιτητών δεν ξέρει σε ποιά κοινωνική τάξη θα καταλήξει. Ζουν την αλλοτριωμένη ύπαρξη των βαθμών και των εξετάσεων, της υποβολής στο διαρκές κοσκίνισμα που καταστρέφει και τη χαρά της γνώσης και τη βεβαιότητα της μελλοντικής πορείας. Όταν έρθουν τα κατάλληλα ερεθίσματα, η αλλοτρίωση μετατρέπεται στο αντίθετο της, στη συλλογική ριζοσπαστικοποίηση.

Η ριζοσπαστικοποίηση στις ιδέες των φοιτητών και της νεολαίας ξεκινάει από τους ίδιους τους δικούς τους αγώνες, στηρίζεται από τις παραδόσεις της εξέγερσης του Νοέμβρη 1973 που διατηρούνται ζωντανές, τροφοδοτείται από τα νέα κινήματα του Σιατλ, της Γένοβας, της αντιπολεμικής έκρηξης του 2003 και συναντιέται με την πολιτικοποίηση των προηγούμενων γενιών που διατηρεί τα ποσοστά της Αριστεράς σε υψηλά επίπεδα. Στο Λεκανοπέδιο, ακόμα και με στενά κριτήρια ένας στους τρεις βρίσκεται στο αριστερό άκρο του πολιτικού φάσματος. Η φοιτητική πολιτικοποίηση όχι μόνο δεν κλείνεται σε κάποια χωριστή κατηγορία, αλλά αλληλοεπηρεάζεται με τις μαζικές εργατικές κινητοποιήσεις που σηματοδοτούν τη ζωή του Λεκανοπεδίου τα τελευταία χρόνια. Πριν από τη «γενιά των 700 ευρώ» πέταγαν αυγά στα MAT οι απεργοί της ΔΕΗ και σκουπίδια οι απεργοί των Δήμων.

Το γεγονός ότι κάποια τμήματα της νεολαϊστικής πολιτικοποίησης στρέφονται προς αντιεξουσιαστικές αντιλήψεις και υιοθετούν τα σπασίματα σαν πρακτική είναι πολιτικό ζήτημα και όχι τυφλός κοινωνικός αυτοματισμός.

Αν κάποιος έχει αμφιβολίες για τις πολιτικές επιλογές αυτών που πρωτοστάτησαν στα σπασίματα, ας αναλογιστεί το εξής. Λίγες βδομάδες πριν από τη δολοφονία του Αλέξη στα Εξάρχεια, έπεφτε νεκρός ένας μετανάστης από το Πακιστάν, θύμα της αστυνομικής βίας έξω από το Αλλοδαπών. Τη Δευτέρα 27 Οκτώβρη έγινε στο κέντρο της Αθήνας μια πολύ μαζική οργισμένη διαδήλωση καταγγελίας της δολοφονίας που είχε συμβεί πριν από δύο μέρες. Η σύνθεση των διαδηλωτών περιλάμβανε κομμάτια που έξι βδομάδες αργότερα θα έκαναν «λίμπα» το κέντρο της Αθήνας. Όμως στις 27 Οκτώβρη δεν έσπασε τίποτα και ο λόγος ήταν καθαρά πολιτικός. Η

Μάρτης 2008, οι απεργοί των Δήμων «ραίνουν» με σκουπίδια τα MAT

Πριν από τη «γενιά των 700 ευρώ» πέταγαν αυγά στα MAT οι απεργοί της ΔΕΗ και σκουπίδια οι απεργοί των Δήμων.

«άγρια νεολαία» σεβάστηκε τους μετανάστες που θα ήταν εύκολοι στόχοι της αστυνομικής καταστολής αν ξεκινούσαν επεισόδια.

Όσοι ζωγραφίζουν τη σημερινή έκρηξη σαν έργα και ημέρες ενός νεανικού κομματιού που δεν έχει αιτήματα, δεν έχει συνθήματα, δεν έχει τίποτα άλλο παρά απόγνωση που δικαιολογεί (ή δεν δικαιολογεί) άναρθρα ξεσπάσματα βίας, παγιδεύονται και παγιδεύουν σε στερεότυπα που δεν έχουν σχέση με την πραγματικότητα. Η πολιτική σκέψη δεν λείπει από τη νεολαία, λείπει από αυτούς που επιχειρούν να τη συμβουλευθούν για την «περιφρούρηση» των αγώνων της αφ' υψηλού, χωρίς να έχουν το κύρος για να δίνουν τέτοιες συμβουλές. Δεν είναι μόνο οι υπουργοί του Καραμανλή αναξιόπιστοι όταν καλούν τη νεολαία να απομονώσει τα «βίαια στοιχεία» την ώρα που στέλνουν πάνοπλους αστυνομικούς εναντίον της. Είναι και ο Γιώργος Παπανδρέου που παριστάνει τον κήρυκα της «μη βίας», λες και έχουμε ξεχά-

σει τη δράση του στο πλευρό του Κόλιν Πάουελ όταν ετοίμαζαν τη «μη βίαιη» επέμβαση στο Ιράκ. Είναι και η Αλέκα Παπαρήγα που δεν μπορεί να ξεχωρίσει ανάμεσα σε έναν εξεγερμένο νεολαίο και έναν ασφαλίτη που προβοκάρει μια πορεία. Είναι και ο Λεωνίδας Κύρκος όταν βγαίνει στο δελτίο του Mega και ρίχνει το βάρος της ηλικίας του και των ηττών της Αριστεράς στο παρελθόν για να συνετίσει τους νέους. Αν ολόκληρα τμήματα επηρεάζονται από αναρχικές ιδέες, η εξήγηση γι' αυτό είναι πολιτική και όχι κοινωνιολογική. Με τέτοια κόμματα τριγύρω, είναι πειρασμός να γίνει κανείς αντιεξουσιαστής.

Ας πάμε, όμως, πιο πέρα από τη νεολαία, στη σχέση της εξέγερσης με την εργατική τάξη. Είναι άραγε αλήθεια ότι η παλιά εργατική τάξη που έκανε εξεγέρσεις στο παρελθόν, το Δεκέμβρη του '44 ή στα Ιουλιανά του '65, έχει χαθεί είτε γιατί έχει ενσωματωθεί, είτε γιατί έχει υποβιβαστεί στις τάξεις του «πρεκαριάτου»; Βρισκόμαστε σε έναν διχασμό όπου οι εργάτες πάνε με τη μεριά των «νοικοκυραίων» και η νεολαία μένει έρμαιο των «κουκουλοφόρων»;

Αυτή η χαριζατούρα δεν αντέχει στη σύγκριση με την πραγματικότητα. Πρώτα απ' όλα με τα γεγονότα των ημερών. Είναι πλήθος τα παραδείγματα από όλες τις γειτονίες της Αθήνας, όπου ο κόσμος αποδοκίμαζε τα MAT όταν επιτίθονταν σε νεολαίους που διαδήλωναν έξω από αστυνομικά τμήματα. Οι εκπαι-

δευτικοί, που δύσκολα μπορεί κανένας να ισχυριστεί ότι ρέπουν προς τις τάξεις των «αντιεξουσιαστών» (αντίθετα, μέχρι πρόσφατα πολλοί τους τοποθετούσαν στο άλλο άκρο, προς τη μικροαστική τάξη και οι ίδιοι οι αντιεξουσιαστές τους θεωρούν σαν «ιδεολογικούς μπάτσους»), έκαναν κινητοποιήσεις πιο μαζικές στο πλευρό των μαθητών και των φοιτητών απ' όσο έκαναν για δικιά τους αιτήματα, όπως οι αυξήσεις και οι προσλήψεις. Οι εργαζόμενοι στα νοσοκομεία, που είχαν πανελλαδική συγκέντρωση στο Υπουργείο Υγείας για δικιά τους αιτήματα στις 18 Δεκέμβρη, ανέβηκαν με ενθουσιασμό μέσα στη βροχή στα Προπύλαια για να ενωθούν με το συλλαλητήριο των φοιτητών. Μπροστά-μπροστά ήταν το πανό των εργαζόμενων στο νοσοκομείο του Κιλκίς, που ούτε αυτοί φημιζόνται ως «αντιεξουσιαστές». Και βέβαια δε μπορούμε να παραβλέψουμε τη μαζική πορεία από το Μουσείο στο Σύνταγμα στις 10 Δεκέμβρη, τη μέρα της Πανεργατικής όταν οι ηγεσίες ΓΣΕΕ και ΑΔΕΔΥ υπέκυψαν στην κυβερνητική κινδυνολογία και ακύρωσαν τη διαδήλωση. Ήταν η μαζικότερη ανταρσία ενάντια στη επίσημη ηγεσία από το 1985. Μπορεί οι οργανώσεις της αντικαπιταλιστικής αριστεράς να έπαιξαν βασικό ρόλο για να εκφραστεί αυτή η ανταρσία, αλλά δεν ήταν τα μέλη τους που την μαζικοποίησαν. Μεγάλα τμήματα απεργών έδωσαν το παρόν σε μια δική τους συμβολή στην εξέγερση ενάντια στη κυβέρνηση που δολοφονεί.

Το υπόβαθρο γι' αυτές τις εικόνες είναι η τεράστια εργατική συμβολή στο κύμα ριζοσπαστικοποίησης που κορυφώθηκε αυτές τις μέρες. Οι μαζικές απεργίες για το Ασφαλιστικό, όχι μόνο οι Πανεργατικές που ήταν τεράστιες, αλλά

Το μεγαλύτερο μέρος των φοιτητών δεν ξέρει σε ποιά κοινωνική τάξη θα καταλήξει

και οι απεργίες διαρκείας στη ΔΕΗ, στους Δήμους, στην Τράπεζα της Ελλάδας, τροφοδότησαν τις πολιτικές ιδέες με τις οποίες η εργατική τάξη υποδέχθηκε το ξέσπασμα της νεολαίας. Το μίσος γι' αυτούς που λεηλατούν τα Ασφαλιστικά Ταμεία και τις συλλογικές συμβάσεις των εργατών ενώνεται με την οργή για αυτούς που λεηλατούν το μέλλον της νεολαίας. Το ένα ενισχύει το άλλο και μόνο έτσι μπορεί να γίνει κατανοητό πώς η μισητή κυβέρνηση αδυνατεί να επιβάλει την τάξη. Η εργατική συμπάθεια για τους εξεγερμένους είναι ισχυρότερη από τη κυβερνητική κινδυνολογία για τους «κονκουλοφόρους» και αυτή είναι η δύναμη που εμποδίζει τη λήψη δραστικότερων μέτρων καταστολής. Μόνο μια αντιπολίτευση που διαρκώς ψεύζει για την «ανυπαξία» της Αστυνομίας αδυνατεί να το καταλάβει αυτό.

Η εργατική τάξη αναμφίβολα αντιμετωπίζει δυσκολίες για να ενώσει τα κομμάτια της. Υπάρχουν πολιτικές δυσκολίες για να φτάσουμε στο σημείο όπου θα ενωθούν τα παραδοσιακά κάστρα του εργατικού συνδικαλισμού στις ΔΕΚΟ με τα ασυνδικάλιστα κομμάτια της «επισφαλούς απασχόλησης» των νέων ή των μεταναστών. Αλλά δεν υπάρχουν αντικειμενικά εμπόδια για μια τέτοια ενότητα. Σύμφωνα με τον μαρξι-

στικό ορισμό της, η εκμετάλλευση είναι μεγαλύτερη στα πιο παραγωγικά και όχι στα πιο καταπιεσμένα τμήματα της τάξης. Πιο πολλή υπεραξία ρίχνουν στον κορβανά των καπιταλιστών οι εργάτες της Ιντρακόμ ή του ΟΛΠ παρά οι νέοι με τα μηχανάκια που μοιράζουν πίτσες. Τα κλισέ για τους «προνομιούχους» απέναντι στους «πρεκαριάτους» δεν βοηθούν. Άλλωστε πάντοτε υπήρχαν οι απόπειρες να μας χωρίσουν σε «ρετιρέ» και σε «υπόγεια». Όποιος νομίζει ότι ήταν αντικειμενικά πιο εύκολο πριν 90 χρόνια να ενωθούν οι μεταλλεργάτες του Πουτίλοφ με τις πλούστερες στις γειτονιές της Πετρούπολης σε ενιαία σοβιέτ, ας το ξανασκεφτεί.

Ο καπιταλισμός έφερε πολλές αλλαγές στην εργατική τάξη μέσα σ' αυτά τα ενενήντα χρόνια, όπως είχε φέρει και στον αιώνα πριν τη Ρώσικη Επανάσταση. Στο 19ο αιώνα στη Βρετανία, «προνομιούχοι» θεωρούνταν οι πρώτοι εργάτες που πέταξαν τα τσόκαρα και άρχισαν να φορούν παπούτσια. Αλλά αυτό δεν αναιρούσε το γεγονός ότι ο καπιταλισμός δημιουργούσε τον «ιστορικό νεκροθάφτη» που έκανε την εμφάνιση του τόσο εκρηκτικά στις Επαναστάσεις του 1917-1923. Σήμερα, οι κλάδοι αιχμής δεν είναι πια οι καπνεργάτες της εποχής του ΣΕΚΕ, ούτε οι οικοδόμοι των Ιουλιανών του 1965. Αλλά από τους κομπιουτεράδες των κλάδων πληροφορικής μέχρι τους ντελιβεράδες των κλάδων παροχής υπηρεσιών, η εργατική τάξη παραμένει αντικειμενικά ενιαία. Επιπλέον, η δύναμη που είχε το σύστημα να εξαπολύει τις νεοφιλελεύθερες επιθέσεις του αποδομώντας τα παραδοσιακά ισχυρά τμήματα της εργατικής τάξης και ενθαρρύνοντας την απασχόληση σε νέα «ευέλικτα» κομμάτια μπαίνει σε κρίση. Ο νεοφιλελευθερισμός δεν βρίσκεται πια στο απόγειο, αλλά στο ναδίρ του. Η απέναντι πλευρά της ταξικής πάλης αποδυναμώνεται μέσα από τις οικονομικές αποτυχίες, την ιδεολογική χρεωκοπία, τις πολεμικές ήττες. Οι δυνατότητες για την εργατική τάξη να οικοδομήσει την ενότητα της είναι όχι μόνο αντικειμενικά υπαρκτές, αλλά και ενισχυμένες από τη μεταβολή των συσχετισμών που φέρνει η κρίση.

Όταν δούμε τις εξελίξεις μ' αυτόν τον τρόπο, τότε γίνεται καθαρό ότι η εξέγερση των τελευταίων ημερών του 2008 μπορεί να πάει πολύ πέρα από τη «γενιά των 700 ευρώ». Για την ακρίβεια, είναι μόνο το πρελούδιο για τις εργατικές εξεγέρσεις του 21ου αιώνα. ■

Εκπαιδευτικοί, νοσοκομειακοί, μαθητικές και φοιτητικές καταλήψεις όλοι μαζί ξανά σ' ένα τεράστιο συλλαλητήριο ενάντια στην κυβέρνηση.

Αντινεοφιλελεύθερη ή Αντικαπιταλιστική Αριστερά;

Οι αντιστάσεις των εργατών και της νεολαίας παίρνουν διαστάσεις εξεγέρσεων. Αυτό, σε συνδιασμό με την έκταση της κρίσης του καπιταλισμού, βάζει επιτακτικά το ζήτημα της προοπτικής υποστηρίζει η Μαρία Στύλλου.

Είναι ώρα επιλογών για την Αριστερά.

Ενα πολύ μεγάλο κίνημα έχει γεννηθεί – απεργίες, καταλήψεις, νεολαιίστικη εξέγερση, αντιπολεμικά συλλαλητήρια – διεθνώς και στην Ελλάδα.

Το κίνημα στην Ελλάδα είναι τόσο έντονο που έχει γίνει πρότυπο σε όλη την Ευρώπη. Προκάλεσε συλλαλητήρια συμπαράστασης σε όλες τις χώρες, δηλώσεις στην Πολωνία, στη Βρετανία, στη Γαλλία, στην Ισπανία, στην Ιταλία, την Τουρκία, στο Βελιγράδι. Ακόμα και στην Κορέα και στην Αργεντινή.

Όποιος παρακολουθεί την τελευταία χρονιά την Ελλάδα είναι δύσκολο να μην έχει εντυπωσιαστεί. Το 2008 μπήκε με απεργίες ενάντια στο ασφαλιστικό. Η κυβέρνηση ανέβαλε συνεχώς την κατάθεση του νομοσχεδίου και την συζήτηση στη Βουλή, ελπίζοντας ότι η εργατική αντίσταση θα σταματήσει. Έλπιζε ότι οι κινητοποιήσεις και οι απεργίες που ξεκίνησαν τον Οκτώβριο του 2007 (ένα μήνα μετά τις εκλογές) δε θα μπορούσαν να συνεχίσουν για πέντε ολόκληρους μήνες,

μέχρι το τέλος του Μάρτη του 2008. Κι όταν τελείωσε το μεγάλο απεργιακό κύμα για το ασφαλιστικό, δεν τελείωσαν και οι απεργίες.

Ως η χρονιά των απεργιών, των καταλήψεων και της εξέγερσης μπορεί άνετα να χαρακτηριστεί το 2008, όχι μόνο λόγω ασφαλιστικού αλλά και για ό,τι επακολούθησε το φθινόπωρο. Τα νέα για την κρίση και την κατάρρευση των τραπεζών ακολούθησαν ομοβροντίες εργατικών κινητοποιήσεων με κατάληψη της Ζήμενης στη Θεσσαλονίκη, της Άλτεκ στη Μεταμόρφωση της Αθήνας, και μαζί το ξαναζωντάνεμα των φοιτητικών και μαθητικών καταλήψεων. Η πρώτη Πανεργατική στις 21 Οκτώβριο και η επόμενη στις 10 Δεκέμβριο ήταν απόδειξη ότι μια καινούργια περίοδος εργατικών συγκρούσεων ξεκίνησε. Μέσα σε τέτοιες συνθήκες ξέσπασε η εξέγερση. Η σπίθα που άναψε την πυρκαγιά ήταν η δολοφονία του Αλέξη Γρηγορόπουλου. Οι μαθητικές και φοιτητικές καταλήψεις μετατράπηκαν σε διαρκείας. Για 3 εβδομάδες η κυρίαρχη τάξη δεν μπορούσε να ελέγξει την κατάσταση. Προσπάθησε να χρησιμοποιήσει την πολιτική της έντασης για να βγάλει τον κόσμο από τους δρόμους, αλλά απέτυχε. Εάν έλπιζαν ότι οι γιορτές θα καταλάγιαζαν το κλίμα, η επίθεση του Ισραήλ στη Γάζα ξαναέβγαλε τον κόσμο στους δρόμους. Σε όλες τις πόλεις τα συλλαλητήρια με σύνθημα «Κάτω τα χέρια από τη Γάζα»,

«Λευτεριά στην Παλαιστίνη» ήταν πολύ μεγάλα. Η ατμόσφαιρα θύμιζε το αντιπολεμικό κίνημα του 2003.

Όταν εκεί έχουν φτάσει τα πράγματα, είναι σαφές ότι η κυρίαρχη τάξη ανησυχεί και η κυβέρνηση έχει χάσει τον έλεγχο. Για να αλλάξει το κλίμα, προσπάθησε να παίζει το χαρτί του ανασχηματισμού. Να διώξει ή να αλλάξει τους πιο μισητούς υπουργούς. Αλλά ούτε αυτό το τέχνασμα δεν φάνηκε να δουλεύει. Η αλλαγή του Στυλιανίδη και η αντικατάσταση του από τον Αρη Σπηλιωτόπουλο δεν σταμάτησε το κύμα των καταλήψεων. Πολύ αργά για να μπορέσουν τέτοιες τακτικές να σταματήσουν τις αντιδράσεις.

Η Ντόρα Μπακογιάννη προσπάθησε να εμφανίσει ότι η Ελλάδα διαφωνεί με την επέμβαση στη Γάζα. Διαψεύστηκε οικτρά όταν δημοσιεύτηκε στις εφημερίδες η μεταφορά αμερικάνικων όπλων - μέσω Αστακού - στο Ισραήλ. Η συνέχεια είναι ότι αντί τα συλλαλητήρια ενάντια στην εισβολή να σταματήσουν, επεκτάθηκαν και στον Αστακό και έγιναν πιο πολύ αντικυβερνητικά.

Η προοπτική για το 2009 είναι ότι οι συγκρούσεις θα είναι ακόμα μεγαλύτερες. Όλα είναι ανοιχτά, κι αυτό ανησυχεί τους από πάνω.

Στρατηγική

Είναι επιτακτικό μέσα στη σημερινή συγκυρία να μπαίνει καθαρά το ζήτημα της προοπτικής. Εάν τα προηγούμενα χρόνια μπορούσε κανείς να το ξεχάσει, η διάσταση της οικονομικής κρίσης, οι επιθέσεις και η πόλωση ανοίγουν το θέμα της προοπτικής είτε το θέλουν οι ηγεσίες της αριστεράς είτε όχι. Αυτές οι εξελίξεις είναι που ενεργοποιούν διάφορους από το χώρο της αριστεράς να κτυπήσουν το καμπανάκι του κινδύνου. Να θυμίσουν ότι ο σοσιαλισμός πέθανε το 1989 και οποιαδήποτε προσπάθεια να ξαναμπει αυτή η προοπτική θα ήταν

Η αφίσα που καλεί στην πρώτη μεγάλη κοινή συγκέντρωση ΕΝΑΝΤΙΑ και ΜΕΡΑ

θανάσιμο λάθος (Γιώργος Γιαννουλόπουλος, Ελευθεροτυπία). Να επισημάνουν ότι η αριστερά πρέπει να στηρίζει το αστικό κράτος, θυμίζοντας άρθρο της Unita (εφημερίδα του Ιταλικού ΚΚ) το 1977 (άρθρο του Παύλου Τσίμα στα Νέα) και τέλος στην Εποχή στις 11 Γενάρη ο Περικλής Κοροβέσης, βουλευτής του ΣΥΡΙΖΑ στην Αθήνα, ζητάει από την αριστερά να διακηρύξει ότι απεχθάνεται τη βία.

Το πραγματικό ζήτημα είναι ότι έχει ανοίξει πολύ πλατιά η συζήτηση για την προοπτική και κανένας δεν μπορεί να την ξεорκίσει με κινδυνολογίες και με επιχειρήματα ότι ο σοσιαλισμός είναι μια παρωχημένη ιστορία. Ούτε τα επιχειρήματα περί αντινεοφιλελεύθερης στρατηγικής του

ΣΥΡΙΖΑ, ούτε η αποκατάσταση του Στάλιν από το ΚΚΕ μπορούν να κλείσουν αυτή τη συζήτηση.

Ο καπιταλισμός την τελευταία εικοσαετία χρησιμοποίησε το ιδεολόγημα του νεοφιλελευθερισμού, για να στηρίζει τις επιθέσεις και πάνω απ' όλα για να δείξει ότι είχε βρει το φάρμακο απέναντι στην οικονομική κρίση. Τα νέα κινήματα που συγκροτήθηκαν στο Σιάτλ, στην Πράγα, στη Γένοβα, με τους G8, με το Δ.Ν.Τ., την Παγκόσμια Τράπεζα και τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου, ριζοσπαστικοποιήθηκαν πάνω σ' αυτήν την αντιπαράθεση. Αυτή η σύγκρουση στις αρχές του 2000 ήταν η κινητήρια δύναμη για τις καινούργιες ιδέες και για την ανάπτυξη αυτών των κινήματων. Η σύγκρουση με τον νεοφιλελευθερισμό ήταν η σύγκρουση με την κυρίαρχη ιδεολογία της περιόδου. Απ' αυτή την άποψη οι αντινεοφιλελεύθερες δυνάμεις έπαιξαν προωθητικό ρόλο για το κίνημα στις αρχές της δεκαετίας. Τα πράγματα άλλαξαν όταν άρχισε να φουντώνει η κρίση. Όταν δεν έφτανε να δηλώνεις απλά αντινεοφιλελεύθερος, αλλά χρειαζόταν να πάρεις θέση απέναντι στις συγκρούσεις που ξεσπούσαν. Οι πιέσεις μεγάλωσαν ιδιαίτερα μετά το 2007. Οι δυνάμεις που δήλωναν αντινεοφιλελεύθερες δεν μπορούσαν να περιορίζονται σε γενικές καταγγελίες, ήταν ανάγκη να πάρουν χειροπιαστές πρωτοβουλίες και να στηρίζουν τους αγώνες που ξεσπούσαν.

Στην Ελλάδα οι εξελίξεις προχώρησαν γρήγορα. Η κρίση της Ν.Δ. στις εκλογές του 2007, και παράλληλα η πτώση του ΠΑΣΟΚ στις ίδιες εκλογές, ανέδειξαν τον ΣΥΡΙΖΑ και το ΚΚΕ σαν

τις πολιτικές δυνάμεις που θα μπορούσαν να οργανώσουν τις αντιστάσεις και να τους δώσουν προοπτική. Για τον κόσμο που κατατμήρισε τα δυο μεγάλα κόμματα και κοίταζε στα αριστερά, οι εξελίξεις ήταν πολύ γοργές. Η οικονομική κρίση και οι αγώνες που ξέσπασαν την τελευταία χρονιά αποκάλυψαν την αδυναμία και των δυο κομμάτων να παίξουν ηγετικό ρόλο στις εξελίξεις.

Το απέδειξαν πρώτα απ' όλα σε όλες τις μάχες που άνοιξαν τον τελευταίο χρόνο. Στις απεργίες για το ασφαλιστικό, τις αυξήσεις, τις ιδιωτικοποιήσεις και τις απολύσεις. Έπαιξαν ρόλο ανασταλτικό στις κινητοποιήσεις των φοιτητών ενάντια στην εφαρμογή του νόμου πλαισίου στις πρωτανικές εκλογές. Οι φοιτητικές καταλήψεις νίκησαν στο άρθρο 16 και συνέχισαν ενάντια στο νόμο πλαίσιο. Παρ' όλο που ο νόμος πέρασε από τη Βουλή, το φοιτητικό κίνημα συνέχισε να παλεύει για να μην εφαρμοστεί. Η συγκεκριμένη αντιπαράθεση συγκεντρώθηκε γύρω από τις πρωτανικές εκλογές την άνοιξη του 2008. Οι φοιτητές οργανώθηκαν για να μπλοκάρουν τις εκλογές και στη μάχη αυτή ανακάλυψαν ότι είχαν από την άλλη μεριά όχι μόνο την κυβέρνηση και τους υποψηφίους πρωτάνεις κλπ, αλλά και τις ηγεσίες του ΣΥΡΙΖΑ και του ΚΚΕ. Πρακτικά σήμανε ότι αυτό το τεράστιο κίνημα που έδωσε τη μάχη ενάντια στο άρθρο 16 και το νόμο πλαίσιο, το διέσπασαν τα ρεφορμιστικά κόμματα με δική τους ευθύνη. Επέβαλαν στις φοιτητικές νεολαίες τους να μη συμμετέχουν (αν και αυτό δεν πέρασε παντού) και κατηγόρησαν αυτούς που συνέχισαν να αγωνίζονται τη μάχη σαν προβοκάτορες και «βίαιες μειοψηφίες». Ήταν μια απόπειρα με αφορμή την εφαρμογή του νόμου πλαισίου να περάσει ξανά ο έλεγχος των σχολών στη συμμαχία Υπουργείου και αντιδραστικών καθηγητών που στηρί-

Κυριακή 7 Δεκέμβρη. Το συλλαλητήριο την επόμενη μέρα της δολοφονίας του Αλέξη.

ξαν από την αρχή το νόμο πλαίσιο.

Παρόμοια είναι η εμπειρία και με τους εργατικούς αγώνες. Οι απεργίες για το ασφαλιστικό είχαν αναγκάσει την κυβέρνηση να αναβάλει συνεχώς την κατάθεση και τη συζήτηση στη Βουλή. Αυτό έδειχνε το πόσο η κυβέρνηση φοβόταν την κλιμάκωση και προσπαθούσε να την αποφύγει. Η δυνατότητα να συνεχιστούν οι απεργίες και μετά την ψήφιση του νόμου στη Βουλή ήταν ορθόνοικτη. Αυτό θα βοηθούσε το εργατικό κίνημα να συνεχίσει ενωμένο αυτή τη μάχη που αφορούσε όλους τους εργαζόμενους. Και αυτούς που πάλευαν για την ένταξη στα βαριά και ανθυγιεινά, και ενάντια στις συνενώσεις των ταμείων και ενάντια στη διάλυση δυνατών ασφαλιστικών ταμείων και την υπαγωγή τους στο ΙΚΑ όπως ήταν της ΔΕΗ, της Τράπεζας της Ελλάδος και όλων των τραπεζών. Η απόφαση που πήραν οι ομοσπονδίες στις 19 και 20 Μάρτη για να κλείσουν τις απεργίες, διέσπασε εκ των πραγμάτων την ενότητα και τη δύναμη αυτής της μάχης. Δυναμική που μπορούσε να φτάσει σε νίκη ακόμα και μετά την ψήφιση του ασφαλιστικού. Αυτή η απόφαση πάρθηκε σε όλες τις ομοσπονδίες με την ενεργή συμμετοχή των συνδικαλιστών του ΣΥΡΙΖΑ και του ΚΚΕ.

Η μάχη για να μην γίνουν απολύσεις και για να μην χάσουν οι εργάτες τις δουλειές τους σε περίοδο κρίσης, σήμαινε καταλήψεις και διεκδίκηση να αναλάβει το κράτος τα εργοστάσια χωρίς να πληρώσει αποζημίωση τους ιδιώτες. Η Άλτεκ στην Αθήνα, η Ζήμενς στη Θεσσαλονίκη έδειξαν το δρόμο. Οι καταλήψεις χώρων δουλειάς ανοίγουν μια σειρά από ζητήματα: πώς θα συνεχίσει και θα απλωθεί η συγκεκριμένη μάχη, αλλά και η σημασία της αλληλεγγύης και της στήριξης της κατάληψης. Αυτό δεν μπορεί να περιοριστεί σε επισκέψεις βουλευτών και δηλώσεις στα ραδιόφωνα και στην τηλεόραση, αλλά χρειάζονται απεργίες συμπαράστασης για να μετατραπεί αυτή η μάχη σε αγώνα όλης της εργατικής τάξης.

Η μάχη για τις αυξήσεις: Το φθινόπωρο άνοιξε η προοπτική οι εκπαιδευτικοί στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια να ξεκινήσουν απεργίες με αίτημα αυξήσεις 1400 ευρώ κατώτερο μισθό. Ο ΣΥΝ και το ΚΚΕ καταλήφισαν μέσα στις συνελεύσεις την απόφαση για πενήνήμερες απεργίες που ήταν η πρόταση της ΟΑΜΕ. Άφησαν στην πραγματικότητα την πρωτοβουλία στη δεξιά να κινδυνολογεί, στα πιο συντηρητικά κομμάτια του ΣΥΝ και

της ΠΑΣΚΕ να βάλουν τις πιέσεις και να επιχειρηματολογούν γιατί μια τέτοια απεργία δεν πρόκειται να κερδίσει. Στις συνελεύσεις επικρατούσε κλίμα διάλυσης εκτός από τις ΕΛΜΕ που η αντικαπιταλιστική αριστερά έδωσε τον τόνο.

Η κρίση χρειάζεται αγώνες διαφορετικούς από προηγούμενα. Η κυρίαρχη τάξη δεν είναι διατεθειμένη για εύκολες υποχωρήσεις. Την οργάνωση αυτών των αγώνων δεν μπορούν να την εξασφαλίσουν ηγεσίες που αναζητούν γρήγορους συμβιβασμούς, δηλαδή οι ηγεσίες των ρεφορμιστικών κομμάτων. Το 2007, και τα δυο αυτά κόμματα έμοιαζαν ότι βρίσκονται στα αριστερά του κινήματος. Η ήττα της Ν.Δ. στις εκλογές, η μείωση της δύναμης του ΠΑΣΟΚ, και η άνοδος των κομμάτων της αριστεράς έμοιαζε να επιβραβεύουν τις στρατηγικές τους. Όμως οι εξελίξεις ήταν γρήγορες και οι πιέσεις μεγαλύτερες. Το κίνημα άρχισε να δίνει μεγαλύτερα

κόσμος που επηρεάζεται από τους ρεφορμιστές, όταν μπαίνει στη μάχη σπάει απ' αυτούς γιατί τους γνωρίζει καλύτερα

ρες μάχες και οι ρεφορμιστές βρέθηκαν στα δεξιά του. Παράλληλα υπήρξε μια σχετική ανάκαμψη της σοσιαλδημοκρατίας. Το ΠΑΣΟΚ και η ΝΔ ασκούν την ίδια διαχείριση του καπιταλισμού όταν ανεβαίνουν στην κυβέρνηση, αλλά έχουν διαφορετικές δυνατότητες πρόσβασης στον κόσμο της αριστεράς. Η σοσιαλδημοκρατία ακόμα και στη σημερινή παρακμή της διατηρεί δεσμούς με την εργατική τάξη. Είναι διαφορετικό για τους ρεφορμιστές όταν θεωρούν ότι αυτοί μπορούν να καλύψουν το χώρο του ΠΑΣΟΚ και διαφορετικό όταν το ίδιο το ΠΑΣΟΚ κινείται στο χώρο τους. Οι πιέσεις για προσαρμογή είναι πολύ μεγαλύτερες. Αυτό που φαινόταν αριστερό μέσα από ρητορικές και συμβολικές κινήσεις δεν είναι πια αρκετό.

Η στρατιωτική επέμβαση του Ισραήλ στη Γάζα και η προσπάθεια να τσακίσει την Παλαιστινιακή Αντίσταση αποκάλυψε άλλο ένα πρόβλημα της αριστεράς. Το πόσο έχει συμβιβαστεί με το Ισραήλ. Αυτό φάνηκε, παρά τις δηλώσεις και των δύο – ΚΚΕ και ΣΥΡΙΖΑ – ότι είναι

λάθος οι ίσες αποστάσεις. Τόσο η ηγεσία του ΚΚΕ όσο και του ΣΥΡΙΖΑ αγνόησαν επιμελώς την εκλεγμένη κυβέρνηση των Παλαιστίνων και περιορίσαν τις επαφές τους γύρω από τον Πρόεδρο Αμράς. Ενώ το Ισραήλ σφυροκοπάει τη Γάζα, οι ελληνικές ηγεσίες αναζητούσαν συνομιλητές στα πιο συμβιβασμένα με το Ισραήλ τμήματα. Εάν κοιτάξει κανένας τα μεγάλα συλλαλητήρια που έγιναν, η συμμετοχή και των δύο κομμάτων ήταν πολύ μικρή. Η μεγαλύτερη κινητοποίηση του ΚΚΕ στην Αθήνα δεν ξεπερνούσε τους 2000, του δε ΣΥΡΙΖΑ ήταν πολύ μικρότερη. Στο κέντρο αυτής της αντιμετώπισης βρίσκονται τρία προβλήματα. Το πρώτο είναι το επιχείρημα ότι τα κινήματα που ελέγχονται από ισλαμιστές δεν αξίζουν την συμπαράστασή μας. Πρόκειται για τραγικό λάθος τη ώρα που η Χαμάς και η Χεξμπολάχ βγαίνουν στην πρώτη γραμμή της αντίστασης στον ιμπεριαλισμό στην Μέση Ανατολή. Το δεύτερο είναι ο εξωραϊσμός της συνεργασίας των αντιδραστικών αραβικών καθεστώτων με την Ευρωπαϊκή Ένωση σε οποιοδήποτε σχέδιο εκχειρίδας προτείνουν. Και το τρίτο είναι η αποφυγή της πόλωσης εδώ, μέσα στην Ελλάδα. Ηγεσίες ενεργοποιήθηκαν για να σταματήσουν την έκρηξη του Δεκέμβρη, δεν θα ήθελαν ξανά ένα νέο κίνημα στο δρόμο που να φωνάζει «Κάτω η κυβέρνηση των δολοφόνων από τα Εξάρχεια μέχρι την Παλαιστίνη».

Αντικαπιταλιστική Αριστερά

Η επαναστατική αριστερά διεθνώς ήταν μικρή όταν έγινε το Σηάτλ. Όμως αναπτύχτηκε μέσα από τη συμμετοχή της στους αγώνες και την στήριξη της επαναστατικής προοπτικής για το κίνημα. Κάθε φορά που ο κόσμος ξεσηκώνεται, μαζί ανοίγει και η συζήτηση για την αντιμετώπιση, για το πώς μπορεί να χωρήσει παραπέρα. Σ' αυτή τη συζήτηση η παρουσία του επαναστατικού πόλου είναι πολύ σημαντική, γιατί έτσι μπορεί και αντιπαράτίθεται και με τον ρεφορμισμό και με την αυτονομία. Πολύς κόσμος που επηρεάζεται από τους ρεφορμιστές, όταν μπαίνει στη μάχη σπάει απ' αυτούς γιατί τους γνωρίζει καλύτερα μέσα στη δράση. Αυτός ο κόσμος χρειάζεται να συνεχίσει οργανωμένος, εάν θέλουμε να συνεχίσει το ίδιο το κίνημα και να μεγαλώσει. Μ' αυτόν τον τρόπο θα βοηθήσει και όσους έχουν συγκροστεί με τις παλιές ιδέες να ξεκόψουν τελείως.

Ο Τρότσκι τη δεκαετία του 30, υποστήριζε ότι το κίνημα χρειάζεται μια νέα ηγεσία που δεν ήταν ούτε τα σταλινικά Κ.Κ., ούτε τα σοσιαλδημοκρατικά κόμματα. Το ίδιο απαιτεί και η σημερινή περίοδος. Γι' αυτό και σε όλη την Ευρώπη υπάρχουν προσπάθειες να συνεργαστούν οργανώσεις, άτομα και κινήσεις που αναφέρονται στην αντικαπιταλιστική και στην επαναστατική αριστερά.

Το δυνάμωμα μιας τέτοιας αριστεράς εξαρτάται από τρία πράγματα.

Το πρώτο είναι η προοπτική. Απέναντι στους ρεφορμιστές που μέσα σε περίοδο κρίσης και εξέγερσης, προσπαθούν να εμφανιστούν σαν οι συνεπείς διαχειριστές ενός άλλου καπιταλισμού πιο «ανθρώπινου» ή πιο «λαϊκού» και απέναντι σε μια αυτονομία που υποκαθιστά την ταξική πάλη με την εξέγερση του ατόμου, η επαναστατική αριστερά χρειάζεται να προβάλει την απελευθερωτική δυνατότητα της εργατικής εξουσίας και του σοσιαλισμού. Μέσα σε συνθήκες κοινωνικής κρίσης και πόλωσης δεν μπορούν να υπάρχουν νησίδες ούτε «φιλολαϊκής» διαχείρισης ούτε ατομικής «απελευθέρωσης». Αν το κίνημα δεν οργανωθεί για να επιβάλει την εργατική δημοκρατία νικώντας τους καπιταλιστές και το κράτος τους, τότε θα χαράμισει τις δυνάμεις του.

Το δεύτερο είναι η στήριξη και η σύνδεση των αγώνων για να νικήσουν. Μπορεί η σοσιαλδημοκρατία να βρίσκεται σε κρίση και οι αριστεροί ρεφορμισμός να είναι ανεπαρκής, όμως και οι δυο συνεχίζουν να επηρεάζουν και να δεσμεύουν γύρω τους τεράστια κομμάτια της εργατικής τάξης. Ο Τρότσκι το 30 μέσα σε δύσκολες συνθήκες για τους επαναστάτες συνέχιζε να υποστηρίζει την ανάγκη της κοινής δράσης με την βάση των ρεφορμιστικών κομμάτων. Αυτή η τακτική είναι σήμερα ακόμα πιο αναγκαία και για να νικάνε οι αγώνες και για να κερδηθεί ένα ακόμα μεγαλύτερο κομμάτι στην επαναστατική προοπτική. Η συνεργασία των αντικαπιταλιστών διευρύνει το ακροατήριο τους και τη δυνατότητα να επηρεάζουν ένα πολύ μεγαλύτερο κομμάτι του κινήματος. Μέσα απ' αυτόν τον τρόπο βάζει πιέσεις στις ρεφορμιστικές ηγεσίες. Τις αναγκάζει πολλές φορές να «δράσουν εκτός γραμμής». Έχουμε αυτήν την εμπειρία και πρόσφατα στην Ελλάδα. Στο αντιπολεμικό κίνημα, στις φοιτητικές και μαθητικές καταλήψεις, στις μεγάλες απεργίες. Σε όλα αυτά οι ρεφορμιστές ήταν στην κόντρα, αλλά αναγκάστηκαν να προσαρμοστούν γιατί

μια άλλη αριστερά έσπρωχνε και κέρδιζε τον κόσμο. Όσο η κρίση αγριεύει, η λογική του ρεφορμισμού σπρώχνει τέτοιες ηγεσίες να βρουν καταφύγιο στο «μίνιμουμ πρόγραμμα» τους, να αναζητούν τα ελάχιστα «μέτρα ανακούφισης» για τους εργαζόμενους. Όμως οι εργαζόμενοι όταν μπαίνουν σε κίνηση δεν έχουν κανένα φραγμό ανάμεσα στο «μίνιμουμ» και στο «μάξιμουμ» πρόγραμμα. Η αντικαπιταλιστική αριστερά είναι η δύναμη που σπρώχνει τους αγώνες να ξεδιπλωθούν ενωτικά, γιατί έχει την εμπιστοσύνη ότι η δυναμική τους οδηγεί στη γενίκευση και όχι στο μινιμαρίσμα.

Το τρίτο είναι ο ρόλος της επαναστατικής οργάνωσης. Το ΣΕΚ ήταν από το ξεκίνημα μέσα στην πρωτοβουλία για την συνεργασία αντικαπιταλιστικών κινήσεων και οργανώσεων. Από την αρχή απευθύνθηκε σε όλες τις οργανώσεις και κινήσεις της αντικαπιταλιστικής αριστεράς και στις οργανώσεις του ΜΕΡΑ, και στις οργανώσεις που συμμετέχουν στην ΕΝΑΝΤΙΑ. Τώρα έχουμε φτάσει στο σημείο που η συνεργασία των οργανώσεων της αντικαπιταλιστικής αριστεράς προχωράει και γίνεται το κέντρο των προσδοκιών χιλιάδων κόσμου της αριστεράς. Παλιοί και νέοι αγωνιστές αντιμετωπίζουν αυτή την προσπάθεια με τον πιο θερμό τρόπο. Ελπίζουν ότι θα πετύχει και ότι θα λειτουργήσει για χιλιάδες άτομα σαν πόλος δράσης και συσπειρώσης.

Αυτή είναι μια προοπτική που πρέπει να την αντιμετωπίσουμε σοβαρά. Όσο πιο πετυχημένα θα προχωράει η συνεργασία και η ενότητα των αντικαπιταλιστών, τόσο πιο σύνθετα προβλήματα τακτικής, οργάνωσης των αγώνων και ιδεολογικής αντιπαράθεσης θα έχει να αντιμετωπίσει. Μαζικοποίηση των πρωτοβουλιών του αντικαπιταλιστικού χώρου σημαίνει κοινή δράση και τριβή με κομμάτια που επηρεάζονται από τις ιδέες του ρεφορμισμού και της αυτονομίας. Από τις ιδέες του «ρεαλισμού» από τη μια μεριά και της «ανυπομονησίας» από την άλλη. Ένα δυνατό επαναστατικό κόμμα μέσα σ' αυτή την πορεία είναι πιο απαραίτητο παρά ποτέ. Τόσο σαν καθημερινό στήριγμα για την οργάνωση των αγώνων σε όλους τους χώρους, όσο και σαν δύναμη που βοηθάει τον αντικαπιταλισμό να εξελιχθεί στην κατεύθυνση της εργατικής επανάστασης και του σοσιαλισμού. ■

Γενοβα 2001: 300 χιλιάδες διαδηλωτές -συνδικάτα και νεολαία- περικύκλωσαν τους G8 με συνθήματα "οι άνθρωποι πάνω από τα κέρδη"

Η Κωσταντίνα Κούνεβα δεν είναι μόνη!

Η δολοφονική επίθεση σε βάρος της συνδικαλιστριάς των Καθαριστριών Κωνσταντίνας Κούνεβα ήταν μια κλιμάκωση των ρατσιστικών επιθέσεων που το τελευταίο διάστημα σόκαραν με την αგრιότητά τους.

Ο Μοχάμεντ Ασράφ από το Πακιστάν και ο Χουσέιν Ζαχιντούλ από το Μπαγγλαντές βρέθηκαν δολοφονημένοι, στο ίδιο ακριβώς σημείο του ρέματος στην Π. Ράλλη δίπλα από την είσοδο των λεωφορείων της ΕΘΕΛ την ώρα αστυνομικής επίθεσης εκδίωξης των χιλιάδων αιτούντων για άσυλο στην Υποδιεύθυνση Αλλοδαπών. Ο Μάζιζ Γκούλ είναι κλινικά καθηλωμένος χωρίς «δυνατότητα επικοινωνίας με το περιβάλλον» από τις 6 Δεκέμβρη όταν βρέθηκε και αυτός στο ίδιο σημείο. Ο κατάλογος της φρίκης όμως είναι μεγαλύτερος και περιλαμβάνει δολοφονημένους στην Κόρινθο, πνιγμούς στην θάλασσα ακόμη και λιμενικούς που μπηγουν μαχαίρια σε φουσκωτά και αδειάζουν στα μανιασμένα κύματα γυναίκες εγκύους και μωρά.

Οι αποκαλύψεις της Εργατικής Αλληλεγγύης για το δημόσιο αστυνομικό έλεγχο με ξεβρακώματα στην Ομόνοια έκανε το γύρο του κόσμου φέρνοντας στα μάτια απλού κόσμου τι συμβαίνει καθημερινά στα αστυνομικά τμήματα με τους εξευτελισμούς και βασανισμούς μεταναστών ακόμη και των δικηγόρων τους.

Δεν πρόκειται όμως για ακρότητες άρρωστων αστυνομικών εγκεφάλων αλλά κυβερνητική πολιτική με βάθος χρόνου και συνέχεια. Αρκεί να θυμίσουμε τις απαγωγές των Πακιστανών το 2005 και το δόγμα Βουλαγαράκη-Πολύδωρα ότι αποτελεί «εθνικό τους σπορ»! Να θυμίσουμε τις επιχειρήσεις σκούπα και την χυδαία συστηματική καταστολή των Αφγανών προσφύγων στη Πάτρα με την συνδρομή της συμμορίας των δολοφόνων του Νίκου Τεμπονέρα, του ΛΑΟΣ και της ναζιστικής Χρυσής Αυγής, όπως κατάγ-

γειλε ο Δήμαρχος της Πάτρας.

Η επίθεση κατά των μεταναστών και των προσφύγων κλιμακώνεται σε όλη την Ευρώπη και στην Ελλάδα με το Σύμφωνο Μετανάστευσης και Ασύλου της Ε.Ε. να έχει ήδη υιοθετηθεί σε Σύνοδό της στις 15 Οκτώβρη. Παράλληλη η διαβόητη «οδηγία του αίσχους» που απαιτεί την 18μηνη φυλάκιση των αιτούντων άσυλο! Το Σύμφωνο Σαρκοζί είναι μια τεράστια επίθεση στους μόνιμα διαμένοντες μετανάστες. Επιβάλλει την ειδικότητα που απαιτεί η αγορά εργασίας ως κεντρικό κριτήριο για την επανεξέταση της διαμονής σε χώρα της Ε.Ε.! Επίσης απαγορεύει κάθε μαζική διαδικασία νομιμοποίησης μεταναστών χωρίς χαρτιά φωτογραφίζοντας το ισπανικό και το ελληνικό παράδειγμα.^①

Η αστυνομία και οι υπηρεσίες του Προκόπη Παυλόπουλου έχουν αναλάβει εκστρατεία ενάντια σε μετανάστες και πρόσφυγες οδηγώντας φορείς και ΜΚΟ σε σκληρές καταγγελίες για ρατσισμό στα λεγόμενα Κέντρα Υποδοχής στη Σάμο και την Μυτιλήνη ή για την Π.Ράλλη και την Πάτρα.

Η κυβέρνηση της ΝΔ συνεργάζεται πλέον απροκάλυπτα με το ΛΑ.Ο.Σ και την Χρυσή Αυγή και δίνει κάλυψη όχι μόνο στην προπαγάνδα τους αλλά ακόμη και σε ρατσιστικές επιθέσεις με στελέχη της στην τοπική αυτοδιοίκηση να πρωτοστατούν σε κινήσεις «αγανακτισμένων κατοίκων».

Σε συνθήκες κρίσης επιχειρούν να φορτώσουν την κρίση στις πλάτες της εργατικής τάξης και να στοχοποιήσουν τους μετανάστες και τους πρόσφυγες σαν τους υπαίτιους για την υποβάθμιση της ζωής στις γειτονιές.

Το ΠΑΣΟΚ, ο ΣΥΡΙΖΑ και το ΚΚΕ έχουν μια λαθεμένη στάση που υποτιμάει τον κίνδυνο της διάσπασης της εργατικής τάξης και το δυνάμωμα των φασιστών, κίνδυνο που τους είδαμε χειρο-

Ο Πέτρος Κωνσταντίνου
εξηγεί γιατί
και πώς μπορούμε
να οργανώσουμε
τη δράση ενάντια
στις δολοφονικές
ρατσιστικές επιθέσεις

πιαστά στην Ιταλία με την έφοδο οργανωμένων ταγμάτων σε γειτονιές μεταναστών με την κάλυψη της κυβέρνησης Μπερλουσκόνι μετά την ήττα και την απογοήτευση από την κεντροαριστερή κυβέρνηση του Πρόντι. Ακόμη χειρότερα, ο νομάρχης Σγουρός έφτασε να αναπαράγει ρατσιστικά στερεότυπα που κάλυπταν τις επιχειρήσεις σκούπα της Αστυνομίας στην Ομόνοια και τον Αγιο Παντελεήμονα.^②

Η δημιουργία της Επιτροπής κατά του Συμφώνου Μετανάστευσης και Ασύλου της Ε.Ε. με την συμμετοχή της Συμμαχίας Σταματήστε τον Πόλεμο, της Πακιστανικής και της Αφγανικής Κοινότητας, ακτιβιστών δικηγόρων, φοιτητικών συλλόγων, συνδικαλιστών του ΕΚΑ, επιστημόνων έχει ανοίξει νέες δυνατότητες.

Ο απολίτικος «αντιρατσισμός» που συνομιλεί με την Ντόρα Μπακογιάννη σε φεστιβάλ Δήμων και βλέπει τους μετανάστες σαν «ξένους και διαφορετικούς που αξίζουν τη συμπόνοια όλων των ελλήνων» έχει φτάσει στα όριά του. Ευτυχώς ο κόσμος της Αριστεράς δεν ακολουθεί τις ηγεσίες του σ' αυτή την κατεύθυνση. Στην μεγάλη αντιρατσιστική διαδήλωση στον Αγιο Παντελεήμονα κόσμος του ΣΥΝ τοπικά συμμετείχε παρά την εκφρασμένη διαφωνία της ηγεσίας του.

Χρειάζεται να ξεπεραστεί επίσης μια αταξική αντίληψη που αντιμετωπίζει τους μετανάστες σαν εξατομικωποιημένη και εξαθλιωμένη μάζα, σαν κάποιους «κολασμένους των γκέτο», όπου η μόνη συλλογικότητά τους είναι ο δρόμος.

Αυτές οι προσεγγίσεις χάνουν από τα μάτια τους το γεγονός ότι εκατοντάδες χιλιάδες μετανάστες είναι εργαζόμενοι ενώ τουλάχιστον 550.000 με βάση στοιχεία του ΙΝΕ-ΓΣΕΕ ΑΔΕΔΥ κλείνουν πάνω από 16 χρόνια μόνιμης εγκατάστασης στην Ελλάδα. Βρίσκονται στο στόχαστρο της

καπιταλιστικής εκμετάλλευσης και από αυτή πηγάζει η καταπίεση ενώ ο ρατσισμός είναι στρατηγική επιλογή της άρχουσας τάξης για τη διάσπαση και την επιβολή ιδιαίτερα καταπιεστικού καθεστώτος.

Πρόκειται αναμφισβήτητα για αναπόσπαστο και οργανικό κομμάτι της εργατικής τάξης. Μάλιστα είναι κομμάτι που δεν αποτελεί μέρος «της γενιάς των 700 ευρώ». Τα ίδια στοιχεία καταγράφουν μεγάλα ποσοστά εργαζόμενων μεταναστών που έχουν απόδοση φόρου εισοδήματος και καταβολής ασφαλιστικών εισφορών συγκριτικά όχι στις πιο χαμηλές βαθμίδες. Πρόκειται για κόσμο κύρια από τις όμορες χώρες των Βαλκανίων με ένα 58% από την Αλβανία.

Αντίστοιχα, συγκλονιστικά είναι τα στοιχεία της συμμετοχής στις συνδικαλιστικές οργανώσεις όπου στον ιδιωτικό τομέα παρατηρείται ποσοστό για τους μετανάστες γύρω στο 13%, ίσο δηλαδή με όλους.⁽⁹⁾

Η απεργία των εργατών φράουλας στη Μανωλάδα είναι μόνο ένα, κορυφαίο, παράδειγμα κινητοποιήσεων στο αγροτικό τομέα.

Οι καθαρίστριες που οργάνωσε η Κωνσταντίνα Κούνεβα και οι συναδέλφισσές της δίνουν για χρόνια μάχες σε ιδιωτικοποιημένες υπηρεσίες των ΔΕΚΟ. Είναι γνωστό ότι Ομοσπονδίες ολόκληρες όπως η ΟΕΚΙΔΕ και των Οικοδόμων έχουν τεράστια ποσοστά μεταναστών εργατών.

Το επόμενο διάστημα αν θέλουμε να τσακίσουμε την ρατσιστική επίθεση χρειάζεται να βάλουμε στο στόχαστρο μας το να μην περάσει το Σύμφωνο Σαρκοζί.

Χρειάζεται να στηριχτούμε σε κατακτήσεις των συνδικάτων. Στην Ελλάδα ποτέ δεν αποδέχτηκαν ποσοτώσεις για την πρόσκληση εργατικού δυναμικού και για αυτό χρειάζεται να απορρίψουμε ξανά τις ρυθμίσεις που προσπαθεί να επιβάλει το Σύμφωνο Σαρκοζί. Δεν φτάνει οι μετανάστες για την ανεργία αλλά οι νεοφιλελεύθερες πολιτικές των κλεισιμάτων των εργοστασίων, των ιδιωτικοποιήσεων και της διάλυσης τομέων υπηρεσιών του δημόσιου, των απολύσεων και της ελαστικοποίησης της εργασίας. Από τους Πακιστανούς εργάτες στην μεταπολίτευση στη Νάσιο-ναλ Καν και στο Σαχαμαγκά μέχρι την γενιά της Κούνεβα ο εργατικός συνδικαλισμός είναι όπλο για να παλέψουμε και να νικήσουμε. Η ΟΛΜΕ, η ΔΟΕ, η ΕΙΝΑΠ, η ΠΟΣΕ-ΙΚΑ έπαιξαν κεντρικό ρόλο στο να μπορούν οι μετανάστες να έχουν πρόσβαση στην Παιδεία, στην Υγεία και την

κοινωνική ασφάλιση σπάζοντας στην πράξη στη δεκαετία του 1990 αστυνομικού τύπου εγκυκλίους των κυβερνήσεων που επέβαλαν αποκλεισμό στα δικαιώματά τους. Η Εργατική Αλληλεγγύη είχε συμβάλει τότε αποφασιστικά σε αυτές τις δραστηριότητες. Αντίστοιχα, οι φοιτητές και οι μαθητές πρωτοστάτησαν στην σύγκρουση με τις ρατσιστικές επιχειρήσεις-σκούπα και τους νεοναζί της Χρυσής Αυγής. Η παραλίγο δολοφονία του Δ.Κουσουρή από τους φασίστες ήταν συμβολική στιγμή εκείνων των συγκρούσεων. Ο Δ.Σ.Α. χρόνια τώρα έχει ρίξει σημαντικό βάρος στην υπεράσπιση των δικαιωμάτων των προσφύγων και των μεταναστών.

Σε συνθήκες κρίσης επιχειρούν να στοχοποιήσουν τους μετανάστες και τους πρόσφυγες

Διεκδικούμε απεργία από την ΓΣΕΕ και το ΕΚΑ για την δολοφονική επίθεση σε βάρος της Κωνσταντίνης Κούνεβα. Θέλουμε «Ψωμί και Τριαντάφυλλα», να ποια θα πρέπει να η πολιτική των συνδικάτων! Και μαζί με αυτά ένα ολόκληρο πρόγραμμα που κάνει την υπόθεση της κόντρας με το ρατσισμό και τους φασίστες υπόθεση της μεγάλης οργανωμένης δύναμης των συνδικάτων, των φοιτητικών συλλόγων και των μαθητικών κοινοτήτων για να νικήσουμε. Να ποια είναι η μόνη αποδεκτή «ενσωμάτωση» των μεταναστών.

Για αυτό και οι αντικαπιταλιστές χρειάζεται να κάνουν δικιά τους υπόθεση το χτίσιμο ενός τέτοιου μαζικού πολιτικού κινήματος κατά του ρατσισμού. Ένα κίνημα που στη σημαία του έχει τη έκκληση του Κάρολ Μάρξ «Εργάτες όλου του κόσμου ενωθείτε» και δεν τους αντιμετωπίζει με βάση την κουλτούρα, την εθνική καταγωγή και την θρησκεία.⁽⁶⁾ Ένα κίνημα που οι σύμμαχοι του δεν είναι οι προεσβείες καταπιεστικών δικτατορικών καθεστώτων με τα οποία συνεργάζεται η κυβέρνηση.

Με τέτοια κατεύθυνση πάμε να κερδίσουμε ότι δεν θα υλοποιηθεί ποτέ το Σύμφωνο Σαρκοζί!

Διεκδικούμε ΑΜΕΣΑ συνολική απόρριψη του από την ΓΣΕΕ την ΑΔΕΔΥ και όλα τα συνδικάτα. Καμιά ευθυγράμμιση με το Ινστιτούτο Μεταναστευτικής Πολιτικής του

Ζαβού που το στηρίζει ξεδιάντροπα.

Παλεύουμε για να φύγει η διαδικασία ασύλου από τα χέρια των δολοφόνων του Αλέξη Γρηγορόπουλου και να δοθεί άσυλο σε κάθε αιτούντα, σε κάθε κατατρεγμένο από τους πολέμους, την φτώχεια και τις δικτατορίες. Η μετανάστευση δεν είναι αρμοδιότητα της ΕΛΑΣ!

Παλεύουμε για την νομιμοποίηση ΟΛΩΝ των μεταναστών με την κατάργηση των ρατσιστικών προϋποθέσεων, των ενσήμων και των παράλογων γραφειοκρατικών εμποδίων που κοστίζουν ακριβά. Παλεύουμε για την επανένωση των οικογενειών των μεταναστών, το δικαίωμα να επιλέγουν ανάμεσα σε ιθαγένεια και μόνιμη παραμονή τα παιδιά των μεταναστών, την απρόσκοπτη πρόσβαση σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης που θα σέβεται την πολυγλωσσία των εκπαιδευόμενων.

Παλεύουμε για το δικαίωμα ψήφου στους μετανάστες όπως και στην ελεύθερη εκλογή τους σε όλες τις βαθμίδες πολιτικής και συνδικαλιστικής εκπροσώπησης των συνδικάτων.

Ταυτόχρονα παλεύουμε για το χτίσιμο της ενιαίας δράσης ενάντια στους φασίστες του ΛΑΟΣ στις γειτονιές, ώστε να στρέψουμε την αγανάκτηση για την υποβάθμιση σε αντικαπιταλιστική προοπτική.

Η δικιά μας παράδοση είναι αυτή που έχτισε την ΓΣΕΕ και το ΣΕΚΕ σαν το συνδικάτο και το επαναστατικό κόμμα των εργατών στην μαύρη περίοδο των Βαλκανικών Πολέμων και τη προσφυγιάς. Είναι ώρα να ξαναπιάσουμε αυτό το νήμα για να μην πάνε χαμένες θυσίες σύγχρονων μαρτύρων όπως της Κωνσταντίνης Κούνεβα. ■

(1) Δείτε αναλυτικότερα την ανακοίνωση της Επιτροπής κατά του Συμφώνου Μετανάστευσης κα Ασύλου της Ε.Ε. www.oxisymfonoasyloee.blogspot.com

(2) Ανακοίνωση της Συμμαχίας για την Υπερνομαρχία στο www.symmaxiaypernomarxia.gr

(3) Βλέπε «Αδήλωση απασχόληση και «νομιμοποίηση» των μεταναστών» σε επιμέλεια του Αποστόλη Καψάλη. Με την ευκαιρία να δηλώσουμε την αλληλεγγύη μας στους ερευνητές του Ινστιτούτου που βάλλονται συκοφαντικά γι αυτές τους τις θέσεις.

(4) Περισσότερα στο «Ρατσισμός, τι είναι και πως παλεύεται» Αλέξ Καλλίνικος από της Εκδόσεις Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο.

“Την εβδομάδα που ακολούθησε τη Μαύρη Πέμπτη” γράφει ο Τζον Κένεθ Γκάλμπρεϊθ, ο ιστορικός του Κραχ του 1929, “τα λαϊκά έντυπα του Λονδίνου παραληρούσαν για τις σκηνές που υποτίθεται ότι εκτυλισόνταν στο κέντρο της Νέας Υόρκης: κερδοσκόποι αυτοκτονούσαν πηδώντας από τα παράθυρα. Και οι πεζοί περπατούσαν με προσοχή στα πεζοδρόμια για να μην πατήσουν τα πτώματα των πεσμένων χρηματιστών”.

Φυσικά δεν ήταν μόνο υπερβολή αλλά και ψέμα. “Αίγιοι ακολούθησαν την κλασική μέθοδο να πηδήξουν από το παράθυρο” γράφει ο Γκάλμπρεϊθ. “Ο επικεφαλής της Rochester Gas and Electric Company αυτοκτόνησε με γκάζι. Κάποιος άλλος μάρτυρας έβρεξε τα ρούχα του με βενζίνη και αυτοπυρπολήθηκε... Ένας επίδοξος αυτόχειρας πηδούσε στον ποταμό Σουίλκιλ, αλλά άλλαξε γνώμη μόλις έπεσε στο νερό... Είχαμε επίσης την αυτοκτονία του Τζ.Τζ. Ριόνταν... Την Παρασκευή 8 Νοεμβρίου πήγε στην τράπεζά του, πήρε ένα πιστόλι από τη θυρίδα ενός ταμιά, γύρισε σπίτι του και αυτοπυρπολήθηκε.”

Στην πραγματικότητα δεν υπήρξε κύμα αυτοκτονιών. Συνήθως, όμως, αυτοί που δίνουν μόνοι τους τέλος στη ζωή τους - κατά κανόνα απλοί άνθρωποι που λυγίζουν κάτω από την πίεση του συστήματος- ελάχιστα ενδιαφέρονται τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Η τραγωδία του θανάτου τους μένει στην αφάνεια, όπως είχε μείνει στην αφάνεια και όλα τα προηγούμενα χρόνια το δράμα της ζωής τους. Αλλά ένας μεγαλοεπιχειρηματίας, ένας τραπεζίτης -έ αυτό είναι ειδήση!

Ούτε σήμερα υπάρχει κύμα αυτοκτονιών. Αλλά όπως και τότε έτσι και σήμερα ο κατάλογος των αυτοχειρών περιλαμβάνει μερικά τρανταχτά και αναπάντεχα ονόματα: τον Άντολφ Μέρκλε, τον πέμπτο πλουσιότερο άνθρωπο της Γερμανίας. Η αυτοκρατορία του περιλάμβανε πάνω από 120 επιχειρήσεις και σχεδόν 100.000 εργαζόμενους. Τη Δευτέρα στις 6 Γενάρη πηδούσε στις γραμμές του τρένου. Τον Τιερού Μαγκόν ντε λα Βιλχουσέτ, έναν τραπεζίτη από τη Γαλλία που έκοψε τις φλέβες του στο γραφείο του στο Μανχάταν. Τον Κρίστέν Σνορ,

Κρίση

Ποιοί θα πληρώσουν για την κρίση; Αυτοί ή εμείς; Ο Σωτήρης Κοντογιάννης αναλύει τις συγκρούσεις που ανοίγονται μπροστά μας

διευθυντικό στέλεχος της τράπεζας HSBC, που διάλεξε το πανάκριβο ξενοδοχείο Καρλτον Τάουερ του Λονδίνου για να κρεμαστεί. Τον Κιρκ Στήβενσον, τον δουλητή του Ολίβαντ, ενός από τα μεγαλύτερα hedge funds της Βρετανίας, που έπεσε στις γραμμές του μετρό του Λονδίνου. Ή τον Αλεξ Βίντμερ, τον πρόεδρο της ελβετικής τράπεζας Julius Bear που αυτοκτόνησε κάτω από αδιευκρίνιστες συνθήκες στις αρχές του Δεκέμβρη.

Annus Horibilis

Φυσικά ούτε σήμερα έχουν γεμίσει τα πεζοδρόμια της Νέας Υόρκης και του Λονδίνου με πτώματα χρηματιστών και τραπεζιτών. Αλλά η απόγνωση και ο πανικός κάνουν κυριολεκτικά θραύση. “Η περασμένη χρονιά” έγραφε στις 5 Γενάρη τη εφημερίδα Financial Times “ήταν για τις μετοχές, το πιστωτικό σύστημα και τις αναδυόμενες αγορές η χειρότερη από την εποχή της Μεγάλης Υφεσης (της δεκαετίας του 1930)”. Τον Δεκέμβρη η αμερικανική οικονομία έχασε μισό εκατομμύριο θέσεις εργασίας, αφού είχε χάσει άλλο μισό τον προηγούμενο μήνα. Συνολικά το 2008 χάθηκαν στις ΗΠΑ περισσότερες θέσεις εργασίας από όσες είχαν χαθεί όλες τις προηγούμενες χρονιές από το 1945 μέχρι

σήμερα! Πραγματικά μια “τρομαχτική χρονιά” (annus horibilis).

Τώρα ακόμα και οι πιο επίσημες φωνές, αυτές που μέχρι πριν από λίγο κραύγαζαν για την “ελευθερία της αγοράς” τρέχουν να ζητήσουν μέτρα που θα σταματήσουν τον κατήφορο.

“Αν δεν υπάρξει αλλαγή πολιτικής” γράφει η επίσημη έκθεση του αμερικανικού Γραφείου Προϋπολογισμού της Γερουσίας, “η οικονομία θα συρρικνωθεί κατά 2.2% μέσα στο 2009, η ανεργία θα εκτιναχθεί το 2010 στο 9.2%, οι τιμές των σπιτιών θα πέσουν άλλο ένα 14% κάτω και η οικονομία δεν πρόκειται να επιστρέψει στα κανονικά της επίπεδα μέχρι το 2015”.

Το πρόβλημα είναι ότι κανένας δεν έχει την παραμικρή ιδέα για το τι πρέπει να γίνει. Μέσα στους προηγούμενους μήνες οι κυβερνήσεις όχι μόνο των ΗΠΑ αλλά όλων σχεδόν των χωρών του πλανήτη έριξαν δισεκατομμύρια δολάρια για να σταματήσουν τον κατήφορο της οικονομίας -αλλά χωρίς κανένα πρακτικά αποτέλεσμα. Στις ΗΠΑ το Κογκρέσο αναγκάστηκε στο τέλος να εγκρίνει τα έκτακτα μέτρα για την ενίσχυση της αυτοκινητοβιομηχανίας γιατί το κόστος για την αμερικανική οικονομία συνολικά, αν χρεωκοπούσε, θα ήταν τρομαχτικό: πάνω από 4 εκατομμύρια εργαζόμενοι θα έχαναν άμεσα τη δουλιά τους, ενώ εκατοντάδες χιλιάδες συνεργαζόμενες επιχειρήσεις θα οδηγούνταν αστραπιαία και αυτές στην χρεωκοπία. Οι αλυσιδωτές αντιδράσεις απειλούσαν να διαλύσουν ολόκληρη την αμερικανική οικονομία. Οι General Motors, η Chrysler

Μόνο μια λύση υπάρχει απέναντι σε αυτά τα εφιαλτικά σενάρια. Η αντίσταση!

και η Ford πήραν αυτά που ζητούσαν - αλλά φυσικά η ζήτηση αυτοκινήτων δεν διορθώθηκε ούτε ένα χιλιοστό.

Τη δεκαετία του 1970, όταν ο πλανήτης είχε χτυπηθεί, για πρώτη φορά μετά την ευφορία των χρυσών δεκαετιών του 1950 και του 1960 από την “πετρελαϊκή κρίση” οι κυβερνήσεις είχαν τρέξει, όπως και σήμερα, να σώσουν τις επιχειρήσεις τους με γενναίες επιδοτήσεις από τον προϋπολογισμό. Το μόνο, όμως, που κατάφεραν στο τέλος ήταν να τινάξουν τα ελλείμματα στα ύψη και να φορτώσουν το δημόσιο με χρέη. Αντί να σώσουν τις “προβληματικές” επιχειρήσεις έκαναν τα κράτη “προβληματικά”.

Πολλοί φοβούνται ότι σήμερα επαναλαμβάνεται το ίδιο σενάριο -αυτή τη

Κρατικοποίηση χωρίς δεκάρα αποζημίωσης στα χρεωκοπημένα αφεντικά

φορά σε γρήγορη ταχύτητα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα ο Γιούργκεν Σταρκ, ο πρώην υποδιοικητής της Bundesbank, της γερμανικής Κεντρικής Τράπεζας και τώρα στέλεχος της διοίκησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. “Δεν μπορώ να καταλάβω”, λέει ο Σταρκ, “γιατί... πολιτικές που αποδείχτηκαν αποτελεσματικές στο παρελθόν θα πρέπει να δουλέψουν τώρα”. Στο ίδιο μήκος κύματος κινείται και ο Πιρ Στάνμπρουκ, ο σοσιλδημοκράτης υπουργός Οικονομικών της κυβέρνησης του “Μεγάλου Συνασπισμού” της Ανγκελα Μέρκελ -παρόλο που το πρόγραμμα διάσωσης της οικονομίας της Γερμανίας δεν διαφέρει σε τίποτα από τα αντίστοιχα προγράμματα της Βρετανίας, της Γαλλίας και των άλλων αναπτυσσόμενων χωρών. Ο Στάνμπρουκ θεωρεί, ότι το μόνο που θα καταφέρουν τα δισεκατομμύρια που μοιράζουν οι κυβερνήσεις σε “πακέτα διάσωσης” θα είναι να φορτώνουν την επόμενη γενιά με ένα τεράστιο, δυσβάσταχτο δημόσιο χρέος.

Οι φόβοι αυτοί δεν είναι θεωρητικοί: στις 7 Γενάρη η γερμανική κυβέρνηση προσπάθησε να δανειστεί 6 δισεκατομμύρια ευρώ με την μορφή ομολόγων δεκαετούς διάρκειας από τις χρηματαγορές. Και απέτυχε! Οι “επενδυτές” δεν εμφανίστηκαν καν στη δημοπρασία -η προσφοράς ήταν λιγότερες από το ποσό που ζητούσε ο Στάνμπρουκ ενώ τα επι-

τόκια που ζητούσαν ήταν πολύ μεγαλύτερα από αυτά που ήταν διατεθειμένο να δώσει το γερμανικό υπουργείο Οικονομικών. Στο τέλος ο Στάνμπρουκ κατάφερε να συγκεντρώσει μόνο τα 4.1 δισεκατομμύρια Ευρώ.

Η αποτυχία της Γερμανίας, της ισχυρότερης οικονομίας της Ευρωζώνης, να συγκεντρώσει τα ποσά που ζητούσε έλουσε με κρύο ιδρώτα τα οικονομικά επιτελεία σε κάθε γωνιά του πλανήτη. “Η μοίρα της πρώτης δημοκρασίας ομολόγων στην Ευρωζώνη για το 2009” γράφει η Financial Times, “κρούει τον κώδωνα του κινδύνου καθώς οι κυβερνήσεις σε ολόκληρο τον πλανήτη σχεδιάζουν να εκδόσουν ομόλογα αξία 3.000 δισεκατομμυρίων δολαρίων αυτή τη χρονιά, τρεις φορές περισσότερα από το 2008”.

Κοινοτική Εποπτεία

Στα οικονομικά επιτελεία της κυβέρνησης του Καραμανλή επικρατεί η απόγνωση. Ο Αλογοσκούφης έφυγε από το υπουργείο Οικονομικών αφήνοντας πίσω του κυριολεκτικά συντρίμια: το δημόσιο έλλειμμα ξεπέρασε το 2008, για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά, το όριο του 3% που έχει θέσει το “Σύμφωνο Σταθερότητας” της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο δημόσιος δανεισμός ξεπέρασε κατά 6 περίπου δισεκατομμύρια τον στόχο που είχε βάλει ο προϋπολογισμός. Και για να καταφέρει να βρει αγοραστές για τα ομόλογα του δημοσίου ο Αλογοσκούφης υποχρεώθηκε να προσφέρει στους “επενδυτές” περίπου 2.5% μεγαλύτερα επιτόκια από ότι προσέφερε η Γερμανία, υπονομεύοντας με αυτόν τον τρόπο ακόμα περισσότερο τους προϋπολογισμούς των επόμενων ετών. Η πρώτη επιστολή που πήρε ο Γιάννης Παπαθανασίου, ο νέος υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών, ήταν από τον Standart & Poor’s, τον διαβόητο “οίκο” αξιολόγησης που τον προειδοποίησε ότι ετοιμάζεται να υποβιβάσει την εκτίμησή του για την “πιστοληπτική ικανότητά” της χώρας. Η κυβέρνηση χρειάζεται να συγκεντρώσει φέτος δάνεια 45 δισεκατομμυρίων ευρώ για να επαναχρηματοδοτήσει το δημόσιο χρέος και να καλύψει τους τόκους και τα νέα ελλείμματα. Από που θα βρεθούν αυτά τα χρήματα κανένας δεν ξέρει. Τα σενάρια κάνουν λόγο ακόμα και για προσφυγή στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο.

Στις 19 Γενάρη η Κομισιόν θα δώσει στη δημοσιότητα την έκθεσή της για τις οικονομίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα

ειδησιογραφικά πρακτορεία εκτιμούν ότι η Ελλάδα θα τεθεί “υπό καθεστώς κοινοτικής εποπτείας” -με άλλα λόγια σε άτυπη, μεν, ουσιαστική δε κοινοτική επιτήρηση. Το τι σημαίνει η “κοινοτική εποπτεία” δεν είναι δύσκολο να το φανταστεί κανείς: σημαίνει απλά και μόνο μέτρα για την μείωση του “ελλείμματος” και του υπέρογκου κρατικού χρέους”. Και δεν χρειάζεται να είναι μάγος κανένας για να προβλέψει από που θα προκύψουν αυτές οι μειώσεις: από τον περιορισμό των “ελαστικών” δαπανών. Από περικοπές στις κοινωνικές δαπάνες, από ξεπούλημα και των τελευταίων υπολλειμμάτων των δημοσίων επιχειρήσεων, από απολύσεις των εκτάκτων του δημοσίου, από επιδρομές στα συνταξιοδοτικά ταμεία.

Υπάρχει άλλη λύση; Η κυβέρνηση και οι “σοβαρές” εφημερίδες παρουσιάζουν ούτε λίγο ούτε πολύ αυτά τα πικρά μέτρα σαν αναγκαία. Παρουσιάζουν την παγκόσμια οικονομική κρίση σαν μια θεομηνία, σαν κάτι που ήρθε από το πουθενά, που είναι αναξάρτητο από το τις πολιτικές που ακολούθησαν τα προηγούμενα χρόνια. Οι τόκοι -12 δισεκατομμύρια ευρώ- στον φειτενό προϋπολογισμό είναι “ανελαστικές” δαπάνες. Το ίδιο και τα κονδύλια για τους εξοπλισμούς. Το ίδιο και οι επιδοτήσεις προς τους τραπεζίτες και τους βιομήχανους.

Μόνο μια λύση υπάρχει απέναντι σε αυτά τα εφιαλτικά σενάρια: η αντίσταση. Απαντάμε με απεργίες σε κάθε απόπειρα να περικοπεί έστω και μία θέση εργασίας. Απαντάμε με κατάληψη στις επιχειρήσεις που κλείνουν και απαιτούμε από το κράτος να τις αναλάβει, χωρίς να δώσει ούτε μια δεκάρα αποζημίωση στα χρεωκοπημένα αφεντικά. Αντί να παρακαλεί το κράτος τους τραπεζίτες να αγοράσουν τα ομόλογα που τυπώνει να τους απαλλοτριώσει.

Η κρίση δεν ήρθε από το πουθενά. Η κρίση είναι το αναπόφευκτο αποτέλεσμα του καπιταλισμού -του συστήματος του τυφλού ανταγωνισμού και της συσσώρευσης για την συσσώρευση. Όσο συνεχίζουν να μας κυβερνάνε οι βιομήχανοι, οι τραπεζίτες και οι κερδοσκοποι θα συνεχίζουμε να είμαστε χαμένοι. Αντιστεκόμαστε τώρα σε κάθε προσπάθεια που κάνουν να φορτώσουν τον λογαριασμό για την κρίση τους στις πλάτες μας. Και χτίζουμε, μέσα από αυτούς τους αγώνες, ένα κίνημα και μια Αριστερά που θα έχει τη δύναμη να τους σαρώσει. ■

“Το κίνημα των Προβληματικών”

Οι εργάτες των Ναυπηγείων του Σκαραμαγκά διαδηλώνουν το 1985 με αίτημα τη κρατικοποίηση

Ενα από τα πιο βασικά μέτωπα που έχει να παλέψει η εργατική τάξη τη νέα χρονιά σε όλο τον πλανήτη είναι το ζήτημα των απολύσεων. Όλες οι προβλέψεις μιλούν για ένα τσουνάμι απολύσεων μέσα στο 2009, ως αποτέλεσμα της οικονομικής κρίσης, από το οποίο δεν θα γλιτώσουν οι εργαζόμενοι στην Ελλάδα.

Δεν είναι η πρώτη φορά που το εργατικό κίνημα στην Ελλάδα έχει να αντιμετωπίσει την απειλή της ραγδαίας αύξησης της ανεργίας μέσα από τα κλεισίματα και τις απολύσεις. Η δεκαετία του 80 ήταν η περίοδος που αναπτύχθηκε το κίνημα των «προβληματικών». Χιλιάδες εργαζόμενοι ξεκινώντας από το βασικό αίτημα της εξασφάλισης της δουλειάς τους, προχώρησαν σε καταλήψεις και δυναμικές απεργίες, ξεδιπλώνοντας ένα ολόκληρο κίνημα που απαιτούσε από την κυβέρνηση την κρατικοποίηση των εργοστασίων που είχαν φαλιρίσει.

Η επίσημη δικαιολογία για το πώς φτάσαμε στις προβληματικές εκείνης της περιόδου ήταν από τη μία ότι η ελληνική οικονομία βρίσκεται πολύ πίσω σε σχέση με τις άλλες αναπτυγμένες οικο-

νομίες, ότι η Ελλάδα ήταν μία υποανάπτυκτη και εξαρτημένη οικονομική χώρα. Από την άλλη ήταν ότι φταίει ο συνδικαλισμός που ζητάει πολλά χωρίς να νοιάζεται για το αν αντέχουν οι επιχειρήσεις. Αυτά τα επιχειρήματα δεν ήταν μόνο από την πλευρά της ΝΔ, αλλά έφτασε να τα αποδέχονται και στελέχη του ΠΑΣΟΚ. Ο υπουργός Εργασίας της κυβέρνησης Παπανδρέου, ο Γιαννόπουλος είχε δηλώσει προς τους εργαζόμενους του Σκαραμαγκά ότι «θα χτυπάνε το κεφάλι τους αν με τις πολλές απεργίες αναγκάσουν το Νιάρχο να φύγει».

Το πραγματικό πρόβλημα ήταν η οικονομική κρίση της δεκαετίας του '70. Η απάντηση του ελληνικού καπιταλισμού για να ξεπεράσει την κρίση ήταν να αναπτύξει τις εξαγωγές. Οι τράπεζες άρχισαν να χορηγούν φτηνά δάνεια για να στρέψουν τους βιομήχανους προς τα εκεί. Μέσα σε αυτή τη διαδικασία συσσωρεύτηκαν τα χρέη όλων των επιχειρήσεων που αργότερα βρέθηκαν στον κατάλογο των προβληματικών. Όλα αυτά άρχισαν από μία στιγμή και πέρα να μην λειτουργούν. Από τη μία οι ελληνικές βιομηχανίες έπρεπε να ανταγωνιστούν τις επιχειρήσεις άλλων χωρών που

Πώς απαντάμε όταν το αφεντικό δηλώνει ότι “δεν βγαίνει” και απαιτεί απολύσεις και κλεισίματα τμημάτων;
Η Κατερίνα Θωίδου
παρουσιάζει
την εμπειρία
του κινήματος
των εργατικών
καταλήψεων και δίνει
το λόγο στους
πρωταγωνιστές του.

έκαναν τις ίδιες κινήσεις και από την άλλη έπρεπε να ανταπεξέλθουν στην αύξηση των επιτοκίων με αποτέλεσμα τα χρέη των επιχειρήσεων προς τις τράπεζες να διογκωθούν. Επιπλέον το διεθνές εμπόριο έπεσε ξανά σε ύφεση με τη δεύτερη πετρελαϊκή κρίση του 1980.

Ετσι εταιρείες που θεωρούνταν αναπτυσσόμενες τη δεκαετία του 70, όπως η ΑΓΕΤ των Τσάτσων, η ΠΥΡΚΑΑ του Μποδοσάκη, η Πειραιϊκή-Πατραϊκή των Στράτου-Κατσάμπα, τα ναυπηγεία Σκαραμαγκά του Νιάρχου κάτω από τα χτυπήματα της οικονομικής κρίσης μετατράπηκαν σε “βαρίδια” για τους ιδιοκτήτες τους. Μέσα σε αυτήν την κατάσταση οι βιομήχανοι στην Ελλάδα προσπάθησαν να βρουν τρόπους να ξεφορτωθούν τις επιχειρήσεις τους. Από την άλλη οι τράπεζες άρχισαν να ανησυχούν ότι τα δάνεια δεν θα ξεπληρώνονταν ποτέ.

Οι εργάτες απάντησαν με κινητοποιήσεις στη ΛΑΡΚΟ, στο Μαντούδι, στην Πειραιϊκή Πατραϊκή. Το ίδρυμα Μποδοσάκη έβγαλε 4.000 εργάτες της ΠΥΡΚΑΑ σε διαθεσιμότητα. Οι εργάτες της ΠΥΡΚΑΑ βγήκαν στο δρόμο απαιτώντας “Έξω για πάντα ο Μποδοσάκης-εδώ και τώρα κρατικοποίηση”. Οι εργάτες στα Ναυπηγεία του Σκαραμαγκά κατέβηκαν σε πολύμηνο αγώνα, με κατάληψη του ναυπηγείου, που από ένα σημείο και μετά υιοθέτησε το σύνθημα “Έξω ο Νιάρχος” και το “ούτε δραχμή στο Νιάρχο τον ληστή”.

Το κίνημα των προβληματικών δημι-

ούργησε την ΟΒΕΣ (Ομοσπονδία Βιομηχανικών Εργατικών Σωματείων). Το καταστατικό της η ΟΒΕΣ δεν περιοριζόταν μόνο στα βασικά αιτήματα, αλλά υποστήριζε ότι το μέλλον των εργατών είναι η αυτοδιαχείριση των εργοστασίων. Τα κείμενα του δεύτερου συνεδρίου της ΟΒΕΣ αναφέρουν: «...πραγματικά αγωνιστικός, πραγματικά ταξικός συνδικαλισμός είναι αυτός που συνδυάζει τον αγώνα για τα άμεσα προβλήματα με τον ευρύτερο αγώνα για την επαναστατική μετατροπή της κοινωνίας, για την κατάργηση του συστήματος που δημιουργεί και αναπαράγει τα προβλήματα... Στόχος μας δεν είναι να εξωραϊσούμε το καπιταλιστικό σύστημα. Αλλά αναπτύσσοντας ένα πλατύ κίνημα εργατικού ελέγχου βάζουμε τις κατευθύνσεις για μία διεξοδο από την κρίση προς όφελος του εργαζόμενου λαού, για μία νέα κοινωνία» (Το εργοστασιακό κίνημα-αφέριωμα στα 5 χρόνια δράσης της ΟΒΕΣ 1979-1984).

Αυτές οι μάχες κατέκτησαν νίκες. Ανάγκασαν την κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ να κρατήσει ανοιχτά τα εργοστάσια. Η νεοεκλεγμένη κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ το 1981 είχε υποσχεθεί ότι θα έδινε «ριζική λύση» στο θέμα των προβληματικών επιχειρήσεων. Κάτω από την πίεση τέτοιων αγώνων το ΠΑΣΟΚ ψήφισε το νόμο 1386 του 1983 και ίδρυσε τον Οργανισμό Ανασυνγκρότησης Επιχειρήσεων. Στον ΟΑΕ εντάχθηκαν δεκάδες επιχειρήσεις που κινδύνευαν να κλείσουν και οι εργαζόμενοι να πεταχτούν στο δρόμο. Αν σήμερα ο Σκαρμαγκάς, η ΠΥΡΚΑΛ ή η ΑΓΕΤ λειτουργούν αυτό οφείλεται στους αγώνες που έχουν

Τα αφεντικά βουλιάζουν τα εργοστάσια. Αν δεν μπορούν να τα κρατήσουν ανοιχτά τότε να παλέψουμε για κρατικοποίηση χωρίς αποζημίωση.

δώσει οι εργαζόμενοι εκείνα τα χρόνια.

Η κεντρική ιδέα ήταν η μετοχοποίηση των χρεών, το πούλημα των νέων μετοχών στους ιδιώτες και το ξεδιάλεγμα των μη βιώσιμων εργοστασίων και τμημάτων με κλεισίματα και απολύσεις. Έτσι το σχέδιο άφηνε ανέγγιχτους τους εργοδότες και εξασφάλιζε ότι το κράτος θα κάλυπτε τα χρέη που είχαν οι εργοδότες προς τις τράπεζες. Στην ουσία η κυβέρνηση βοήθησε τις τράπεζες να ξεπεράσουν τον κίνδυνο της μαζικής χρεοκοπίας. Στα πλαίσια της μετοχοποίησης των χρεών που ανακοίνωσε η κυβέρνηση, το κράτος πλήρωσε 85 δις δραχμές στην Εθνική Τράπεζα σαν «αποζημίωση» για το τμήμα των μετοχών που θα έμενε στα χέρια του ΟΑΕ.

Έτσι οι επιχειρήσεις πέρασαν στον έλεγχο του κράτους, αλλά οι πρώην ιδιοκτήτες και οι τράπεζες αποζημιώθηκαν πλουσιοπάροχα με αποτέλεσμα όλες αυτές οι επιχειρήσεις να φορτωθούν νέα χρέη. Αυτή η πολιτική βαφτίστηκε «σοσιαλιστική», έτσι ώστε να εξασφαλιστεί η συναίνεση των εργατών. Τη «λύση» που έδωσε το ΠΑΣΟΚ χαιρέτησαν οι συνδικαλιστικές ηγεσίες της ΠΑΣΚΕ αλλά και της ΕΣΑΚ (ΚΚΕ). Το σχέδιο του ΠΑΣΟΚ περιλάμβανε επίσης τη συμμετοχή των εκπροσώπων των εργαζομένων στα όργανα διοίκησης των εργοστασίων. Αυτή η τακτική έδωσε τη δυνατότητα στη συνδικαλιστική γραφειο-

κρατία να κρατά κάτω από τον έλεγχο τις τις επιχειρήσεις και αφόπλιζε το εργατικό κίνημα. Έτσι άρχισε ένα παζάρι για το ποιες επιχειρήσεις θα μπουν στον ΟΑΕ και ποιες όχι.

Τα σωματεία όσων εργοστασίων μπήκαν στον ΟΑΕ, άρχισαν να ταυτίζονται με την υπεράσπιση της δικιάς τους επιχείρησης. Αντί για ένα ενιαίο κίνημα κατά των απολύσεων τα σωματεία άρχισαν να μπλέκονται στους ανταγωνισμούς των διευθυντών για το πόσο μεγάλη επιχορήγηση θα πάρουν. Μέσα σε κάθε εργοστάσιο τα ΔΣ των σωματείων άρχισαν να μετατρέπονται σε απολογητές της εντατικοποίησης και των θυσιών για να «πάει μπροστά» η επιχείρηση. Αντί να συζητάνε για τις διεκδικήσεις άρχισαν να συζητάνε για το πώς θα βελτιωθεί η παραγωγικότητα. Για παράδειγμα στη ΛΑΡΚΟ σύμφωνα με τα στοιχεία του σωματείου η παραγωγικότητα αυξήθηκε κατά 16,5% το 1983 αν και δεν έγινε αύξηση του προσωπικού και κανένα έργο βελτίωσης των εγκαταστάσεων. Με βάση αυτή τη λογική πολλά εργοστασιακά σωματεία άρχισαν να αποδέχονται περικοπές στις κατακτήσεις της δεκαετίας του '70. Μοτίβο ήταν «δουλέψτε για να ξεχρεώσουμε».

Οι συνδικαλιστικές ηγεσίες από εκεί που πρότασαν την ταξική ενότητα κόντρα στους βιομήχανους άρχισαν να μιλούν για την ανάγκη «αυτομόρφωσης» των εργαζομένων στις προβληματικές πάνω στο πώς λειτουργεί η αγορά, έτσι ώστε να μπορέσουν να λειτουργήσουν προς όφελος της εθνικής οικονομίας. Αυτό σήμαινε προσαρμογή στις ανάγκες της αγοράς και πίεση να δεχτούν περισσότερες θυσιές. Μέσα στα πλαίσια της οικονομικής κρίσης μετά από λίγα χρόνια, ο κόσμος δούλεψε για να ξεπληρώσει τις τράπεζες αλλά άρχισε να χάνει τη δουλειά του γιατί οι επιχειρήσεις δεν έβγαζαν αρκετά κέρδη και άρχισαν ξανά τα κλεισίματα και οι απολύσεις.

Έτσι το ΠΑΣΟΚ πέρασε από τα μεγάλα λόγια για τις ευθύνες των βιομηχάνων και την ανάγκη παρέμβασης του κράτους με τη συναίνεση των εργαζομένων, στις συκοφαντίες σε βάρος του συνδικαλιστικού κινήματος ότι δήθεν με τις υπερβολικές διεκδικήσεις τους επιβάρυναν την χρεοκοπία των προβληματικών.

Κατάληψη της ΛΑΡΚΟ

Ταυτόχρονα άρχισε η προπαγάνδα για τους χαραμοφάδες των προβληματικών που δόθηκαν τους συντηρούν οι άλλοι εργαζόμενοι. Η πραγματικότητα ήταν όμως ότι το κράτος ξόδευε έναν τεράστιο προϋπολογισμό για να πληρώνει τόκους στις τράπεζες για το δημόσιο.

Το γεγονός ότι οι απόπειρες του ΠΑΣΟΚ δεν έλυσαν το πρόβλημα χρησιμοποιοιήθηκε και από τον Σημίτη και από την κυβέρνηση Μητσοτάκη ως επιχείρημα υπέρ της «ελευθερης αγοράς» και των ιδιωτικοποιήσεων. Ταυτόχρονα χρησιμοποιήθηκε και σαν χτύπημα απέναντι στα συνδικάτα και στο κίνημα. Όσες επιχειρήσεις επιβίωσαν, η κυβέρνηση Μητσοτάκη τους έδωσε το τελειωτικό χτύπημα. Η Νέα Δημοκρατία προχώρησε σε μια σαρωτική επίθεση με 6.500 απολύσεις στις «προβληματικές». Οι απολυμένοι απάντησαν με απεργίες και καταλήψεις με κεντρικό σύνθημα των εργατών το ΜΟΛΩΝ ΛΑΒΕ.

Το ζήτημα ήταν ότι το συνδικαλιστικό κίνημα της δεκαετίας του '80 δεν πάλεψε το ζήτημα «της κρατικοποίησης χωρίς αποζημίωση». Κάτι τέτοιο θα σήμαινε ότι κάθε εργοστάσιο που απειλείται με

κλείσιμο ή απολύσεις γιατί οι ιδιοκτήτες του δηλώνουν ότι έχει γίνει ασύμφορο είτε γιατί φυγαδεύουν τα κεφάλαιά τους είτε γιατί οι τράπεζες δεν κατάφεραν να μαζέψουν τους τόκους τους, πρέπει να περνάει στο δημόσιο χωρίς δεκάρα για τους βιομήχανους και τις τράπεζες. Μόνο έτσι μπορούσαν οι εργάτες των «προβληματικών» να διατηρήσουν και να δυναμώσουν τους δεσμούς τους με το υπόλοιπο εργατικό κίνημα αποκρούοντας τις συκοφαντίες που προσπαθούσαν να τους απομονώσουν.

Ταυτόχρονα το ζήτημα του εργατικού ελέγχου θα σήμαινε ότι θα είχε σαν προσανατολισμό την ανάπτυξη ενός εργατικού κινήματος ικανού να συγκρουστεί κεντρικά πολιτικά με την κυβέρνηση και τους καπιταλιστές με στόχο να πληρώσουν αυτή την κρίση και όχι οι εργαζόμενοι με τις θυσίες τους.

Η πάλη ενάντια στις απολύσεις σήμερα χρειάζεται να παραδειγματιστεί από το κίνημα των «προβληματικών». Η απάντηση απέναντι στις σημερινές προβληματικές είναι οι καταλήψεις, η απαίτηση της κρατικοποίησης χωρίς αποζημίωση και η σύνδεση με όλα τα κομμάτια που παλεύ-

ουν ενάντια στην κρίση. Σύνδεση με τους εργαζόμενους στις ΔΕΚΟ που παλεύουν για Συλλογικές Συμβάσεις, για να μην πουληθούν τα Λιμάνια και η Ολυμπιακή στους ιδιώτες, η σύνδεση με την πάλη του φοιτητικού κινήματος και της νεολαίας που παλεύει για να ρίξει την κυβέρνηση της ανεργίας και των δολοφόνων.

Η απάντηση στις απειλές για απολύσεις και κλεισίματα πρέπει να είναι αντικαπιταλιστική. Οι χαραμοφάδες είναι τα αφεντικά, αυτοί που βουλιάζουν τα εργοστάσια. Αν δεν μπορούν να τα κρατήσουν ανοιχτά τότε χρειάζεται να φύγουν από τη μέση και να παλέψουμε για να περάσουν τα εργοστάσια στον έλεγχο του κράτους χωρίς καμιά αποζημίωση για αυτούς που ευθύνονται για την κρίση.

Τέτοιοι αγώνες δείχνουν το δρόμο για το μέλλον: για μια κοινωνία όπου οι εργαζόμενοι θα οργανώνουν σχεδιασμένα την παραγωγή και τη διανομή των αγαθών, με κριτήριο τις ανάγκες της κοινωνίας και όχι τα κέρδη. Ετσι ανοίγει ο δρόμος για να παλέψουμε την κοινή αιτία που παράγει «νέες προβληματικές». Τον παραλογισμό του καπιταλιστικού συστήματος και το σφαγείο της αγοράς. ■

Η εμπειρία της ΟΒΕΣ

Δούλεψα σε ένα εργοστάσιο του Μποδοσάκη. Μετά τη χούντα αναπτύχθηκαν πολλοί αγώνες. Παράλληλα με τα οικονομικά αιτήματα υπήρχε το πρόβλημα των δημοκρατικών ελευθεριών. Το 1977 κάναμε 120 ημέρες απεργία για να υπογράψουμε Συλλογική Σύμβαση Εργασίας που τότε δεν υπήρχε.

Τότε υπήρχαν τα Ιδιωτικά Συμφωνητικά. Τότε ο Μποδοσάκης πρώτη φορά υποχώρησε και υπέγραψε Συλλογική Επιχειρησιακή Σύμβαση. Εκείνη την περίοδο η εργοδοσία ήταν σκληρή. Για παράδειγμα η ΠΥΡΚΑΛ του Μποδοσάκη που πουλούσε σε μονοπωλιακή κατεύθυνση στο στρατό με ποσοστό κέρδους 10% έξω από το κόστος τους. Παρόλα αυτά και αυτές φουντάρανε.

Το κίνημα των προβληματικών ξεκίνησε στο τέλος της δεκαετίας του '70. Το 82 το ίδρυμα Μποδοσάκη παρέδωσε τις επιχειρήσεις στο κράτος και είπε δεν μπορούμε εμείς να τις λειτουργήσουμε. Αναπτύχθηκε ένα μεγάλο κίνημα. Στην ΙΖΟΛΑ που είχε 750 εργαζό-

μενους, στο Μαντούδι, στο Σκαλιστήρι, στη Χαλκιδική παντού γίνανε αγώνες για να στηριχτούν αυτές οι επιχειρήσεις. Όταν βγήκε το ΠΑΣΟΚ έκανε τον οργανισμό των προβληματικών επιχειρήσεων κάτω από την πίεση του κινήματος που αντέδρασε στο να χαθούν τόσες θέσεις εργασίας. Εγιναν καταλήψεις, πορείες και υπάρχει πάρα πολύ πλούσιο ιστορικό αρχείο πάνω σε όλα αυτά. Εγιναν εντατικοί αγώνες. Συντηρήθηκε μία κατάσταση και δυστυχώς δεν μπόρεσε να δώσει διέξοδο.

Η ΟΒΕΣ φτιάχτηκε το 1979. Κάτω από συνθήκες που το συνδικαλιστικό κίνημα ήταν σε πολύ κακή κατάσταση, ήταν στην ουσία ελεγχόμενο. Η ΓΣΕΕ τότε με τον Καρακίτσο δεν έγραφε στη δύναμη της ούτε σωματεία δυναμικά και ταξικά ούτε Ομοσπονδίες. Η ΟΒΕΣ εκπροσωπούσε τους εργαζόμενους στη βιομηχανία. Για να εκφράσει όλα αυτά τα ταξικά σωματεία που δώσανε στη δεκαετία του '70 πολύ σκληρούς αγώνες. Επειδή δεν έβρισκαν ανταπόκριση από τη ΓΣΕΕ, η ΟΒΕΣ ήταν ένα

αποκομμί επι της ουσίας όλων των εργαζομένων που αγωνίζονταν ταξικά για να εκφραστούν. Δεν είναι τυχαίο ότι η Ομοσπονδία παρόλο που ξεκίνησε το 1979, το 1982 έφτασε να έχει 133 σωματεία στη δύναμή της. Πολύ μεγάλη δύναμη και αυτό οφείλεται σε αυτές ακριβώς τις πρακτικές που εφαρμόστηκαν και στην κατάκτηση των δημοκρατικών διαδικασιών στα σωματεία μέσα από το νόμο 1264/82. Υπήρχε ένας οργανισμός συγκροτήσεων εργοστασιακών σωματείων και κάτω από αυτές τις συνθήκες δημιουργήθηκε η ΟΒΕΣ. Τότε ανατράπηκε και η εργοδοτική ΓΣΕΕ και η Ομοσπονδία προσπάθησε να παίξει αυτόν τον ρόλο. Την πολέμησαν από την αρχή της ίδρυσής της δύο πλευρές. Ο ένας ήταν ο ΣΕΒ γιατί δεν ήθελε να έχει απέναντί του οργανωμένο συνδικαλιστικό κίνημα. Ο δεύτερος ήταν το ΚΚΕ γιατί είχε σαν πρώτη επιλογή την κλαδική οργάνωση του χώρου.

*Αρης Χατζησαββίδης
πρόεδρος ΟΒΕΣ*

Ο Σκαρμαγκάς

Στις 2 Απρίλη του 1985 ανακοινώθηκε το κλείσιμο του ναυπηγείου Σκαρμαγκά από τον ιδιοκτήτη Νιάρχο επικαλούμενος τα χρέη της επιχείρησης. Δύο ημέρες μετά οι εργαζόμενοι κάνουν πορεία μέσα στο ναυπηγείο και δίνουν τη δικιά τους απάντηση με σύνθημα «έξω ο Νιάρχος από το Ναυπηγείο» και «ούτε μια δραχμή στο Νιάρχο το ληστή»

Η κυβέρνηση εξαγγέλλει ότι η καταβολή των μισθών των εργαζομένων θα γίνει από τον ΟΑΕΔ. Οι 5.000 του Σκαρμαγκά εργαζόμενοι όμως δεν δέχονται τα ψίχουλα του επιδόματος ανεργίας και απαιτούν να μείνει το ναυπηγείο ανοιχτό. Από τον Ιούνη ξεκινούν οι πορείες στο κέντρο της Αθήνας στο υπουργείο Εργασίας, στα κεντρικά γραφεία του Νιάρχου και στο υπουργείο Οικονο-

μίας. Οι εργαζόμενοι άρχισαν να οργανώνουν κατάληψη του ναυπηγείου για πρακτικούς λόγους, να περιφρουρήσουν τα μηχανήματα για να μπορούν να πιέσουν την κυβέρνηση.

“Όταν διαλύθηκε η εταιρεία έπεσε στην αντίληψή μας να αδειάζουν αποθήκες από μηχανήματα και να βρίσκονται φορτωμένα σε καμιόνια ή τοποθετημένα στην παραλία”, περιγράφει σε συνέντευξη στο περιοδικό “Μαμή” (Σεπτέμβρης-Οκτώβρης 1985) ένας εργαζόμενος στο Σκαρμαγκά. “Μετά από αυτό κάναμε μια κατάληψη του χώρου στην προσπάθειά μας να μην αφήσουμε το Νιάρχο να αδειάσει τα ναυπηγεία. Γιατί τα μηχανήματα αυτά όπως και όλο το ναυπηγείο είναι δικά μας, εμείς δουλέψαμε, εμείς τα φτιάξαμε, άσχετα αν ο Νιάρχος είναι αυτός που καρπώθηκε το δικό μας μόχθο. Αλλωστε αν χάνο-

νταν η κυβέρνηση μπορεί να το έβρισκε σαν πάτημα για να μην αγοράσει τα ναυπηγεία αν κι αυτό θα μπορούσε εύκολα να λυθεί γιατί εμείς τα γνωρίζαμε και θα μπορούσαμε να τα ζητήσουμε πίσω. Σε μία συνέλευση που κάναμε ο πρόεδρος του σωματίου μας

διάβασε 2.000 τηλεγραφήματα συμπαράστασης από όλη την Ελλάδα”.

Κάτω από αυτή την τεράστια πίεση τον Ιούλη του 85 υπογράφεται συμφωνία εξαγοράς των ναυπηγείων από την ΕΤΒΑ. Οι εργαζόμενοι έδειξαν στην πράξη ότι οι δυνατοί αγώνες και τα δυνατά σωματεία είναι η μόνη δύναμη που μπορεί να σταματήσει τα κλεισίματα και τις απολύσεις.

Αφίσα που έβγαλε τότε η Εργατική Αλληλεγγύη και καλούσε σε συμπαράσταση

Στη Θεσσαλονίκη

Μία σειρά από εργοστάσια σε όλη την Ελλάδα άρχισαν να οργανώνουν καταλήψεις ενάντια στα κλεισίματα και τις απολύσεις, απαιτώντας από το κράτος να δώσει λύση στην ασυδοσία των καπιταλιστών που άρχισαν να κηρύσσουν πτώχευση, κλεισίματα ή αιφνιδιαστικές απολύσεις.

Τα πιο δυνατά σωματεία αναγκάζουν την κυβέρνηση Παπανδρέου να εντάξει τις επιχειρήσεις τους στον Οργανισμό Ανασυγκρότησης. Ένα χρόνο μετά την ψήφιση του νόμου που ίδρυσε τον ΟΑΕ είχαν ενταχθεί περίπου 35 εργοστάσια που απασχολούσαν 35.000 εργαζόμενους και τα χρέη τους στις τράπεζες έφταναν τα 250 δις δραχμές.

Η κυβέρνηση δήλωνε ότι θα κοινωνικοποιηθούν όσες επιχειρήσεις είναι βιώσιμες, δηλαδή όσες μπορούσαν να ξεπληρώσουν τα χρέη τους. Ακόμα και η

ένταξη στον Οργανισμό είχε μεγάλη σχέση με το βαθμό πίεση που άσκησαν οι εργαζόμενοι με τους αγώνες τους.

Στη Θεσσαλονίκη 5 μικρά εργοστάσια η ΕΒΚΟ, η ΦΛΟΚΑΝΤΑΜ, η ΝΑΜΚΟ, η ΕΛΥΑΦ, και η ΡΑΙΝΕΡ συντονίστηκαν και κατέβηκαν σε καταλήψεις που κράτησαν τουλάχιστον 6 μήνες. Αυτά τα εργοστάσια προχώρησαν σε συντονισμό από τα κάτω. Οργάνωσαν κοινές γενικές συνελεύσεις, κοινές συγκεντρώσεις σε Θεσσαλονίκη και Αθήνα, και έφτιαξαν κοινό συντονιστικό των εργατικών καταλήψεων.

“Η ΕΒΚΟ και η ΦΛΟΚΑΝΤΑΜ που συνολικά απασχολούσαν 310 εργαζόμενους, αναγκάστηκαν να διαλέξουν πριν 8 μήνες οι πρώτοι και 6 μήνες οι δεύτεροι την ΚΑΤΑΛΗΨΗ σαν μορφή πάλης”, αναφέρει η ανακοίνωση των γενικών συνελεύσεων των δύο εργοστασίων. “Για εμάς που συμμετέχουμε σε αυτή, πιστεύουμε πως η σημασία της βρίσκεται στο γεγονός ότι ανοίγει μία αγωνιστική διέξοδο στην πάλη όλων των εργαζομένων της βιομηχανίας. Τα αιτήματά μας να επαναλειπου-

γήσουν οι επιχειρήσεις μας με κρατικό φορέα είναι μία πρόταση προς την κυβέρνηση εδώ και μήνες τώρα.

Δηλώνουμε ότι όσο δεν θα βρίσκεται λύση συμφέρουσα για τους εργαζόμενους δεν θα σταματήσουμε την κατάληψη, τη συνεργασία με τα σωματεία της ΕΒΚΟ, την καθημερινή μας κοινή παρουσία στην πλατεία Αριστοτέλους στη Θεσσαλονίκη, καθώς και την προσπάθειά μας για ενότητα με τα άλλα σωματεία ενάντια στον κοινό εχθρό που είναι η ανεργία.

Αποφασίσαμε πως αν μετά την κάθοδό μας στην Αθήνα και την ενημέρωση του λαού της Ελλάδας και των Εργατικών Κέντρων στη διαδρομή, δεν υλοποιηθούν οι υποσχέσεις και δεν βρεθεί λύση στο πρόβλημά μας, είμαστε αποφασισμένοι να καλέσουμε το ΕΚΘ σε συντονισμό με τη ΓΣΕΕ, την Ομοσπονδία Μετάλλου και των Κλωστοϋφαντουργών να καλέσουν σε σύσκεψη στη Θεσσαλονίκη όλων των Ομοσπονδιών, Εργατικών Κέντρων, Σωματείων, καθώς και το Δήμο Θεσσαλονίκης για να συντονιστεί η δράση της εργατικής τάξης ούτως ώστε να βρεθεί λύση στο πρόβλημα μας και στο πρόβλημα όλων αυτών που παλεύουν ενάντια στην ανεργία και τις απολύσεις.” ■

Η επαναστάτρια που ξεκίνησε την ρήξη με τον ρεφορμισμό

90 χρόνια μετά τη δολοφονία της μέσα στη φωτιά της Γερμανικής Επανάστασης, η Ρόζα παραμένει η φωνή που μας χάρισε τα ιδρυτικά κείμενα της επαναστατικής αριστεράς στον 20ο αιώνα, υποστηρίζει ο Θανάσης Καμπαγιάννης.

Η ήττα της γερμανικής επανάστασης υπήρξε αποφασιστικής σημασίας για την πορεία του εργατικού κινήματος τον 20ό αιώνα. Σηματοδότησε το τέρμα της επαναστατικής πλημμυρίδας που σάρωσε την Ευρώπη και τον κόσμο μετά τον Α' Παγκόσμιο πόλεμο. Έδωσε μια προσωρινή ανάσα στους καπιταλιστές και το αστικό πολιτικό σύστημα που είχαν βρεθεί στο χείλος της αβύσσου τα χρόνια που προηγήθηκαν. Κι έφερε τη Σοβιετική Ρωσία στα δυσάρεστα διλήμματα της απομόνωσης, παράγοντας σημαντικός για να εξηγήσει κανείς την ανάδυση της σταλινικής γραφειοκρατίας τη δεκαετία του '20.

Η ήττα ήταν άμεσα συνυφασμένη με το ζήτημα της ηγεσίας. Γιατί, αν και το SPD είχε ιδρυθεί με την επαγγελία της ανατροπής του καπιταλισμού και του χτισίματος μιας νέας σοσιαλιστικής κοινωνίας, η ηγεσία του έπαιξε τους μήνες της επανάστασης τον κεντρικό πυροσβεστικό ρόλο. Χωρίς την ηγεσία του SPD, ο γερμανικός καπιταλισμός δεν θα μπορούσε να επιβιώσει τα πολλαπλά χτυπήματα ενός συνεχιζόμενου πολέμου στο εξωτερικό, ενός στρατεύματος εξεγερμένου που δεν επιθυμούσε να πολεμήσει και μιας εργατικής εξέγερσης στα μεγάλα βιομηχανικά κέντρα.

Το SPD ήταν ένα τεράστιο κόμμα: συγκέντρωνε στις γραμμές του εκατομμύρια συνδικαλισμένους εργάτες, είχε δεκάδες εφημερίδες κι έναν μηχανισμό που οργάνωνε τη ζωή των εργατών κυριολεκτικά από τη γέννηση μέχρι τον θάνατο τους. Ήταν όμως ένα κόμμα που στην πορεία του χτισίματός του έχασε τα επαναστατικά του χαρακτηριστικά, ανέπτυξε μια γραφειοκρατική ηγεσία που συμβιβάστηκε με τον καπιταλισμό, τη μισθωτή εργασία – έστω με καλύτερους όρους για την εργατική τάξη – και την κοινοβουλευτική δημοκρατία.

Η πορεία αυτή δεν ήταν προδιαγεγραμμένη. Οι επαναστάτες της εποχής έδωσαν μάχες για να αντισταθούν στον ρεφορμισμό και για να οικοδομήσουν μια Αριστερά με επαναστατικό προσανατολισμό. Ανάμεσα σ' αυτούς τους επαναστάτες, η Ρόζα Λούξεμπουργκ – «η φλόγα και το ξίφος της επανάστασης», όπως την χαρακτήρισε η Κλάρα Τσέκιν – έπαιξε τον πρωταγωνιστικό ρόλο.

Η Ρόζα Λούξεμπουργκ συγκρούστηκε από αρκετά νωρίς με το ρεύμα του ρεφορμισμού, που είχε αρχίσει να κάνει την εμφάνισή του στο ευρωπαϊκό σοσιαλιστικό κίνημα. Μια από τις αφορμές ήταν το 1899 η συμμετοχή του σοσιαλιστή Μίλλερντν στην αστική κυβέρνηση που προέκυψε στη Γαλλία μετά την υπόθεση Ντρέιφους. Η Λούξεμπουργκ αντιτάχτηκε σ' αυτή την εξέλιξη και στο επιχείρημα πως έτσι κερδίζονται φιλεργατικές μεταρρυθμίσεις:

«Ο χαρακτήρας μιας αστικής κυβέρνησης δεν καθορίζεται από τον προσωπικό χαρακτήρα των μελών της, αλλά από την οργανική της λειτουργία στην αστική κοινωνία. Η κυβέρνηση του σύγχρονου κράτους είναι στην πραγματικότητα μια οργάνωση ταξικής κυριαρχίας, η ομαλή λειτουργία της οποίας είναι μια από τις προϋποθέσεις για την ύπαρξη του αστικού κράτους... Στο κοινοβούλιο ή σε ένα δημοτικό συμβούλιο, κερδίζουμε χρήσιμες μεταρρυθμίσεις παλεύοντας ενάντια στην αστική κυβέρνηση ενώ, καταλαμβάνοντας ένα υπουργικό πόστο, φτάνουμε στις ίδιες μεταρρυθμίσεις υποστηρίζοντας το αστικό κράτος. Η είσοδος ενός σοσιαλιστή σε μια αστική κυβέρνηση δεν είναι όπως πιστεύεται, μια μερική κατάκτηση του αστικού κράτους από τους σοσιαλιστές, αλλά μια μερική κατάκτηση του σοσιαλιστικού κόμματος από το αστικό κράτος». («Η υπόθεση Ντρέιφους και η περίπτωση Μίλλερντν», στο www.marxists.org).

Ενάντια στον Μπερνστάιν

Η σημαντικότερη στιγμή της μάχης αυτής ήταν η δημοσίευση το 1900 του βιβλίου «Μεταρρύθμιση ή Επανάσταση» (σειρά άρθρων των δύο προηγούμενων ετών), σε απάντηση της θεωρίας του Μπερνστάιν που για πρώτη φορά συστηματοποιούσε τη ρεφορμιστική πολιτική στους κόλπους του SPD.

Ο Μπερνστάιν έβλεπε τον καπιταλισμό να γίνεται ένα σύστημα όλο και πιο σταθερό και σχεδιασμένο με την οργάνωση των τρασ, με τους καπιταλιστές να παίρνουν ολοένα και περισσότερο τον ρόλο των διαχειριστών. Γι' αυτό θεωρούσε πως σε κάποια στιγμή οι εργάτες θα μπορούσαν, χωρίς επανάσταση, να αναλάβουν οι ίδιοι τη διεύθυνση των επιχειρήσεων. Αυτό θα γινόταν με νομοθετικές παρεμβάσεις ενός κοινοβουλίου στο οποίο σταδιακά οι σοσιαλιστές θα αποκτούσαν την πλειοψηφία. Τα οδοφράγματα και οι επαναστάσεις των προηγούμενων δεκαετιών αποτελούσαν κατά κάποιο τρόπο την «προϊστορία» του σοσιαλιστικού κινήματος. Οι παλιές μαρξιστικές παραδοχές έπρεπε να «αναθεωρηθούν» (απ' όπου και ο τίτλος «αναθεωρητές», όπως ονομάστηκε η πτέρυγα Μπερνστάιν στο SPD).

Η Ρόζα κόντραρε τη θεωρία του Μπερνστάιν σε όλα της τα σημεία. Καταρχήν, στην εικόνα του σύγχρονου καπιταλισμού: τα τρασ δεν έφερναν την ισορροπία στο σύστημα, αλλά ανέβαζαν τις αντιθέσεις σε ψηλότερα, και γι' αυτό πιο επικίνδυνα, επίπεδα. Η Ρόζα, μαζί με τον Μπουχάριν, τον Λένιν, τον Τρότσκι, προέβλεπαν την ένταση των ανταγωνισμών και την μετατροπή των οικονομικών αντιθέσεων ανάμεσα στα τρασ σε διπλωματικές, κρατικές και γεωπολιτικές συγκρούσεις. Αυτή η νέα φάση του

συστήματος, ο ιμπεριαλισμός, θα γεννούσε τον πόλεμο και όχι την διαρκή ειρήνη, όπως προδίδαν οι αναθεωρητές. Αυτό σήμαινε πως ούτε το κράτος μετατρέποταν σε ένα «ουδέτερο εργαλείο», ούτε η στρατηγική της βίαιης επανάστασης ανήκε στο παρελθόν. Μεταρρυθμίσεις μπορούσαν να κερδηθούν κάτω από την πίεση του εργατικού κινήματος, αλλά το πέρασμα από τον καπιταλισμό στον σοσιαλισμό απαιτούσε σύγκρουση με τους καπιταλιστές και το κράτος τους:

«Γι' αυτό όποιος κηρύσσεται υπέρ της νομοθετικής μεταρρύθμισης σ' αντικατάσταση και σε αντίθεση προς την κατάληψη της πολιτικής εξουσίας και της κοινωνικής ανατροπής, στην πραγματικότητα δεν εκλέγει έναν πιο ήρεμο, πιο ασφαλή και βραδύ δρόμο προς τον ίδιο σκοπό, αλλά έναν άλλο σκοπό – και συγκεκριμένα, όχι τη δημιουργία ενός νέου κοινωνικού καθεστώτος, αλλά απλούστατα επουσιώδεις μεταβολές στο παλιό». (Ρόζα Λούξεμπουργκ, Μεταρρύθμιση ή Επανάσταση, εκδόσεις Κοροντζή, Αθήνα 1984, σελ. 105)

Συνδικαλιστική γραφειοκρατία

Στην αντιπαράθεση με τους αναθεωρητές, η ηγεσία του κόμματος (Κάουτσκι, Β. Λήμπννεχτ, κλπ) πήρε θέση ενάντια στον Μπερνστάιν. Όμως, η Ρόζα θα επέκτεινε την αντιπαράθεσή της με τον ρεφορμισμό πέρα από την ανοιχτά αναθεωρητική πτέρυγα του SPD. Η συνδικαλιστική γραφειοκρατία ήταν τώρα αυτή που θα δεχόταν τα πυρά της. Η αφορμή δόθηκε αρχικά από το Βέλγιο: το 1903, η ηγεσία του εκεί Σοσιαλδημοκρατικού Κόμματος σταμάτησε την γενική απεργία που είχε ξεκινήσει αυθόρμητα από τους εργάτες για το

καθολικό δικαίωμα ψήφου, με το πρόσχημα ότι η απεργία φόβιζε τους Φιλελεύθερους συμμάχους της Αριστεράς. Η Ρόζα αναγνώρισε στη συμβιβαστικότητα των Βέλγων ηγετών «τον ίδιο καινό και εκνευριστικό άνεμο του ομορτυνισμού που φυσάει εδώ και κάμποσα χρόνια».

Στη διαμάχη μέσω του σοσιαλδημοκρατικού τύπου που είχε με τον Βέλγο ηγέτη Βαντερβέλντε, η Ρόζα μαστίγωσε «τους ερασιτέχνες του ρεαλισμού που δεν κουράζονται να φωνάζουν για τις «θετικές επιτυχίες» της κοινοβουλευτικής δράσης της σοσιαλδημοκρατίας για να τις χρησιμοποιήσουν ως όπλα κατά της αναγκαιότητας και σκοπιμότητας της βίας στον εργατικό αγώνα». Οι συνδικαλιστικές μάχες και η πολιτική οργάνωση δεν ήταν για την Ρόζα παρά οι απαραίτητοι ενδιάμεσοι σταθμοί για την τελική σύγκρουση με τους καπιταλιστές και το κράτος, για την κατάληψη της εξουσίας: «...η βία είναι και μένει το ύστατο μέσο της εργατικής τάξης, ο υπέρτατος νόμος της πάλης των τάξεων, άλλοτε λανθάνων άλλοτε εμφανής. Αν με την κοινοβουλευτική δράση και με όλη μας την εργασία «επαναστατούμε» τα μυαλά, αυτό το κάνουμε για να κατέβει, όταν χρειαστεί, η επανάσταση από τα κεφάλια στις γροθιές» (τα αποσπάσματα στο: Ρόζα Λούξεμπουργκ, Φράνζ Μέρικ, «Απεργία και αυθορμητισμός των μαζών», Διεθνής Βιβλιοθήκη, Αθήνα 1999).

Σταθμός στην πολεμική της με τη συνδικαλιστική γραφειοκρατία στάθηκε η δημοσίευση του βιβλίου «Μαζική Απεργία, Κόμμα, Συνδικάτα». Το βιβλίο συνόψιζε τα πολιτικά συμπεράσματα της Λούξεμπουργκ από το κύμα εργατικών απεργιών που συγκλόνισε τη Ρωσία κατά την επανάσταση του 1905, γεγονότα στα οποία η Ρόζα υπήρξε αυτόπτης μάρτυρας.

Κόντρα στον βολικό για τις γραφειοκρατικές ηγεσίες διαχωρισμό του πολιτικού από τον οικονομικό αγώνα, η Ρόζα εξηγεί πώς οι εργατικές μάχες μπορούν να κάνουν πολιτική μέσα από την απεργιακή πάλη, έστω κι αν αυτή ξεκινάει από οικονομικά αιτήματα. Μια γενική οικονομική απεργία μπορεί έτσι να εξελιχθεί σε μια πρώτη μεγέθους πολιτική μάχη, πολύ πιο μαχητική και αποτελεσματική ακόμα και από την καλύτερη αριστερή κοινοβουλευτική ομάδα ενάντια σε μια αντεργατική κυβέρνηση. Οι

Ρόζα

Λούξεμπουργκ

ρεφορμιστικές ηγεσίες τόσο των συνδικάτων όσο και του SPD έτρεμαν τη διατύπωση της Ρόζας που τάραιζε τον κατεστημένο καταμερισμό εργασίας: «Κάθε αφρισμένο κύμα πολιτικής δράσης αφήνει πίσω του ένα γόνιμο λιβάδι από όπου ξεπετούνται χιλιάδες νέοι οικονομικοί αγώνες. Κι αντίστροφα: οι ασταμάτητοι οικονομικοί αγώνες που οι εργάτες είναι αναγκασμένοι να δίνουν με τους καπιταλιστές κρατάνε ζωντανή τη μαχητική τους διάθεση και στα μεσοδιαστήματα πολιτικής ηρεμίας».

Η μέθοδος αυτή απαιτούσε μια αποφασιστική αλλαγή στις μορφές δράσης του γερμανικού εργατικού κινήματος. Ως τότε η γραμμική, ειρηνική και οργανωμένη ανάπτυξη των συνδικάτων ήταν το παν, έτσι που οι ηγεσίες να κρίνουν την δυνατότητα της εργατικής κίνησης κοιτώντας περισσότερο τους καταλόγους των μελών τους και λιγότερο την πραγματική διάθεση της εργατικής τάξης να παλέψει. Η Ρόζα από την πλευρά της τόνιζε τη σημασία της μαζικής πάλης στην αλλαγή των συνειδήσεων των εργατών και στο χτίσιμο δυνατών συνδικαλιστικών και πολιτικών οργανώσεων: «μέσα από τον άνεμο και την καταιγίδα, από τη λάμψη της μαζικής απεργίας και της σύγκρουσης στους δρόμους», έλεγε ποιητικά η Ρόζα, είναι που αποκτά το προλεταριάτο την ταξική του συνείδηση και «ο προλετάριος μεταμορφώνεται από έναν πάτερ-φамиlia που το μόνο που τον ενδιαφέρει είναι το πώς θα εξοφλήσει το δάνειο, σ' έναν "ρομαντικό επαναστάτη"...» (τα αποσπάσματα στο: Ρόζα Λούξεμπουργκ, Μαζική Απεργία, Κόμμα, Συνδικάτα, Εργατική Δημοκρατία, Αθήνα 1997).

Διαστρεβλώσεις

Κι όμως, παρά τις πολιτικές μάχες που έδωσε η Ρόζα για να ηγεμονεύσει η επαναστατική στρατηγική στην Αριστερά της εποχής, η Επανάσταση του 1918 τη βρήκε απροετοίμαστη: ενώ ξετυλίχτηκε ένα σενάριο όμοιο με αυτό της Ρωσίας του 1917, οι υποκειμενικές αδυναμίες της Αριστεράς ήταν καθοριστικές. Η ηγεσία της σοσιαλδημοκρατίας έκανε το παν για να παλινορθώσει την καπιταλιστική τάξη. Και το πιο ριζοσπαστικό κομμάτι της εργατικής τάξης και των στρατιωτών έμεινε ακαθοδήγητο.

Η αδυναμία της Ρόζας να χτίσει μια οργανωμένη δύναμη, ικανή να δώσει στην επανάσταση νικηφόρα κατάληξη, έχει αφήσει περιθώρια για να την «δικαιώσουν» και άλλες πολιτικές παραδό-

Η Ρόζα Λούξεμπουργκ (δεξιά) με την Κλάρα Τσέτνιν.

σεις. Κι εδώ αρχίζουν οι κάθε είδους διαστρεβλώσεις.

Από τη μια πλευρά, έρχεται το επιχείρημα πως η Ρόζα δεν έχτισε επαναστατικό κόμμα με τον τρόπο που το έκανε ο Λένιν γιατί ήταν σοσιαλδημοκράτισσα. Το – αδημοσίευτο από την ίδια – κείμενο για τη Ρωσική Επανάσταση στο οποίο ασκεί κριτική στους μπολσεβίκους, η παλιά αντιπαράθεσή της με τον Λένιν για το κόμμα το 1903, η παραμονή της στο SPD μέχρι και το 1917 την εντάσσουν, λέει αυτό το επιχείρημα, περισσότερο στην αριστερή πτέρυγα της σοσιαλδημοκρατίας παρά στον μπολσεβικισμό και την Γ' Διεθνή. Είναι μια επιλεκτική ανάγνωση της Ρόζας, για να την χωρέσει στον σοσιαλδημοκρατικό κορσέ, χωρίς όμως επιτυχία.

Καταρχήν, το να χρησιμοποιεί κανείς τις αντιπαράθεσεις της Ρόζας, του Λένιν, του Τρότσκι ή του Γκράμσι και τις φραστικές τους διατυπώσεις θέλει προσοχή. Η παράδοση του σταλινισμού που ηγεμόνευσε στην Αριστερά από τη δεκαετία του '30 έριξε στη λήθη μια ολόκληρη περίοδο του κινήματος, όταν οι διαφορετικές απόψεις για τη στρατηγική και την τακτική συζητούνταν ανοιχτά και δεν συνιστούσαν έγκλημα καθοσιώσεως. Οι διαφωνίες ήταν πολλές και έντονες, όμως χρειάζεται κάτι παραπάνω από αυτό για να αποδειχτεί διαφορετική στρατηγική, στην περίπτωση μιας της Ρόζας από αυτή του Λένιν.

Κι εδώ αν πάμε στις πραγματικές πολιτικές μάχες, η Ρόζα υπήρξε ο πρώτος και ο σκληρότερος πολέμιος της ρεφορμιστικής στρατηγικής της σοσιαλδημοκρατίας, πολύ πριν ο Λένιν αντιληφθεί τον εκφυλισμό της. Τα κείμενα της Ρόζας, από την κριτική της συμμετοχής

Μιλλεράν στην αστική κυβέρνηση μέχρι τη σύγκρουση με τον Μπερνστάιν και την «εθνική ενότητα» σε καιρό πολέμου, αποτελούν τα ιδρυτικά κείμενα της επαναστατικής Αριστεράς στον 20ό αιώνα.

Γι' αυτό και όταν η ίδια αναμετρήθηκε με τα συγκεκριμένα ζητήματα που έθεσε η Γερμανική Επανάσταση το 1918, έδωσε τις ίδιες απαντήσεις με αυτές των μπολσεβίκων: στο πρώτο συνέδριο του Κομμουνιστικού Κόμματος Γερμανίας, η Ρόζα επιχειρηματολόγησε υπέρ της εξουσίας των Σοβιέτ, ενάντια στην Εθνοσυνέλευση και την κεντρίστικη στάση του USPD «και Σοβιέτ και Συνέλευση», για την βίαιη συντριβή του αστικού κράτους και των κατασταλτικών μηχανισμών, για το άνευ όρων τέλος του πολέμου και την διεθνιστική ενότητα με τη Σοβιετική Ρωσία. Αυτή είναι η πραγματική κληρονομιά της Λούξεμπουργκ και τίποτα δεν μπορεί να τη διαστρεβλώσει.

Αυθορμητισμός;

Αν από τη μια πλευρά έρχεται το επιχείρημα περί σοσιαλδημοκρατίας, από την άλλη η Ρόζα έχει πολλές φορές βαφτιστεί θεωρητικός του αυθορμητισμού και του αναρχοσυνδικαλισμού. Είναι ένα επιχείρημα που αρχικά εξαπολύθηκε ως κατηγορία από την ηγεσία της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας του SPD απέναντι στην πολεμική της Ρόζας για τα συνδικάτα και τη γενική απεργία, ενώ μετέπειτα αγκαλιάστηκε και από τη σταλινική σχολή που φρόντισε να θάψει όλους τους επαναστάτες (αφού πρώτα έκανε μούμια τον Λένιν). Στη συνέχεια ωστόσο, ο «αυθορμητισμός» της Ρόζας αγκαλιάστηκε από κομμάτια του κινήματος (ειδικά τη δεκαετία του '60), που πίστεψαν πως έβρισκαν εκεί το αντίδοτο στην κομματική αρτηριοσκληρόσηψη των ορθόδοξων ΚΚ.

Μια ματιά στο πρώτο κεφάλαιο του βιβλίου «Μαζική Απεργία, Κόμμα, Συνδικάτα» θα αρκούσε για να καταλάβει κανείς πόσο ξένα ήταν όλα αυτά στη σκέψη της Ρόζας. Αντίθετα με την άποψη των αναρχικών της εποχής για τη γενική απεργία, η Λούξεμπουργκ δεν έβλεπε την επανάσταση ως αποτέλεσμα του βολонταρισμού των επαναστατών ή μιας «νύχτας των οδοφραγμάτων». Γι' αυτό και αφιέρωνε τόσο κόπο και προσπάθεια για να αναλύσει τις τάσεις του σύγχρονου καπιταλισμού, τον τρόπο με τον οποίο το σύστημα δημιουργούσε τις συνθήκες της ανατροπής του και τον ιστορικό του νεκροθάφτη. Από 'κει

πηγάζουν και οι συνεχείς της αναφορές στην εργατική επανάσταση ως «αναγκαίο» και «αναπότρεπτο» αποτέλεσμα της ίδιας της λειτουργίας και των κρίσεων του καπιταλιστικού συστήματος.

Αυτή η ανάλυση την διαχώριζε με σαφήνεια από το αναρχοσυνδικαλιστικό ρεύμα και τους οπαδούς του αυθόρμητου. Δεν την έκανε όμως να ξεχνάει πως η τελική ανατροπή του καπιταλισμού δεν θα έρθει από τις «αντικειμενικές» εξελίξεις, αλλά από τη συνειδητή δράση. Και ο συνειδητός παράγοντας ήταν για τη Ρόζα το κόμμα: το ανοργάνωτο και το αυθόρμητο είχε αξία, στο βαθμό που ερχόταν να βοηθήσει, να αναζωογονήσει και (ακόμα περισσότερο για την Ρόζα) να διορθώσει τις γραφειοκρατικές παραμορφώσεις του οργανωμένου και του συνειδητού.

“οι εργατικές μάζες μπορούν να κάνουν πολιτική μέσα από την απεργιακή πάλη, έστω κι αν αυτή ξεκινάει από οικονομικά αιτήματα”

Στην Ρόζα χρωστάμε την νέα έμφαση και την αναδιατύπωση του ερωτήματος που πρώτοι οι Μαρξ και Ένγκελς είχαν θέσει: «σοσιαλισμός ή βαρβαρότητα». Μπροστά στην καπιταλιστική κρίση, ξετυλίγονται δύο ιστορικές δυνατότητες, προχώρημα στον σοσιαλισμό ήπισωγύρισμα του πολιτισμού και αμοιβαία κατάργηση των αντιμαχόμενων τάξεων. Ο υποκειμενικός παράγοντας, η συνειδητή παρέμβαση του εργατικού κινήματος και των σοσιαλιστών μέσα σ' αυτό είναι το κλειδί για να δώσουμε τη σωστή απάντηση μπροστά σ' αυτή τη διχάλα.

Οργάνωση

Αν κάτι πρέπει να διδαχτούμε από την αδυναμία στην οποία βρέθηκαν οι επαναστάτες στη Γερμανία το 1918 είναι πως η μάχη με τον ρεφορμισμό πρέπει να δοθεί και να κερδηθεί μέσα στο εργατικό κίνημα όχι μόνο στο πεδίο των ιδεών, αλλά και στο κρίσιμο πεδίο της οργάνωσης. Στην περίπτωση της Ρόζας και των συντρόφων της, οι ιδεολογικές και πολιτικές μάχες με την γραφειοκρατική πλέον ηγεσία του SPD θα έπρεπε να βρουν και την οργανωτική τους έκφραση,

με το χτίσιμο ενός επαναστατικού κόμματος ανεξάρτητου από το SPD. Γιατί η πορεία των γεγονότων απέδειξε πως μόνο η οικοδόμηση ενός επαναστατικού δικτύου ανεξάρτητου από τον ρεφορμισμό πριν την επαναστατική κατάσταση μπορεί να της δώσει νικηφόρα κατάληξη.

Ήταν βέβαια δύσκολο να σπάσει κανείς από το κόμμα που είχε ιδρύσει ο Ένγκελς, όχι και τόσα πολλά χρόνια πριν. Αν και κατανοούσε βαθιά τον εκφυλισμό αυτού του «απολιθώματος των αυθεντιών» (όπως έγραφε σε ένα γράμμα της ήδη το 1907), η Ρόζα φοβόταν ότι η ρήξη με το SPD θα συνεπαγόταν την απομόνωση των επαναστατικών ιδεών. Γι' αυτό και πάντα έλπιζε πως οι μάχες που δίνονταν μέσα στο κόμμα, παράλληλα με την όξυνση της ταξικής πάλης έξω από αυτό, θα ξεβράζαν τελικά τη ρεφορμιστική πολιτική: «Εάν οι ηγεσίες των συνδικάτων έμεναν στο πλάι ή έβαζαν εμπόδιο στο κίνημα, το αποτέλεσμα μιας τέτοιας συμπεριφοράς δεν μπορούσε να είναι παρά μόνο αυτό: οι ηγεσίες των συνδικάτων και των κομμάτων θα έμπαιναν στην άκρη από τη δυναμική των γεγονότων και οι οικονομικοί και πολιτικοί αγώνες θα συνέχιζαν και χωρίς αυτές».

Αγώνες σίγουρα μπορούσαν να γίνουν και χωρίς την ηγεσία του SPD. Όμως οι αγώνες αυτοί από μόνοι τους δεν μπορούσαν να αλλάξουν το γεγονός της προσχώρησης της ηγεσίας της σοσιαλδημοκρατίας στο στρατόπεδο της αντεπανάστασης. Και αυτός ήταν ένας κρίσιμος παράγοντας. Γιατί, για τους εκατοντάδες χιλιάδες εργάτες που ανακάλυπταν την προδοσία του SPD το 1918, υπήρχαν εκατομμύρια ακόμα που μόλις έμπαιναν στο στίβο της πολιτικής και έστρεφαν τις ελπίδες τους προς αυτό το κόμμα. Η επανάσταση δεν σημαίνει ποτέ την άμεση αποδυνάμωση του ρεφορμισμού. Τουναντίον, είναι στις στιγμές της επανάστασης που τα διαφορετικά επίπεδα συνειδησης κομματιών της εργατικής τάξης είναι πιο ορατά από ποτέ. Το τι οργάνωση θα έχουν οι πιο πρωτοπόροι και μαχητικοί εργάτες, για να τραβήξουν και όχι να τραβηχτούν από τη μεγάλη μάζα των συναδέλφων τους, είναι που κάνει τη διαφορά ανάμεσα στην νίκη ή την ήττα της επανάστασης.

Ο Σπάρτακος, η οργάνωση της Ρόζας και του Λήμπκνεχτ, δεν είχε ούτε το μέγεθος ούτε τα χαρακτηριστικά για να κερδίσει

αυτή τη μάχη. Μια ομάδα τριών χιλιάδων επαναστατών, όσο αφοσιωμένοι και ξεκάθαροι και αν είναι αυτοί, δεν μπορεί να καθοδηγήσει μια επανάσταση εκατομμυρίων εργατών και στρατιωτών σε βιομηχανικά κέντρα όπως το Βερολίνο, το Αμβούργο, το Μόναχο, την Έσση, το Κίελο και αλλού. Ιδιαίτερα όταν αυτή η οργάνωση είναι περισσότερη μια χαλαρή ομοσπονδία ομάδων, όπως ήταν ο Σπάρτακος, χωρίς κοινές εμπειρίες οργανωμένων μαχών, χωρίς κοινό κώδικα επικοινωνίας των μελών της, χωρίς συγκεντρωτισμό και πανεθνική οργάνωση.

Η επιμονή του Λένιν το 1903 για πανεθνική οργάνωση, εφημερίδα, πυρήνες και επαγγελματίες επαναστάτες μπορεί να έμοιαζε δογματική. Όμως ήταν αυτού του τύπου την οργάνωση που χρειάζονταν οι επαναστατημένοι εργάτες και στρατιώτες του Βερολίνου το 1919. Ο Λένιν την είχε οικοδομήσει υπομονετικά, γι' αυτό μπορούσε να είναι δυσάρεστος απέναντι στους πρωτοπόρους, αλλά ανυπόμονους εργάτες της Πετρούπολης τον Ιούλη του 1917 και τολμηρός τις μέρες της κατάληψης της εξουσίας τον Οκτώβριο. Η Ρόζα δεν είχε αυτή την οργάνωση και πλήρως ακριβά το τίμημα, ακόμα και με την ίδια της τη ζωή.

Εργατικές εξεγέρσεις και επαναστάσεις ξέσπασαν πολλές στην πορεία του 20ού αιώνα. Αυτό που έκανε τη διαφορά για την τελική τους κατάληξη ήταν η ύπαρξη μέσα σ' αυτές μιας Αριστεράς επαναστατικής και ριζωμένης: επαναστατικής, ώστε να αξιοποιεί τις ευκαιρίες για την ανατροπή του καπιταλισμού και όχι για μια καλύτερη διαχείρισή του. Και ριζωμένης, ώστε να μπορεί να κάνει την επαναστατική θεωρία κτήμα και εργαλείο των πραγματικών ανθρώπων που δίνουν τις μάχες, να απαντάει δηλαδή στο ζήτημα της καθοδήγησης της επανάστασης στην πράξη κι όχι απλά στη θεωρία. Κωδικοποιώντας, αυτό που έκανε τη διαφορά ήταν η συνάντηση των ιδεών της Ρόζας με την οργάνωση του Λένιν. Είναι ένα δίδαγμα όχι μόνο για την ιστορία του εργατικού κινήματος του παρελθόντος, αλλά και για την Αριστερά που χτίζουμε σήμερα, για τον Σοσιαλισμό του 21ου αιώνα.

Η Rote Fahne (Κόκκινη Σημαία) ήταν η εφημερίδα του Κομμουνιστικού Κόμματος Γερμανίας

Die Rote Fahne
Amtliches Organ des Hamburger Arbeiter- und Soldatenrates
(Sonderausgabe)
Hamburg, Donnerstag, den 7. November 1918, nachmittags.
Befehl!

Das „Hamburger Echo“ erschieint
von heute ab unter dem Titel:
„Die Rote Fahne“.

1. Das neue Organ ist ein 8 Blätter breites. Das 9. Blatt ist ein 4 Blätter breites. Die Abonnenten des neuen Organes sind zu bitten, das neue Organ zu abonnieren. Die Abonnenten des alten Organes sind zu bitten, das neue Organ zu abonnieren. Die Abonnenten des alten Organes sind zu bitten, das neue Organ zu abonnieren. Die Abonnenten des alten Organes sind zu bitten, das neue Organ zu abonnieren.

Γερμανία 1919-1923

Οι κρίσιμες καμπές της επανάστασης

Κανένα μεγάλο μαζικό κίνημα δεν περιορίζεται μοναχά σε μια «μεγάλη νύχτα των οδοφραγμάτων». Αυτό ισχύει στον υπερθετικό βαθμό για τις επαναστάσεις.

Η Γερμανική Επανάσταση ξέσπασε το 1918 και για πέντε ολόκληρα χρόνια η κυρίαρχη τάξη της Γερμανίας έζησε με τον τρόμο της ανατροπής της. Η Γερμανία ήταν, στις παραμονές του πολέμου, μια από τις πιο «προλεταριοποιημένες» κοινωνίες του κόσμου: περίπου 8,64 εκατομμύρια βιομηχανικοί εργάτες, 1,7 εκατομμύρια εργαζόμενοι στις μεταφορές και το εμπόριο, 2,3 μισθωτοί υπάλληλοι, δηλαδή 12,5 εκατομμύρια το σύνολο. Όταν μπήκε σε κίνηση αυτή η τεράστια κοινωνική δύναμη ήταν πολύ δύσκολο να σταματήσει ακόμα και αν στην πορεία έχανε μάχες με μεγάλο κόστος.

Η επανάσταση δεν ήταν μονόπρακτο έργο λοιπόν. Τον Γενάρη του 1919 στις «μέρες του Σπάρτακου», οι επαναστάτες εργάτες του Βερολίνου και το νεοϊδρυμένο Κομμουνιστικό Κόμμα δέχτηκαν ένα σκληρό πλήγμα από την κυρίαρχη τάξη. Ένα χρόνο μετά, το πραξικόπημα του Καπ, που οργάνωσαν στρατηγοί με την υποστήριξη της κυρίαρχης τάξης, ήταν η απόπειρα να ολοκληρωθεί το έργο της αντεπανάστασης.

Κι όμως, αυτή η απόπειρα κατέρρευσε μετά από μια γιγάντια Γενική Απεργία που σε ορισμένες περιοχές μετατράπηκε σε ένοπλη εξέγερση των εργατών. Μια από τις συνέπειες αυτής της αναμέτρησης ήταν η επιτάχυνση των διαδικασιών στην αριστερά, με τη συγκρότηση του «ενωμένου» Κομμουνιστικού Κόμματος, ενός μαζικού κόμματος μισού εκατομμυρίου μελών προς το τέλος της χρονιάς.

Το 1923 η εργατική τάξη έφτασε κυριολεκτικά στο παρά πέντε του «γερμανικού Οκτώβρη». Η κατάρριψη του

Ρουρ από τα γαλλικά στρατεύματα προκάλεσε μια τεράστια πολιτική κρίση, που μαζί με τον πληθωρισμό που ξέφυγε από κάθε έλεγχο έσπρωξε την εργατική τάξη να περάσει στην επαναστατική δράση. Τη κρίσιμη στιγμή η ηγεσία του επαναστατικού κόμματος έκανε πίσω, χάνοντας μια πραγματικά ιστορική ευκαιρία.

Οι «μέρες του Σπάρτακου»

«Δεν πρέπει να καλλιεργούμε και να επανалаμβάνουμε την ανταπάτη της πρώτης φάσης της επανάστασης, αυτής της 9 Νοέμβρη, ότι αρκεί η ανατροπή της καπιταλιστικής κυβέρνησης από μια άλλη για να έρθει η σοσιαλιστική επανάσταση.

Η ουσία της επανάστασης είναι ότι οι απεργίες γίνονται όλο και περισσότερο το κέντρο της, το κύριο χαρακτηριστικό της επανάστασης. Τότε μετατρέπεται σε μια οικονομική επανάσταση και γι' αυτό το λόγο, σε μια σοσιαλιστική επανάσταση. Η πάλη για το σοσιαλισμό μπορεί να διεξαχθεί από τις μάζες και μόνο από τις μάζες, χέρι-χέρι ενάντια στον καπιταλισμό, σε κάθε εργοστάσιο, από τον κάθε προλετάριο ενάντια στον κάθε καπιταλιστή. Μόνο τότε θα πρόκειται για μια σοσιαλιστική επανάσταση...

Ο σοσιαλισμός δεν μπορεί να δημιουργηθεί με διατάγματα.

Ο σοσιαλισμός δεν μπορεί να δημιουργηθεί με διατάγματα.

γηθεί με διατάγματα ούτε πρόκειται να δημιουργηθεί με διατάγματα. Ούτε μπορεί να τον καθιερώσει μια κυβέρνηση, όσο σοσιαλιστική κι αν είναι αυτή. Ο σοσιαλισμός πρέπει να πραγματοποιηθεί από τις μάζες, από κάθε προλετάριο. Εκεί που συρρηλατούνται τα καπιταλιστικά

Μια εργατική επανάσταση δεν τελειώνει σε μια νύχτα. Ο Λέανδρος Μπόλαρης παρουσιάζει τις καμπές και τα γυρίσματα της επαναστατικής διαδικασίας στη Γερμανία.

δεσμά, εκεί πρέπει να σπάσουν...»⁽¹⁾

Μ' αυτά τα λόγια η Ρόζα Λούξεμπουργκ ξεκίνησε την εισήγησή της την τρίτη μέρα του ιδρυτικού συνεδρίου του Κομμουνιστικού Κόμματος Γερμανίας (KPD) Προποχρονιά του 1919.

Τον Νοέμβρη η επανάσταση είχε απλωθεί σαν τη φωτιά από τους ναύτες του Κίελου σε όλες τις πόλεις της Γερμανίας, στα στρατεύματα του μετώπου και κατόπιν στο Βερολίνο, τη πρωτεύουσα. Η «παλιά τάξη πραγμάτων» είχε ανατραπεί. Όμως η καινούργια δεν είχε επικρατήσει. Τα συμβούλια των εργατών και των στρατιωτών είχαν τεράστια δύναμη στα χέρια τους. Όμως, παρέμενε κατακερματισμένη. Εκτός ελαχίστων εξαιρέσεων, τη πλειοψηφία σε αυτά την είχαν πολιτικές δυνάμεις που κήρυτταν ότι η επανάσταση έφτασε στο τέλος της με την ανατροπή του Καίζερ, την εγκαθίδρυση της δημοκρατίας και το σχηματισμό μιας «καθαράς» σοσιαλιστικής κυβέρνησης από τα δυο σοσιαλδημοκρατικά κόμματα –το SPD και το USPD. Όταν συνήλθε το Πρώτο Συνέδριο των Συμβουλίων στα μέσα του Δεκεμβρίου, από τους 499 αντιπροσώπους μόλις 21 στήριζαν την επαναστατική αριστερά (90 ακόμα στήριζαν το USPD στο οποίο διαμορφώνονταν ραγδαία μια αριστερή και μια δεξιά πτέρυγα). Αυτό το συνέδριο ψήφισε να περάσει η εξουσία στην Εθνοσυνέλευση μετά από εκλογές και για την απαγόρευση απεργιών «σε ζωτικούς τομείς».

Σε μια παρόμοια κατάσταση είχαν βρεθεί και τα σοβιέτ στη Ρωσία τους πρώτους μήνες μετά την Επανάσταση του Φλεβάρη 1917. Οι εργάτες και οι στρατιώτες θα χρειάζονταν να μάθουν από την ίδια τους τη πείρα. Ο Λένιν με τις «Θέσεις του Απριλίου» προκάλεσε σεισμό στο κόμμα των μπολσεβίκων διακηρύσσοντας ότι τα παλιά συνθήματα για

Οι επαναστατημένοι ναύτες στο Κίελο τον Νοέμβριο του 1918

«αστική επανάσταση» είναι ξεπερασμένα και ότι τώρα το σύνθημα πρέπει να είναι η σοσιαλιστική επανάσταση, το «Όλη η εξουσία στα σοβιέτ». Στο άλλο, όμως, που επέμενε ο Λένιν επιχειρηματολογώντας στο κόμμα των μπολσεβίκων, είναι ότι «πρέπει να εξηγήσουμε υπομονετικά» αυτή τη προοπτική.

Η υπομονή, όμως, ήταν κάτι που έλειπε σχεδόν ολοκληρωτικά από το μόλις ιδρυμένο κόμμα στη Γερμανία. Η μεγάλη πλειοψηφία των αγωνιστών του είχαν την αντίληψη που προσπαθούσε να καταπολεμήσει η Ρόζα στην εισήγησή της: ένα ακόμα σπρώξιμο, μια ακόμα «μεγάλη νύχτα των οδοφραγμάτων», μια επίδειξη επαναστατικής θέλησης και οι «μάζες» θα ακολουθούσαν: στο κάτω-κάτω η δυσανεξία για τη κυβέρνηση φούντωνε ιδιαίτερα στο Βερολίνο. «Δεν χρειαζόμαστε άλλα βήματα» όπως τα συνδικάτα ή οι εκλογές δήλωνε ένας αντιπρόσωπος στο συνέδριο, ο Οτο Ρίλε, «Ο δρόμος είναι το βήμα μας και δεν πρόκειται να τον εγκαταλείψουμε ακόμα και αν μας πυροβολήσουν». ²⁰

Τον Γενάρη του 1919 η κυβέρνηση του SPD με τη συνεργασία των Frei Korps, προβόκαρισε τους επαναστατημένους εργάτες του Βερολίνου: απέλυσε από τη θέση του τον Εμιλ Αϊχορν, διοικητή της αστυνομικής δύναμης που είχε συγκροτηθεί με την επανάσταση. Η συνέχεια ήταν οι ματωμένες «Μέρες του Σπάρτακου». Για ένα τμήμα των επαναστατημένων εργατών και στρατιωτών, η απάντηση στη πρόκληση ήταν η ένοπλη κατάληψη κτιρίων και το κάλεσμα για την ανατροπή της κυβέρνησης των Εμπερτ και Σάιντε-

μαν. Χιλιάδες επαναστάτες ρίχτηκαν σε μια άνιση αναμέτρηση αποκομμένοι από τα εργοστάσια και τις άλλες πόλεις. Το αποτέλεσμα ήταν ένα λουτρό αίματος, η δολοφονία της Ρόζας, του Καρλ Λήμπνεχτ και αργότερα –τον Μάρτη– του Λέο Γιόγκισες του οργανωτικού υπεύθυνου του κόμματος. Οι επαναστάτες στη Γερμανία αποκεφαλίστηκαν πολιτικά.

Το ίδιο πάνω κάτω σενάριο επαναλήφθηκε τους υπόλοιπους μήνες εκείνης της χρονιάς σε όλη τη Γερμανία, από το Ρουρ μέχρι τη «Δημοκρατία των Συμβουλίων» του Μονάχου στη Βαυαρία. Στο τέλος του 1919 πράγματι έμοιαζε ότι η «τάξη επικρατεί» όχι μόνο στο Βερολίνο αλλά και σε ολόκληρη τη χώρα. Τα εργατικά συμβούλια είχαν εξουδετερωθεί σαν ανεξάρτητη δύναμη.

Όμως, η επανάσταση δεν είχε τελειώσει. Δυο δυνάμεις τροφοδοτούσαν τις φλόγες της. Από τη μια μεριά ήταν η κυρίαρχη τάξη. Είχε «ειρηνεύσει» με τη φωτιά και το σίδερο –και με τη βοήθεια της σοσιαλδημοκρατίας– τη Γερμανία, όμως, η νίκη αυτή δεν της ήταν αρκετή. Έπρεπε να φορτώσει τα σπασμένα της οικονομικής κρίσης που είχε προκαλέσει ο πόλεμος στην εργατική τάξη. Όμως, απέναντί της είχε μια εργατική τάξη που μόλις είχε κάνει μια επανάσταση και η ριζοσπαστικοποίησή της προχωρούσε πολιτικά.

Το 1919 ξεσπάνε 4.970 απεργίες και την επόμενη χρονιά διπλασιάζονται φτάνοντας τις 8.800. Πολιτικά, η ριζοσπαστικοποίηση βρήκε προσωρινή διέξοδο στο USPD και συγκεκριμένα στην αριστερή του πτέρυγα. Το KPD περνούσε μια

έντονη εσωτερική κρίση. Η νέα ηγεσία που διαμορφωνόταν γύρω από τον Πάουλ Λέβι, προσπαθούσε να προσανατολίσει το κόμμα μακριά από τις περιπέτειες των οδομαχιών και των ένοπλων αναμετρήσεων μιας «δυναμικής μειοψηφίας» και προς τη συστηματική παρέμβαση στα εργοστάσια και τα συνδικάτα. Δεν ήταν εύκολο. Τον Οκτώβριο του 1919 σε ένα έκτακτο συνέδριο στη Χαϊδελβέργη το κόμμα ουσιαστικά διασπάστηκε: περίπου τα μισά μέλη αποχώρησαν. Το κόμμα έμεινε με 50.000 περίπου μέλη.

Το πραξικόπημα του Καπ και οι συνέπειές του

Στις 13 Μάρτη 1920 η ταξιαρχία Ερχαρντ κατέλαβε το Βερολίνο και εγκατέστησε ως καγκελάριο ένα συντηρητικό γραφειοκράτη τον Καπ. Μονάδες πραξικοπηματιών κινήθηκαν σε διάφορες περιοχές της Γερμανίας. Το πραξικόπημα είχε την στήριξη της κυρίαρχης τάξης και την ευμενή ουδετερότητα των υπόλοιπων στρατηγών: ο διοικητής της Ράϊχσβερ, ο στρατηγός φον Ζέεκτ δήλωσε με νόημα ότι η «Ράϊχσβερ δεν ανοίγει πυρ στην Ράϊχσβερ». Η κυβέρνηση το βάλε στα πόδια.

Όμως, μετά από λίγες μέρες το πραξικόπημα θα καταρρεύσει μετά από μια γιγάντια κινητοποίηση της εργατικής τάξης. Η σπάθα για αυτή την έκρηξη ήρθε από μια ανεπάντερη κατεύθυνση. Ο Λίγκεν, πρόεδρος της ADGB της σοσιαλδημοκρατικής συνδικαλιστικής συνομοσπονδίας, κάλεσε σε γενική απεργία ενάντια στο πραξικόπημα. Η συνδικαλιστική γραφειοκρατία –και ο Λιέγκεν προσωπικά– ήταν για χρόνια το προπύργιο της ταξικής συνεργασίας και οι αμελείς διώκτες της αριστεράς μέσα στο σοσιαλδημοκρατικό κόμμα. Όμως, τώρα, αναγκάστηκαν να βγάλουν το κάλεσμα στη μάχη, γιατί η ίδια τους η υπόσταση βρισκόταν σε κίνδυνο.

Το αποτέλεσμα ήταν εντυπωσιακό. Η Γενική Απεργία καθήλωσε τα πάντα. Όμως πήγε ακόμα παραπέρα: «Στο ένα σημείο της χώρας μετά το άλλο, οι εργάτες μετέτρεπαν την απεργία σε ένοπλη έφοδο στην εξουσία που βρίσκονταν πίσω από το πραξικόπημα... Η οπλισμένη εργατική τάξη πήρε την εξουσία στα χέρια της σε τρεις περιοχές της Γερμανίας: στη βιομηχανική 'καρδιά' του Ρουρ, στις περιοχές των ανθρακωρυχείων και των εργοστασίων στη Κεντρική Γερμανία και στο βορρά ανάμεσα στο Λίμπεκ

και το Βίσμαρ». ⁹⁾

Όταν το πραξικόπημα έπνεε τα λοίσθια ο Λίγκεν έκανε μια πρόταση που προκάλεσε μεγάλο «πονοκέφαλο» τόσο στη σοσιαλδημοκρατική ηγεσία όσο και στην επαναστατική αριστερά, ιδιαίτερα στο νεαρό KPD. Πρότεινε τη συγκρότηση μιας «εργατικής κυβέρνησης» αποτελούμενης από τα τρία κόμματα της αριστεράς και με τη στήριξη των συνδικατών. Για εκατομμύρια σοσιαλδημοκράτες εργάτες η πολιτική της συγκυβέρνησης με τα αστικά κόμματα και το Γενικό Επιτελείο ήταν η μήτρα του πραξικοπήματος. Ο Λίγκεν έριξε την πρόταση για να κρατήσει την επαφή με τη βάση του.

Το KPD είχε ταλαντευτεί τις πρώτες μέρες του πραξικοπήματος. Η αρχική στάση της ηγεσίας του στο Βερολίνο ήταν απογοητευτική: επρόκειτο για μια σύγκρουση ανάμεσα σε «δυο αντεπαναστατικές μερίδες» διακήρυττε και δήλωνε ότι το προλεταριάτο «δεν θα σήκωνε ούτε το δαχτυλάκι του» για την υπεράσπιση της «κυβέρνησης των δολοφόνων της Ρόζας Λούξεμπουργκ και του Καρλ Λίμπνεχτ».

Ο Πάουλ Λέβι, που βρισκόταν στη φυλακή, και οι πιο ισχυρές κομματικές οργανώσεις όπως αυτή στο Κέμνιτς με επικεφαλής τον Χάινριχ Μπράντλερ, αντέδρασαν σε αυτό τον καταστροφικό σεχταρισμό και σύντομα η θέση του κόμματος άλλαξε. Η θέση που υιοθέτησε το KPD ήταν η εξής: α) δεν συμμετέχουμε σε κυβερνήσεις διαχείρισης του καπιταλισμού όποιο όνομα και αν έχουν β) παρόλα αυτά, μια κυβέρνηση που σχηματιζόταν χωρίς τη συμμετοχή των αστικών κομμάτων θα δημιουργούσε «ιδιαίτερα πρόσφορες συνθήκες για την ενεργητική δράση των μαζών» γ) απέναντί της το κομμουνιστικό κόμμα ήταν έτοιμο να κρατήσει θέση «νόμιμης αντιπολίτευσης» όσο αυτή εκπλήρωνε τις υποσχέσεις της για εξουδετέρωση της άκρας δεξιάς και «δεν εμπόδιζε την κοινωνική οργάνωση της εργατικής τάξης».

Η ηγεσία του KPD ταλαντεύτηκε για άλλη μια φορά έντονα για να καταλήξει στη συγκεκριμένη στάση. Τη μια μέρα δήλωνε ότι μια τέτοια κυβέρνηση θα ήταν απλή συνέχεια της προηγούμενης και την επόμενη άλλαζε γνώμη. Όταν κατέληξε, στις 26 Μάρτη, οι διαπραγματεύσεις για το σχηματισμό μιας νέας κυβέρνησης του SPD με τα αστικά δημοκρατικά κόμματα είχαν μπει στη τελευταία φάση τους. Αυτή η φόρμουλα προκάλεσε βαριές καταγγελίες στο εσωτερικό του κόμματος για εγκατάλειψη των επαναστατικών

Ενοπλοι εργάτες στη διάρκεια του πραξικοπήματος του Καπ

αρχών. Για ένα μεγάλο τμήμα ακόμα και της ηγεσίας της Κομιντέρν, το κόμμα κινδύνευε να βαδίσει στα χνάρια της προπολεμικής σοσιαλδημοκρατίας.

Κι όμως, παρόλο που η ηγεσία δεν κινήθηκε με συνέπεια, η στάση απέναντι στην πρόταση της «εργατικής κυβέρνησης» ήταν ένα τεράστιο μάθημα για το πώς ένα επαναστατικό κόμμα μπορεί να αποφύγει τους κινδύνους και του οπορτουνισμού και του συμβιβασμού με το αστικό καθεστώς αλλά και τον κίνδυνο του σεχταρισμού.

Στις εκλογές που έγιναν τον Ιούνιο του 1920 αποκαλύφτηκε η τεράστια μετατόπιση προς τα αριστερά της εργατικής τάξης. Το SPD πήρε 5.500.000 ψήφους, χάνοντας τη μισή εκλογική του δύναμη. Οι κύριες απώλειες ήταν προς τα αριστερά. Όχι προς το κομμουνιστικό κόμμα που πλήρωνε τις αδυναμίες και τα λάθη των προηγούμενων μηνών, αλλά προς το USPD το οποίο πήρε 4.900.000 ψήφους.

Η γέννηση ενός μαζικού επαναστατικού κόμματος

Ο Λένιν και ο Τρότσκι είχαν δώσει μια ονομασία σε κόμματα όπως το USPD: τα αποκαλούσαν «κεντριστικά», κόμματα που στέκονταν ανάμεσα στη στρατηγική της μεταρρύθμισης του καπιταλισμού και την επαναστατική ανατροπή του και είναι σαν γέφυρες διπλής κατεύθυνσης: προς το ρεφορμισμό η μια και προς την επανάσταση η άλλη. Για παράδειγμα, το κόμμα αυτό το 1918-19 μπορούσε να δηλώνει ότι είναι και με τα εργατικά συμβούλια και

με την αστική δημοκρατία: «εργατικά συμβούλια 'αγκυροβολημένα [δηλαδή θεσμοθετημένα] στο Σύνταγμα» ήταν η επίσημη θέση του το 1919.

Στα μέσα του 1920 το USPD ήταν ένα τεράστιο κόμμα: διέθετε 893.000 μέλη, εκατοντάδες εφημερίδες και περιοδικά και μια τεράστια επιρροή στα συνδικάτα. Και η αριστερή πτέρυγα δυνάμωνε με άλματα. Έλπιζε ότι θα οδηγούσε τους «δεξιούς» σε αποχώρηση. Το ζήτημα κλειδί ήταν η στάση απέναντι στη Κομιντέρν, την Κομμουνιστική Διεθνή, που είχε ιδρυθεί μόλις ένα χρόνο πριν.

Το μπολσεβίκικο κόμμα έριξε όλη του τη δύναμη στο κέρδιμα της αριστεράς του USPD. Δεν το έκαναν απλά με το να επισημαίνουν την ασυνέπεια και τις ανεπάρκειες του κόμματος και με εκκλήσεις για προσχώρηση στο Κομμουνιστικό Κόμμα της Γερμανίας. Αντίθετα, μπήκαν σε μια διαδικασία διαλόγου και στο τεστ της πράξης. Οι «21 όροι» που ψήφισε το Δεύτερο Συνέδριο της Κομιντέρν τον Ιούλιο του 1920 για την εισδοχή νέων κομμάτων-μελών ήταν η κωδικοποίηση αυτής της προσπάθειας. Στο έκτακτο συνέδριο της Χάλης τον Οκτώβριο του 1920 οι δυο πτέρυγες κονταροχτυπήθηκαν άγρια. Την πλάστιγγα την έγρειδε ένας απρόσμενος επισκέπτης, ο Γκριγκόρι Ζινόβιεφ, ο πρόεδρος της Κομιντέρν. Ύστερα από μια εντυπωσιακή ομιλία τεσσάρων (!) ωρών, έγινε η ψηφοφορία: 237 ψήφοι υπέρ των 21 όρων και 156 κατά. Κατόπιν προχώρησαν γρήγορα οι διαδικασίες για τη συγκρότηση του «Ενωμένου Κομμουνιστικού Κόμματος της Γερμανίας» (VKPD). Ήταν το μεγαλύτερο επαναστα-

τικό κόμμα εκτός Ρωσίας με περίπου μισό εκατομμύριο μέλη.

Από τη «τρέλα του Μάρτη» στο ενιαίο μέτωπο

Ήταν πράγματι ένα μαζικό κόμμα, και μάλιστα αν αναλογιστούμε ότι πριν την ενοποίηση το KPD διέθετε το πολύ 80.000 μέλη. Όμως αυτό δεν έλυνε αυτομάτως το πρόβλημα που κατάρχχε την επαναστατική αριστερά στη Γερμανία από καιρό: τη συγκρότηση μέσα από τις κοινές εμπειρίες της πολιτικής παρέμβασης και της αποσαφήνισης ιδεών για τη στρατηγική και τη τακτική, ενός συνεκτικού πολιτικού οργανισμού που θα μπορούσε να εκτιμεί σωστά κάθε φορά τη κατάσταση και να αναλαμβάνει τις ανάλογες πρωτοβουλίες. Το νέο ενωμένο κόμμα ήταν η απόδειξη πόσο μπροστά είχε προχωρήσει το πιο πρωτοπόρο τμήμα της εργατικής τάξης. Ταυτόχρονα, όμως, όξυνε όλες τις παραπάνω ανεπάρκειες.

Η ανυπομονησία που είχε τόσο καταστροφικά αποτελέσματα το Γενάρη του 1919 και σε άλλες περιπτώσεις έγινε ακόμα πιο έντονη. Θεωρητικά αυτή η πίεση βρήκε έκφραση στη λεγόμενη «Θεωρία της επίθεσης» -την οποία καλλιεργούσε και ένα τμήμα της ηγεσίας της Κομιντέρν. Σε μια επαναστατική εποχή, έλεγε η «Θεωρία», το καθήκον των επαναστατών είναι να βρίσκονται συνέχεια στην επίθεση, έτσι θα ξυπνήσουν τις «μάζες» διαφορετικά θα κυλούσαν ξανά στη στάση της προπολεμικής σοσιαλδημοκρατίας που μιλούσε «μαρξιστικά» ενώ συμβιβάζονταν στη πράξη.

Το πρακτικό προϊόν αυτής της «θεωρίας» ήταν η λεγόμενη «Δράση του Μάρτη» του 1921 (πάλι με την παρακίνηση ενός ανώτερου στελέχους της Κομιντέρν, του Μπέλα Κουν). Οι εργάτες μιας περιοχής στην Κεντρική Γερμανία κατέβηκαν σε απεργίες ενάντια στην κρατική καταστολή. Ήταν μια αμυντική μάχη, που δεν απλώθηκε καν σε όλη τη συγκεκριμένη περιφέρεια. Όμως, η προοπτική για την οποία έπεισε ο Μπέλα Κουν την ηγεσία του KPD ήταν κυριολεκτικά απογειωμένη: ούτε λίγο ούτε πολύ, το KPD με το παράδειγμά του έπρεπε να «εκβιάσει την εξέλιξη της Επανάστασης». Η ηγεσία του προσπάθησε με μια διαταγή να μετατρέψει μια αποσπασματική αμυντική δράση σε γενικευμένη επίθεση. Στις 20 Μάρτη η καθημερινή εφημερίδα του κόμματος, η Rote Fahne (Κόκκινη Σημαία) δήλωνε ότι όποιος δεν ανταποκρινόταν στα καλέσματα για γενική

απεργία και εξοπλισμό ήταν προδοτής: «Όποιος δεν είναι μαζί μας είναι εναντίον μας» κραύγάζε ο πρωτοσέλιδος τίτλος!

Το αποτέλεσμα ήταν ένα καταστροφικό φιάσκο. Σε κάποια μέρη, τα μέλη του κόμματος οδήγησαν διαδηλώσεις ανέργων σε απόπειρες κατάληψης εργοστασίων για να επιβάλλουν στους εργάτες να απεργήσουν. Το SPD έτριβε τα χέρια του: να ποιοι είναι οι κομμουνιστές, έλεγε, τυχοδιώκτες και προξικοποιηματίες.

Το ίδιο το κόμμα εκτός από τη σκληρή καταστολή αντιμετώπισε μια μεγάλη κρίση: εκατοντάδες χιλιάδες μέλη του το εγκατέλειψαν. Η κρίση έφτασε στην ηγεσία: ο Πάουλ Λέβι όχι μόνο διαφώνησε με την «Δράση του Μάρτη» αλλά δημοσίευσε μια μπροσούρα που κατήγγειλε το κόμμα ως δράστη του «μεγαλύτερου μπακουνινικού προξικοποιηματος στην ιστορία». Η κριτική ήταν σωστή, αλλά ο τόνος της, η φρασολογία και ιδιαίτερα το γεγονός ότι ο Λέβι δεν έκανε το κόπο να δώσει αυτή τη μάχη μέσα στο κόμμα, για να πείσει για τις θέσεις του, προκάλεσαν τη διαγραφή του.

Έρχονται στιγμές που ο καπιταλισμός παράγει τόσο εκρηκτικές καταστάσεις που «κάθε τι σταθερό διαλύεται στον αέρα»

Το KPD ανάρρωσε από αυτή την ήττα αν και χρειάστηκαν μήνες και περισσότερες απώλειες πριν ξεκινήσει να το κάνει. Η δημοκρατική και έντονη συζήτηση στη Κομιντέρν έπαιξε σημαντικό ρόλο σε αυτό. Στο Τρίτο Συνέδριο που έγινε τον Ιούλη του 1921, ο Λένιν και ο Τρότσκι δεν ταγκουνεύτηκαν τις σαρωτικές κριτικές στη «Θεωρία της επίθεσης» -και στη διάρκειά τους πάλεψαν για την υιοθέτηση από τη Κομιντέρν της πολιτικής του «ενιαίου μετώπου». Οι επαναστάτες έλεγαν οι αποφάσεις του συνεδρίου πρέπει «να πάνε στις μάζες» και να τις κερδίσουν, μέσα από τη κοινή δράση ακόμα και με τις ηγεσίες των ρεφορμιστικών κομμάτων και συνδικάτων, για οικονομικά και πολιτικά αιτήματα. Δεν ήταν μια συζήτηση -με πολλές αντιπαράθεσεις- που τέλειωσε τότε, αντίθετα συνεχίστηκε. Οι αποφάσεις του Τέταρτου Συνεδρίου της Κομιντέρν το Νοέμβρη 1922 είχαν

πάλι στο κέντρο τους ακόμα πιο έντονα το «Ενιαίο Μέτωπο» -με την ενεργητική συμβολή της ηγεσίας του KPD.

Στα τέλη του 1922, το κόμμα είχε φτάσει τα περίπου 220.000 μέλη⁶. Για ένα επαναστατικό κόμμα τα μέλη δεν είναι απλοί αριθμοί ή ψήφοι στις εκλογές. Είναι αγωνιστές και αγωνίστριες που παλεύουν μαζί με τη τάξη τους και κερδίζουν τη πολιτική εμπιστοσύνη των πιο πρωτοπόρων τμημάτων της. Από αυτή την άποψη το KPD στα τέλη εκείνης της χρονιάς μπορούσε να περηφανεύεται για πολλές επιτυχίες.

Την επιρροή του στα εργοστασιακά συμβούλια για παράδειγμα: Πάλευαν να τα μετατρέψουν από ανώδυνα παραρτήματα της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας σε μαχητικές οργανώσεις βάσης: «Φθάνοντας το φθινόπωρο του 1922 οι κομμουνιστές είχαν κερδίσει τόσο επιρροή σε χιλιάδες εργοστασιακά συμβούλια ώστε να κυριαρχήσουν στο πανεθνικό τους συνέδριο που έγινε το Νοέμβρη»⁷. Οι «επιτροπές ελέγχου» που γεννήθηκαν στις εργατικές συνοικίες πολλών πόλεων κινητοποιούσαν εργάτες και -κυρίως- εργάτριες ενάντια στη κερδοσκοπία και το πληθωρισμό που κατέτρωγε τα μεροκάματα ήταν ένα άλλο πεδίο δράσης του KPD. Προσπαθούσε να τις συντονίσει, να τις συνδέσει με τα εργοστασιακά συμβούλια και τις απεργίες. Οι «Προλεταριακές Εκατονταρχίες», ήταν η μορφή που πήρε το «ενιαίο μέτωπο» ενάντια στην απειλή της ακροδεξιάς και των φασιστών.

1923: απότομη στροφή

Ένα από τα βασικά κριτήρια για την αποτελεσματικότητα -και τη χρησιμότητα- εν τέλει- μιας επαναστατικής οργάνωσης, πολύ περισσότερο ενός κόμματος, είναι η ικανότητα να αντιλαμβάνεται, να ερμηνεύει και να ανταποκρίνεται σε ξαφνικές αλλαγές στη πολιτική κατάσταση και στη πορεία της ταξικής πάλης. Έρχονται στιγμές που ο ίδιος ο καπιταλισμός παράγει τόσο εκρηκτικές καταστάσεις που «κάθε τι σταθερό διαλύεται στον αέρα». Η γερμανική κοινωνία κάθε άλλο παρά «σταθερή» ήταν στα τέλη του 1922, όμως το σοκ του 1923 ήταν πράγματι συγκλονιστικό. Την έφερε στα πρόθυρα της επανάστασης, ενός γερμανικού «Οκτώβρη».

Τον Γενάρη του 1923 γαλλικά και βελγικά στρατεύματα κατέλαβαν το Ρουρ. Ο σκοπός ήταν να αρπάξουν τη παραγωγή του άνθρακα επειδή η γερμανική κυβέρ-

νηση καθυστερούσε στη πληρωμή των «πολεμικών αποζημιώσεων» που είχε επιβάλει η Συνθήκη των Βερσαλλιών το 1919. Η γερμανική κυβέρνηση του καγκελάριου Κούντο απάντησε με μια υστερική εκστρατεία εθνικισμού και την οργάνωση της «παθητικής αντίστασης» στις κατεχόμενες περιοχές (και της ένοπλης, από τις ακροδεξιές συμμορίες της «μαύρης Ράιχσβερ» που εκπαίδευε ο τακτικός στρατός).

Το SPD και η συνδικαλιστική γραφειοκρατία για άλλη μια φορά έδωσαν πρόθυμη στήριξη στη κυρίαρχη τάξη και έτσι το κλίμα της «εθνικής ενότητας» επηρέασε τους εργάτες. Όμως, παράλληλα, οι ίδιοι έβλεπαν δυο πράγματα: οι καπιταλιστές πλούτιζαν ενώ οι ίδιοι πεινούσαν. Ο πληθωρισμός που πριν κατέρωγε τους μισθούς και τα εισοδήματα τώρα κυριολεκτικά τα εξανέμιζε. Το μάροχο κατέρρεε, φτάνοντας η άνοιξη θα χρειάζονταν δισεκατομμύρια από το «χρήμα-κομφετί» για να αγοράσει κάποιος ένα...αυγό. Η εξαθλίωση δεν απειλούσε μόνο τους εργάτες αλλά και τα μεσαία στρώματα.

Το KPD κράτησε μια περιφάνη, διενθιστική στάση. Όταν η γερμανική βουλή συζήτησε στις 13 Γενάρη τη πρόταση ψήφου εμπιστοσύνης στη κυβέρνηση, ο Πάουλ Φρέιλιχ, κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του KPD ανέβηκε στο βήμα για να δηλώσει: «Ο Κούντο και ο Πουανκαρέ [ο πρόεδρος της Γαλλίας] είναι δίδυμα αδελφία. Είμαστε σε πόλεμο και ο Καρλ Λήμπνεχτ μας δίδαξε την πολιτική της εργατικής τάξης σε καιρό πολέμου, ταξική πάλη ενάντια στον πόλεμο! Αυτό θα είναι το σύνθημά μας: όχι κοινωνική ειρήνη αλλά εμφύλιος πόλεμος!».®

Το εργατικό κίνημα άρχισε να περνάει στην αντεπίθεση και οι μορφές του ενιαίου μετώπου που είχαν χτιστεί το προηγούμενο διάστημα έπαιζαν κεντρικό ρόλο σε αυτή την αντεπίθεση. Οι «Προλεταριακές Εκατονταρχίες» ιδιαίτερα, άρχιζαν να συνδυάζουν και τη πάλη ενάντια στη φασιστική δεξιά και την ενεργητική οργάνωση των εργατικών αγώνων δίπλα στα εργοστασιακά συμβούλια.

Για μια ολόκληρη πτέρυγα του KPD –με ισχυρή επιρροή τόσο στην ηγεσία όσο και στη βάση ιδιαίτερα στη περιφέρεια το Βερολίνου– με επικεφαλής τη Ρουθ Φίσερ και τον Αρκάντι Μάσλοφ, αυτές οι προσπάθειες ήταν «σοσιαλδημοκρατική παρέκκλιση». Δεν ήταν δύσκολο για την ηγεσία του κόμματος γύρω από τον Μπράντλερ και τον Αουγκουστ Ταλχάιμπερ, να αποκορώσει αυτές τις κατηγο-

1920 ο Κόκκινος Στρατός του Ρουρ

ρίες. Η ενιαιομετωπική τακτική κέρδιζε στρατιές εργατών στις γραμμές και το πλευρό του επαναστατικού κόμματος.

Ο «γερμανικός Οκτώβρης»

Από τον Ιούνη και μετά οι εξελίξεις επιταχύνονταν. Η οικονομική κατάσταση χειροτέρευε, η κυρίαρχη τάξη βυθιζόταν στις έριδες και έχανε το τιμόνι, η ριζοσπαστικοποίηση προχωρούσε και το πιο σημαντικό –οι απεργίες αποκτούσαν όχι μόνο ευρύτητα αλλά και πολιτικό χαρακτήρα. Τον Αύγουστο, μια απεργία που ξεκίνησε από το Βερολίνο με πρωτοβουλία της Εκτελεστικής Επιτροπής των Εργοστασιακών Συμβουλίων, μετεξελίχτηκε σε μια Γενική Απεργία που έριξε τη κυβέρνηση του Κούντο.

Για την ηγεσία της Κομιντέρν και των ρώσων μπολσεβίκων, όπως και για την ηγεσία του KPD αυτή η εξέλιξη χτύπησε τις καμπάνες. Μια επαναστατική κατάσταση ωριμάζε στη Γερμανία. Τα ερωτήματα αποκτούσαν πια πιεστικό χαρακτήρα: η ανατροπή της κυβέρνησης σημαίνει το τέλος του κινήματος ή το πέραςμά του σε μια νέα, ανώτερη φάση; η κατάληψη της εξουσίας είναι όντως προ των πυλών;

Με την ενεργητική υποστήριξη της Κομιντέρν και του μπολσεβίκου κόμματος προχωρούσαν οι προετοιμασίες για την ένοπλη εξέγερση. Τα πάντα μπήκαν στην υπηρεσία της επερχόμενης γερμανικής επανάστασης. Στη Ρωσία, ο Κόκκινος Στρατός καλούσε εθελοντές που μιλούσαν γερμανικά, σιτάρι –που δεν περίσσευε– συγκεντρωνόταν για να πάει στη Κόκκινη Γερμανία. Στρατιωτικοί σύμβουλοι, χρήματα και κάμποσα όπλα έβρισκαν το δρόμο τους στις παγωμένες από τη πείνα και το κρύο γερμανικές πόλεις. Εκεί, οι τεχνικές προετοιμασίες προχωρούσαν με μυστικότητα και χαρα-

κτηριστική μεθοδικότητα από τον παράνομο μηχανισμό του KPD. Ο Βίκτορ Σερζ, στην αυτοβιογραφία του «Αναμνήσεις ενός Επαναστάτη» ζωγραφίζει με έντονα χρώματα τις προετοιμασίες και την απίστευτη ένταση, τις ελπίδες και τους φόβους εκείνων των ημερών.

Το σήμα για την έναρξη της δράσης, σύμφωνα με το σχεδιασμό, θα το έδινε η απόπειρα της κεντρικής κυβέρνησης να ανατρέψει με βία τις τοπικές κυβερνήσεις της Σαξονίας και της Θουριγγίας στις οποίες κυριαρχούσε η αριστερά πτέρυγα του SPD (στα τέλη Σεπτεμβρίου κομμουνιστές υπουργοί μπήκαν σ' αυτές, ανάμεσά τους και ο Μπράντλερ, ύστερα από εντολή της Κομιντέρν).

Η πρόκληση ήρθε στις 20 Οκτώβρη. Ύστερα από ένα τηλεσίγγραφο, τμήματα της Ράιχσβερ, του γερμανικού στρατού, μπήκαν στη Σαξονία με σκοπό να ανατρέψουν τη κυβέρνηση του κρατιδίου και να «αποκαταστήσει τη τάξη». Όμως, όταν την επόμενη μέρα ο Μπράντλερ ανέβηκε στο βήμα της συνδιάσκεψης των εργατικών οργανώσεων και κομμάτων στο Κέμνιτς για να προτείνει τη κήρυξη πανεθνικής γενικής απεργίας και τον εξοπλισμό των εργατών, συνάντησε την άρνηση της ηγεσίας των αριστερών σοσιαλδημοκρατών.

Εκείνη τη στιγμή, η ηγεσία του KPD έπρεπε να πάρει μια απόφαση: να προχωρήσει ή ματαιώσει τα σχέδια; Όλοι οι φόβοι ότι θα επαναλάμβαναν λανθασμένες κρίσεις όπως η «Δράση του Μάρτη» βάρυναν στο νου της ηγεσίας.

Στις 22 Οκτώβρη πάρθηκε η οριστική απόφαση για τη ματαίωση της εξέγερσης. Απεσταλμένοι στάλθηκαν σε όλες τις πόλεις για να μεταφέρουν την εντολή. Σε μια δεν έφτασε, στο Αμβούργο. Έτσι το πρωί της 24 Οκτώβρη, μερικοί εκατο-

ντάδες επαναστάτες εφόρμησαν στα αστυνομικά τμήματα. Οι συγκρούσεις κράτησαν λιγότερο από ένα 24ωρο αφού έγινε σύντομα γνωστό ότι πουθενά αλλού δεν υπήρχαν τέτοιες κινήσεις. Αντί για το «γερμανικό Οκτώβρη» η κατάληξη ήταν ένα φιάσκο.

Η νίκη της γερμανικής επανάστασης θα άλλαζε το ρου της ιστορίας. Η ήττα της, εκείνο τον Οκτώβρη, οδήγησε στην απομόνωση της ρώσικης επανάστασης στρώνοντας το δρόμο για την επικράτηση του σταλινισμού. Και δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι η ναζιστική θβάστικα εμφανίστηκε για πρώτη φορά ως έμβλημα στις στολές της ταξιαρχίας του Ερχαρντ στη διάρκεια του πραξικοπήματος Καπ το Μάρτη του 1920...

Στον Λ. Τρότσκι χρωστάμε την πιο δουλεμένη και διεισδυτική ανάλυση αυτής της ήττας, στη μεροσούρα τα «Διδάγματα του Οκτώβρη». Εξηγεί τι ήταν αυτό που έσπρωξε τη γερμανική ηγεσία να κάνει πίσω:

«Η εργατική τάξη παλεύει και ωριμάζει έχοντας πάντα συνείδηση του γεγονότος ότι οι μεγαλύτερες δυνάμεις βρῖσκονται με το μέρος του εχθρού. Αυτό φαίνεται σε κάθε βήμα της καθημερινής ζωής: ο εχθρός διαθέτει πλοῦτη και κρατική εξουσία, όλα τα μέσα ιδεολογικής πίεσης και όλους τους μηχανισμούς καταπίεσης. Συνηθίζουμε στην ιδέα ότι ο εχθρός υπερτερεί σε δυνάμεις. Κι αυτή η συνήθεια αποτελεί βασικό μέρος της ζωής και της δραστηριότητας του επαναστατικού κόμματος, στην εποχή της προετοιμασίας. Οι συνέπειες της μιας ή της άλλης απόσχετης ή ανόριμης πράξης υπενθυμίζουν σκληρά τη δύναμη του εχθρού. Αλλά ἔρχεται μια στιγμή που η συνήθεια να θεωρούμε τον εχθρό σαν δυνατότερο γίνεται το κύριο εμπόδιο στο δρόμο για τη νίκη. Η σημερινή αδυναμία της αστικής τάξης φαίνεται ντυμένη με τη σκιά της χθεσινής της δύναμης».

Ο Τρότσκι κάνει και μια άλλη διαπίστωση: «Χωρίς κόμμα, ξεχώρα από το

κόμμα, πάνω από το κόμμα ή μ' ένα υποκατάστατο του κόμματος, η προλεταριακή επανάσταση δεν μπορεί να νικήσει». Η Γερμανία του 1918-23 είναι μια ακόμα απόδειξη ότι ένα τέτοιο κόμμα πρέπει να χτιστεί πριν τις επαναστατικές ευκαιρίες.

(1) Chris Harman «Η Χαμένη Επανάσταση Γερμανία 1918-1923» Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο, σελ. 103-104.

(2) Ο.π σελ. 108.

(3) Harman, ο.π, σελ. 255.

(4) Pierre Broue «The German Revolution 1917-1923» Haymarket Books 2006, σελ. 624.

(5) Ο.π σελ. 609. Τα «εργοστασιακά συμβούλια» είχαν καθιερωθεί από το Σύνταγμα του 1919 υποτίθεται ως ικανοποίηση του αιτήματος για «εργατικό έλεγχο» αλλά οι αρμοδιότητές τους σύμφωνα με το νόμο ήταν τυπικές. Στα χέρια των εργατών που διεκδικούσαν θα γινόταν ένα βασικό μέσο πάλης και στις συνθήκες του 1923 το πρόπασμα των σοβιέτ.

(6) Broue ο.π, σελ. 693.

(7) Λέον Τρότσκι τα «Διδάγματα του Οκτώβρη» Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο, σελ. 52 και 77.

Λέβι Πάουλ (1883-1930). Δικηγόρος και μέλος του SPD από το 1906. Από το 1914 στην επαναστατική αντιπολεμική αντιπολίτευση. Σε επαφή με τους μπολσεβίκους από την Ελβετία. Ηγετικό στέλεχος των Σπαρτακιστών και του KPD το 1918-19. Κοντά στη Ρόζα Λούξεμπουργκ αντιτάχθηκε στην εξέγερση του Γενάρη 1919. Επικεφαλής του KPD μετά τη δολοφονία της Ρόζας. Παρατήρηθηκε τον Φλεβάρη 1921, κατήγγειλε δημόσια τη Δράση του Μάρτη τον Απρίλη του 1921 και διαγράφηκε από το κόμμα. Το 1922 έγινε μέλος του USP και κατόπιν του SPD. Οργανωτής της αριστερής εσωκομματικής αντιπολίτευσης στο SPD το 1923. Αυτοκτόνησε το 1930.

Γιόγκιες Λέο (1869-1919). Πλούσια δράση στο παράνομο επαναστατικό κίνημα της Πολωνίας από πολύ νεαρή ηλικία. Συνάντησε τη Ρόζα Λούξεμπουργκ το 1890, εραστής της μέχρι το 1906 και στενός της συνεργάτης για το υπόλοιπο της ζωής της. Ίδρυσε μαζί της το πολωνικό σοσιαλδημοκρατικό κόμμα. Στη διάρκεια του πολέμου οργανωτής της Ενωσης Σπάρτακος. Αντιτάχθηκε στην ίδρυση του KPD επειδή τη θεωρούσε πρόωρη, παρόλα αυτά έγινε μέλος του. Αντιτάχθηκε στην εξέγερση του Γενάρη 1919 και δολοφονήθηκε από τα Freikorps το Μάρτη του ίδιου χρόνου.

Κουν Μπέλα (1886-1939). Ούγγρος σοσιαλδημοκράτης από το 1902. Δημοσιογράφος και επαγγελματικό στέλεχος του κόμματος. Αιχμάλωτος πολέμου στη Ρωσία έγινε μέλος των μπολσεβίκων και το 1918 ίδρυσε το συγγραφικό ΚΚ. Ηγέτης της Ουγγρικής Σοβιετικής Δημοκρατίας στους πρώτους μήνες του 1919. Εξορίστηκε στη Ρωσία και έγινε πολιτικός επίτροπος στον Κόκκινο Στρατό. Στάλθηκε με εντολή της Γραμματείας της Κομιντέρν στη Γερμανία στις αρχές του 1921.

Μάσλοφ Αρκάντι (1893-1941). Γεννήθηκε στη Ρωσία αλλά από το 1899 ζούσε στη Γερμανία. Από το 1921 και μετά ηγέτης, μαζί με τη Ρουθ Φίσερ, της «υπεραριστερής» αντιπολίτευσης στο KPD. Το 1924 με απόφαση του Ζινόβιεφ αυτός κι η Φίσερ πήραν την ηγεσία του κόμματος. Φυλακίστηκε στη Γερμανία το 1925-26.

Ρίλε Οτο (1874-1943). Καθηγητής ψυχολογίας. Από το 1902 δημοσιογράφος του SPD. Το 1912 βουλευτής στο Ράϊχσταγκ. Το 1915 ήταν ο δεύτερος βουλευτής που καταψήφισε τον πόλεμο, μετά τον Λήμπνεχτ. Υποστηρικτής της δημιουργίας «επαναστατικών» συνδικάτων το 1919 και μέλος του KAPD, το κόμμα που ίδρυσαν όσοι διαγράφηκαν στο συνέδριο της Χαϊδελβέργης το 1919, από την ίδρυσή του. Αντιπρόσωπος του KAPD στο Δεύτερο Συνέδριο της Κομιντέρν. Απέριψε τους «21 όρους» και αρνήθηκε να συμμετάσχει στο συνέδριο. Διαγράφηκε ως αναρχικός από το KAPD τον Νοέμβριο του 1920. Επέστρεψε στο SPD από το 1920 μέχρι το 1923.

Φίσερ Ρουθ (1895-1961). Όντας φοιτήτρια εντάχθηκε στην αυστριακή Σοσιαλδημοκρατία το 1914. Το πρώτο μέλος του αυστριακού ΚΚ στις 3 Νοέμβριο 1918. Το Μάη του 1919 εγκαταστάθηκε στο Βερολίνο. Μια από τους ηγέτες της υπεραριστερής εσωκομματικής αντιπολίτευσης με κέντρο την οργάνωση του Βερολίνου. Το 1924-5 μαζί με τον Αρκάντι Μάσλοφ επικεφαλής του KPD με την στήριξη του Ζινόβιεφ. Διαγράφηκε από το κόμμα τον Αύγουστο του 1926. Οργάνωσε μια αντιπολιτευτική ομάδα, τη Leninbund.

Μπράντλερ Χάινριχ (1881-1967). Οικοδόμος από το Κέμνιτς υποστηρικτής της Ρ. Λούξεμπουργκ πριν τον πόλεμο. Πρόεδρος του KPD από το 1922 κατηγορήθηκε για την αποτυχία του Οκτώβρη 1923. Διαγράφηκε τελικά το 1929 και ίδρυσε την «Αντιπολίτευση του Κομμουνιστικού Κόμματος» KPO μαζί με τον Α. Ταλχάιμερ.

Ταλχάιμερ Αουγκουστ (1884-1948). Μέλος του SPD από το 1904 και δημοσιογράφος του κόμματος από το 1909. Κοντά στους Ρόζα Λούξεμπουργκ, Λήμπνεχτ και Μέρινγκ. Μέλος των Σπαρτακιστών στη διάρκεια του πολέμου. Το 1918-20 αντιτάχθηκε τις ιδέες της υπεραριστεράς αλλά το 1921 ήταν από εκείνους που διατύπωσαν τη θεωρία της επίθεσης. Σκεπτικός για τις πιθανότητες επιτυχίας μιας επανάστασης το 1923. Κατηγορήθηκε, μαζί με τον Μπράντλερ, για την αποτυχία.

Βαλκανική Συνάντηση Ειρήνης

**Ένα εργαστήριο
των αντιπολεμικών
κινήματων,
από την Πολωνία
μέχρι τον Λίβανο**

Ο Ράινερ Μπράουν μιλάει στη Βαλκανική Σύσκεψη

Στις 29 και 30 Νοέμβρη, διοργανώθηκε στην Αθήνα η 1η Βαλκανική Συνάντηση Ειρήνης, με πρωτοβουλία της Συμμαχίας Σταματήστε τον Πόλεμο. Το έντυπμα είχε δοθεί από το αντιπολεμικό κίνημα στη Γερμανία, που έχει ήδη ξεκινήσει να οργανώνει μια μεγάλη πανευρωπαϊκή διαδήλωση στο Στρασβούργο και το Μπάντεν-Μπάντεν στις 4 του ερχόμενου Απριλίου, ως απάντηση στις φήμες που ετοιμάζει το ΝΑΤΟ για να “γοργτάσει” τα 60 χρόνια δράσης του.

Η Συμμαχία Σταματήστε τον Πόλεμο συμμετείχε εξ αρχής στο συντονισμό για την κινητοποίηση στο Στρασβούργο, με γενικό σύνθημα “60 Χρόνια ΝΑΤΟ είναι αρκετά”. Σ’ αυτό το πλαίσιο, η Συμμαχία ανέλαβε το καθήκον να οργανώσει έναν επιμέρους συντονισμό, εδώ στα Βαλκάνια. Το κοινό μήνυμα ήταν: Δεν θα αφήσουμε τα γεράκια να στήσουν πανηγύρια για τα 60 χρόνια των εγκλημάτων τους, ενώ το ΝΑΤΟ συνεχίζει να ηγείται σε πολέμους και κατοχές σε όλο τον κόσμο και ενώ η επέκταση του ΝΑΤΟ προς την Ανατολή αυξάνει τις εντάσεις και έχει ήδη προκαλέσει έναν πόλεμο στη Νότια Οσσετία.

Όμως, η Βαλκανική Συνάντηση εξελίχθηκε σε κάτι παραπάνω από έναν απλό

συντονισμό. Μετατράπηκε σε μια εκδήλωση διεθνισμού, κόντρα στην παράδοση που θέλει τα Βαλκάνια πεδίο αλληλοσφαγών και εθνικιστικού μίσους εδώ και πάνω από 100 χρόνια. Μακεδόνες, Σέρβοι, Τούρκοι, Έλληνες, Τσέχοι, Πολωνοί, Ιρακινοί, Λιβανέζοι, Αφγανοί και Πακιστανοί αγωνιστές κάθισαν στο ίδιο τραπέζι, για να σχεδιάσουν τα επόμενα βήματα του κινήματος, να ανταλλάξουν εμπειρίες από τις ως τώρα μάχες και να συζητήσουν για τον κοινό στόχο: πώς θα σταματήσουμε τον πόλεμο.

Μία από τις βασικές συζητήσεις της Συνάντησης ήταν αν το 2009 αλλάζει κάτι στο αντιπολεμικό κίνημα λόγω της νίκης του Ομπάμα στις αμερικανικές εκλογές. Ανεξάρτητα από την εκτίμηση που έχει κανείς για τις διαφορές που θα έχει η εξωτερική πολιτική του Ομπάμα σε σχέση με τον Μπους, υπάρχουν δύο δεδομένα που πρέπει να ληφθούν υπόψη.

Το πρώτο είναι ότι το επιτελείο που έχει επιλέξει ο Ομπάμα για τα εξωτερικά θέματα δεν ταιριάζει καθόλου με την “Αλλαγή” που επαγγέλθηκε προεκλογικά και για την οποία εκλέχθηκε. Ο Ρόμπερτ Γκέιτς παραμένει στο Υπουργείο “Αμυνας”, συμβολίζοντας τη συνέχεια με την κυβέρνηση Μπους. Θέση στο

επιτελείο έχουν ήδη πάρει: η Χίλαρι Κλίντον, φανατική υποστηρίκτρια του Ισραήλ, του “Τείχους στην Παλαιστίνη”, του πολέμου κατά του Λιβάνου το 2006, της προοπτικής για πόλεμο κατά του Ιράν και βέβαια με παρελθόν “πρώτης κυρίας” όταν βομβαρδιζόταν η Σερβία. Μαζί η Μαντλίν Ολμπράιτ, γνωστή για τη δήλωσή της ότι “άξιζε τον κόπο να έχουμε 500 χιλιάδες νεκρά παιδιά στο Ιράκ”, ο Τζέιμς Τζόουνς υπέρμαχος της αποστολής αμερικανο-νατοϊκών στρατευμάτων στην Δυτική Οχθη και τη Γάζα και άλλοι παρόμοιοι.

Κρίση

Το δεύτερο δεδομένο με το οποίο μπαίνουμε στο 2009 είναι ότι όλα τα μέτωπα του “πολέμου κατά της τρομοκρατίας” βρίσκονται σε βαθιά κρίση. Η κατάσταση δεν μπορεί να διορθωθεί με απλή αλλαγή επικοινωνιακής πολιτικής από πλευράς Ομπάμα. Η κατοχή του Ιράκ συνεχίζει να βρίσκεται στην κόψη του ξυραφιού. Η συμφωνία που πέρασαν οι ΗΠΑ πραξικοπηματικά ακόμη και μέσα από το κατοχικό κοινοβούλιο προβλέπει αποχώρηση των Αμερικάνων από το Ιράκ μετά 18 μήνες και αποχώρηση από τις μεγάλες πόλεις μέσα σε 6 μήνες. Ήδη όμως, μαγειρεύουν τρόπους για να

διατηρήσουν την παρουσία τους. Ενα έγγραφο που αποκάλυψαν οι Τάιμς της Νέας Υόρκης στις 22 Δεκέμβριο, δείχνει ότι το σχέδιο είναι οι στρατιώτες να μετονομαστούν σε "εκπαιδευτές" και "συμβούλους". Στο Αφγανιστάν, τα πράγματα είναι ακόμη χειρότερα. Σε μια πρόσφατη συνέντευξη, ο αρχιστρατήγος των ΗΠΑ, Ντέιβιντ Πετρέους, προειδοποιεί πως "θα είναι η πιο μακρόχρονη εκστρατεία του πολέμου κατά της τρομοκρατίας. Και τα γεγονότα των τελευταίων μηνών είναι μια επιβεβαίωση για αυτό". Από τη μια ετοιμάζουν αύξηση των κατοχικών στρατευμάτων, από την άλλη την "περιφερειοποίηση" του πολέμου, μια στρατηγική της οποίας είδαμε τα αποτελέσματα στην αιματηρή τρομοκρατική επίθεση στη Μουμπάι, τον Νοέμβριο. Στο άλλο άκρο του τόξου του πολέμου, στη Σομαλία, το 2008 τελειώσε

με τον κατοχικό στρατό της Αιθιοπίας να αποχωρεί, ανίκανος να καθυποτάξει το αντάρτικο και τον πρόεδρο που έστησαν οι Αμερικάνοι να παραιτείται.

Το Ισραήλ, εξάλλου, με τη σφαγή στη Γάζα, φρόντισε να μας δείξει με τον πιο βάρβαρο τρόπο, ότι έχουμε ανάγκη το αντιπολεμικό κίνημα στη χρονιά που άνοιξε. Το αντιπολεμικό κίνημα στην Ελλάδα έδειξε ήδη τη δυναμική του, με τις διαδηλώσεις κατά της ισραηλινής βαρρότητας στη Γάζα. Μαθητές, φοιτητές, εργαζόμενοι, ντόπιοι και μετανάστες έχουν όλοι να παίξουν ρόλο και έχουν κάθε λόγο να συντονιστούν σε αυτό το κίνημα. Οργανώνοντας μέσα σε κάθε χώρο ενάντια στις σφαγές, ενάντια στους εξοπλισμούς, τις πολεμικές δαπάνες και ενάντια στη συνενοχή της κυβέρνησης του Καραμανλή. Η Συμμαχία Σταματήστε τον Πόλεμο θα συνεχίσει να οργανώνει

κινητοποιήσεις και εκδηλώσεις στο δρόμο προς τις 4 Απρίλη, για να φτάσουμε με μια μεγάλη αντιπροσωπεία στο Στρασβούργο. Δύο σταθμοί που έχουν ήδη αποφασιστεί από τη Βαλκανική Συνάντηση Ειρήνης είναι η 15 Φλεβάρη, στα πέντε χρόνια από το μεγάλο παγκόσμιο συλλαλητήριο και η 20 Μάρτη, η επέτειος των βομβαρδισμών στο Ιράκ.

Αυτές οι μάχες θα είναι κοινές σε όλες τις χώρες. Στις επόμενες σελίδες, μπορείτε να διαβάσετε συνεντεύξεις με τον Ράινερ Μπράουν, βασικό οργανωτή της κινητοποίησης στο Στρασβούργο και με ακτιβιστές από την Τσεχία, την Πολωνία, τη Μακεδονία, τη Σερβία και την Τουρκία που καταθέτουν τις εμπειρίες τους. Όλοι τους μας μίλησαν στο περιθώριο της Βαλκανικής Συνάντησης Ειρήνης.

Νίκος Λούντος

Η καμπάνια ενάντια στο ΝΑΤΟ

Συνέντευξη με τον Ράινερ Μπράουν

Πως πηγαίνει η καμπάνια στη Γερμανία;

Στη Γερμανία έχουμε φτιάξει δυο συντονιστικά, ένα σε ομοσπονδιακό και ένα σε τοπικό επίπεδο. Το ομοσπονδιακό συντονιστικό περιλαμβάνει όλες τις μεγάλες κινήσεις ειρήνης, συμπεριλαμβανομένων των δυο μεγάλων "ομοσπονδιών" ειρήνης, της Bundesausschuss Friedensratschlag και της Kooperation fur den Frieden, οργανώσεις ειρήνης της εκκλησίας, των συνδικάτων κλπ. Αυτό το συντονιστικό περιλαμβάνει το Attac, περιβαλλοντολογικές οργανώσεις και το συντονιστικό που οργάνωσε πέρσι τις κινητοποιήσεις ενάντια στους G8 στο Χάιλιγκεννταμ. Αυτό το συντονιστικό οργανώνει τώρα όλες τις κινητοποιήσεις που θα γίνουν στην πορεία προς το Στρασβούργο.

Στις αρχές Φλεβάρη θα έχουμε μια μεγάλη, σημαντική κινητοποίηση στο Μόναχο ενάντια στο "Συνέδριο Ασφαλείας", τη σύνοδο κορυφής των υπουργών Αμυνας που θα γίνει εκεί. Θα έπρεπε να ονομάζεται "Συνέδριο Πολέμου" ή "Συνέδριο Μη Ασφάλειας". Θα γίνει διαδήλωση και αντισύνοδος

και διάφορες άλλες δράσεις.

Και ταυτόχρονα έχουμε τη συνεχιζόμενη καμπάνια μας για την απόσυρση των στρατευμάτων από το Αφγανιστάν. Τον Σεπτέμβριο οργανώσαμε διαδηλώσεις στο Βερολίνο και τη Στουτγκάρδη. Μαζέψαμε 50.000 υπογραφές και τις στείλαμε στο κοινοβούλιο. Και η καμπάνια συνεχίζεται.

Αυτές είναι μερικές από τις δράσεις που οργανώνουμε. Στις ερχόμενες βδομάδες θα υπάρξει μια νέα συνάντηση όπου πιστεύω ότι θα πρέπει να αποφασίσουμε για μια βδομάδα δράσης.

Αυτές οι δράσεις θα ενισχυθούν από το τοπικό συντονιστικό. Έχουμε μια πολύ δραστήρια ομάδα συντονισμού στο Μπάντεν Βύρντεμπεργκ, το γερμανικό κρατίδιο απέναντι στο Στρασβούργο. Η αποστολή της είναι να προπαγανδίζει τις εκδηλώσεις στην περιοχή που περιλαμβάνει μεγάλες πόλεις με πανεπιστήμια όπως η Στουτγκάρδη, η Χαϊδελβέργη ή η Καρλσρούη αλλά και πολλές μικρότερες πόλεις και χωριά. Σε πολλά από αυτά τα μέρη υπάρχουν ενεργές κινήσεις ειρήνης. Το τοπικό συντονιστικό είναι υπεύθυνο για την οργάνωση της "Κα-

τασκήνωσης Δράσης" που θα είναι το κέντρο των κινητοποιήσεων τον Απρίλη. Ανάμεσα στα άλλα, έχει να επιλύσει και τα πολύπλοκα νομικά προβλήματα που θα προκύψουν.

Η πρόθεση των κυβερνήσεων της Γαλλίας και της Γερμανίας είναι να αναστείλουν για τις ημέρες των ΝΑΤΟϊκών εορτασμών τη Συμφωνία του Σέγκεν. Θα παλέψουμε ενάντια στην απόπειρα να κλείσουν τα σύνορα και στο νομικό επίπεδο διεκδικώντας το δικαίωμα να χρησιμοποιήσουμε τη γέφυρα που ενώνει το Στρασβούργο με το Κελ (την γερμανική πόλη στην άλλη όχθη του Ρήνου) για τη διαδήλωση.

Προέρχεται από το μεγάλο κίνημα ειρήνης της δεκαετίας του 1980, όταν η Γερμανία είχε ξεσηκωθεί ενάντια στα αμερικανικά σχέδια για την εγκατάσταση των πυρηνικών πυραύλων Pershing και Cruise στο έδαφος της Γερμανίας. Πως συγκρίνεις το σημερινό κίνημα με το τότε;

Το κίνημα ξεκίνησε στις 14 Νοέμβρη του 1980 με την "Εκκληση του Κρέφελντ". Αυτό έγινε περίπου ένα χρόνο με-

τά από την απόφαση του ΝΑΤΟ να εγκαταστήσει στο έδαφος της Γερμανίας πυραύλους Πέρσινγκ, συνδιάζοντας αυτή την κίνηση με μια "προσφορά" προς την Σοβιετική Ένωση για συνομιλίες για τον έλεγχο των πυρηνικών -με στόχο να τυφλώσει απλά τον κόσμο. Τώρα εκ των υστέρων ξέρουμε από τα κείμενα που έχουν βγει στην επιφάνεια ότι ποτέ δεν είχαν σκοπό να μειώσουν τους πυρηνικούς εξοπλισμούς. Η "Εκκλήση του Κρέφελντ" κατέληξε, για πρώτη φορά, σε έναν νέο συνασπισμό που περιλάμβανε τα παρδοσιακά ειρηνικά κινήματα της δεκαετίας του 1950 και του 1960, τους νέους ακτιβιστές του περιβάλλοντος, την Πέτρα Κέλι, ένα από τα ιδρυτικά στελέχη του Κόμματος των Πράσινων. Περιλάμβανε ακόμα συντηρητικές δυνάμεις, τον στρατηγό Γκερτ Μπάστιαν που αναγκάστηκε να εγκαταλείψει τον γερμανικό στρατό λόγω της αντίθεσής του στην εγκατάσταση των πυρηνικών στη Γερμανία. Περιλάμβανε ακόμα κύκλους από τις εκκλησίες, από το κίνημα ενάντια στην "Κατάσταση Εκτακτης Ανάγκης". Και συμμετείχε φυσικά και η νέα γενιά αφού στην συντονιστική επιτροπή εκείνου του κινήματος συμμετείχε και ο Κρίστοφ Στρέσερ, ο ηγέτης της νεολαίας του Σοσιαλδημοκρατικού Κόμματος (Jusos). Μέχρι το τέλος το κίνημα εκείνο κατάφερε να συγκεντρώσει πάνω από πέντε εκατομμύρια υπογραφές!

Η "Εκκλήση" κατάφερε να γίνει το κοινό σημείο για πάρα πολλά διαφορετικά κινήματα που μπορούσαν να διαφωνούν, κατά τα άλλα, σε χίλια πράγματα -για την Σοβιετική Ένωση, για την Αλληλεγγύη (Solidarität) της Πολωνίας, για την σοβιετική επέμβαση στο Αφγανιστάν κλπ. Το κοινό σημείο ήταν "όχι στους πυραύλους Πέρσινγκ και Κρουζ".

Η "Εκκλήση του Κρέφελντ" πυροδότησε την δημιουργία περίπου 2.500 οργανώσεων ειρήνης στην Γερμανία. Ο κόσμος που συμμετείχε στις εκδηλώσεις που οργανώνονταν εκείνη την εποχή ενάντια στην εγκατάσταση των πυραύλων γύριζε στις γειτονιές του και τα χωριά του, τύπωνε μια μικρή προκήρυξη που καλούσε σε μια τοπική συγκέντρωση -και έτσι προέκυπταν χιλιάδες τοπικές οργανώσεις. Έτσι στο τέλος φτάσαμε σε αυτές τις 2.500 τοπικές οργανώσεις που άρχι-

σαν να συντονίζονται σε επίπεδο πόλης και περιφέρειας μεταξύ τους. Ήταν ένα φανταστικό κίνημα. Στο τέλος του 1981 είχαμε ήδη δυο εκατομμύρια υπογραφές.

Αυτό το κίνημα αναπτύχθηκε σε αντίθεση με όλα τα επίσημα κόμματα της εποχής εκείνης. Η Γερμανία κυβερνιόταν εκείνη την εποχή από το Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα (SPD) και η ηγεσία του ήταν απόλυτα σύμφωνη με την εγκατάσταση των πυραύλων.

Η πρώτη μεγάλη διαδήλωση έγινε τον Οκτώβριο του 1981 και είχε οργανωθεί από δύο χριστιανικές οργανώσεις. Η συμμετοχή έφτασε στις 300.000!

Το 1982 είχαμε δυο πολύ σημαντικές εκδηλώσεις. Ο Ρήγκαν, ο πρόεδρος των ΗΠΑ, ήρθε στην Γερμανία και κάναμε μια πολύ μεγάλη διαδήλωση στη Βόννη (την τότε πρωτεύουσα της Δυτικής Γερμανίας) με 300-400ους διαδηλωτές. Αυτή είχε οργανωθεί από το ειρηνικό κίνημα αλλά και από έναν νέο πανευρωπαϊκό συνασπισμό ειρήνης, που ονομάστηκε Aktinosausschutz Friedensbewegung στον οποίο συμμετείχαν πολλές οργανώσεις, ακόμα και συνδικάτα και οργανώσεις που ήταν συνδεδεμένες με το SPD -αν και μερικές από αυτές είχαν ιδρυθεί από την ηγεσία του με στόχο να έχουν επιρροή πάνω στο κίνημα. Περιλάμβανε τους Πράσινους, που τώρα είχαν εμφανιστεί σαν κόμμα και όλες τις οργανώσεις της αριστεράς, συμπεριλαμβανομένου του Κομμουνιστικού Κόμματος, μια μικρής

οργάνωσης που όμως έπαιξε σημαντικό ρόλο και στην οργάνωση του κινήματος από τα κάτω αλλά και στην ενοποίησή του, σπρώχνοντας τις διάφορες ομάδες να συνεργαστούν.

Το δεύτερο πολύ σημαντικό γεγονός του 1982 ήταν η εμφάνιση ενός κινήματος για την ειρήνη στην τέχνη. Οι καλλιτέχνες οργάνωσαν μια συναυλία για την ειρήνη σε ένα γήπεδο - και γύρω από αυτό σε πολλές και διαφορετικές σκηνές - που συγκέντρωσε πάνω από 200.000 ανθρώπους. Επαιξαν πολλά γνωστά ροκ συγκροτήματα και ήρθαν διάφοροι διάσημοι καλλιτέχνες, όπως ο Χάρι Μπελαφόντε που έγραψε ένα τραγούδι ειδικά για αυτή τη συναυλία.

Έτσι το φιλειρηνικό κίνημα αγκάλιασε την κοινωνία. Και αυτή είναι μια μεγάλη διαφορά με το σήμερα. Σήμερα, το κίνημα ταυτίζεται λίγο-πολύ με την αριστερά. Τότε ολόκληρη η κοινωνία συμμετείχε. Οι καθηγητές πήγαιναν στις διαδηλώσεις με τους μαθητές τους. Ολη η οικογένεια κατέβαινε στη διαδήλωση. Και για την Γερμανία του 1980 αυτό ήταν κάτι νέο και πρωτόγνωρο. Κάθε επαγγελματικός κλάδος - δικηγόροι, μηχανικοί, δάσκαλοι, ψυχολόγοι, ιατρικό προσωπικό- έφτιαχνε και τη δική του κίνηση ειρήνης.

Οι επιστήμονες έπαιξαν έναν πολύ πολύ σημαντικό ρόλο. Με μια παράδοση που πήγαινε πίσω στον Ράσελ και τον Αινστάιν, οι επιστήμονες στην Γερμανία οργάνωσαν ένα πολύ μεγάλο συνέδριο τον Ιούλιο του 1983 με πάνω από 3.000 συμμετοχές. Ήταν κάτι πολύ ασηνήτιστο για την Γερμανία, επιστήμονες θετικών επιστημών να κατεβαίνουν στον δρόμο και να πηγαίνουν σε ένα τέτοιο συνέδριο.

Το κίνημα αυτό κορυφώθηκε τον Οκτώβριο του 1983 με δυο μεγάλες διαδηλώσεις, στη Βόννη και το Αμβούργο και την τεράστια αλυσίδα ειρήνης από το Ουλμ στην Στουτγκάρδη -μια απόσταση 110 χιλιομέτρων όπου διαδηλωτές στέκονταν ο ένας δίπλα στον άλλο, πιασμένοι από τα χέρια.

Στις 22 Νοεμβρίου το γερμανικό κοινοβούλιο αφήφισε όλο αυτό το τεράστιο κίνημα και ενέκρινε, με τις αρνητικές ψήφους και των Πράσινων και των Σοσιαλδημοκρατών -που στο μεταξύ είχαν βρεθεί στην αντιπολίτευση- τη συμφωνία για την εγκατάσταση των Πέρσινγκ και Κρουζ.

Το αντιπολεμικό κίνημα συνέχισε τις προσπάθειες. Αλλά είχε τεράστιες δυσκολίες να καταλάβει και τι είχε πετύχει αλλά και γιατί είχε αποτύχει να σταματήσει την εγκατάσταση των πυραύλων. Αυτό θα χρειαζόταν μια μεγάλη συζήτηση και μια κοινή πολιτική γλώσσα -πράγματα που δεν υπήρχαν- και έτσι ο περισσότερος κόσμος αποτραβήχτηκε. Αλλά πολλές από τις οργανώσεις επιβίωσαν. Συρρικνώθηκαν αλλά συνέχισαν να υπάρχουν μέχρι σήμερα. Ετσι υπάρχει μια συνέχεια. Οχι μόνο στις δομές αλλά και στους ανθρώπους. Το φιλειρηνικό κίνημα στη Γερμανία είναι πολύ πιο "ηλικιωμένο" από ότι στην Ελλάδα. Αυτό είναι ένα πρόβλημα. Χρειαζόμαστε τους νέους ανθρώπους. Η 15η Φλεβάρη του 2003 κυριαρχήθηκε από τους νέους ανθρώπους. Αλλά το πρόβλημα είναι να καταφέρουμε να τους τραβήξουμε σε μια μόνιμη σχέση. Αυτό είναι και ένα πρόβλημα ηγεσίας. Οι παλιές ηγεσίες δεν είναι και πολύ πρόθυμες να παραχωρήσουν τη θέση τους σε νέες. Αυτά τα προβλήματα πρέπει να να αντιμετωπίσουμε.

Ετσι θα έπρεπε να συνοψίσω τις διαφορές ανάμεσα στο τότε και το

σήμερα θα έλεγα ότι σήμερα έχουμε ένα κίνημα αλλά τη δεκαετία του 1980 είχαμε ένα μαζικό κίνημα. Σήμερα έχουμε την υποστήριξη της κοινωνίας. Το 80% του πληθυσμού στη Γερμανία είναι αντίθετο με την αποστολή στρατευμάτων στο Αφγανιστάν. Στηρίζουν το αντιπολεμικό κίνημα. Αλλά πρέπει να τους κερδίσουμε και στη δράση.

Τι ρόλο παίζει στο αντιπολεμικό κίνημα το Αριστερό Κόμμα (Die Linke) σήμερα;

Η δεύτερη μεγάλη διαφορά είναι η πολιτική διαφορά. Το 1983 καταφέραμε πραγματικά να αλλάξουμε τη θέση του SPD -από το "ναι" στο "όχι" για την εγκατάσταση των Πέρσινγκ και Κρουζ. Τώρα βρισκόμαστε πάλι στην κατάσταση όπου έχουμε, με εξαίρεση την αριστερά, την αντίθεση όλων των κομμάτων, συμπεριλαμβανομένων των Πράσινων. Η εμπλοκή στον πόλεμο στη Γιουγκοσλαβία δεν θα ήταν εφικτή για την Γερμανία χωρίς την υποστήριξη των Πράσινων και αυτή είναι η τραγωδία, το έγκλημα του Γιόσκα Φίσερ γιατί αυτός κατέφερε να αλλάξει τη γραμμή των Πράσινων. Από τότε υπάρχει ένα μίσος από την

πλευρά του φιλειρηνικού κινήματος απέναντι στους Πράσινους -ένα μίσος που θα πρέπει να ξεπεράσουμε γιατί τώρα έχουμε αρχίσει να κερδίζουμε την ενεργή συμμετοχή κόσμου από τους Πράσινους στην καμπάνια ενάντια στον πόλεμο στο Αφγανιστάν.

Για πολλά χρόνια, λοιπόν, δεν είχαμε καμιά στήριξη από τα κόμματα του κοινοβουλίου. Αυτό άλλαξε με την επιτυχία της Die Linke. Αλλά και το αντιπολεμικό κίνημα έπαιξε βασικό ρόλο στο να εξασφαλίσει ότι οι διάφορες ομάδες θα ενωθούν στο Αριστερό Κόμμα. Ήταν πραγματικά μια διαλεκτική διαδικασία. Ετσι λοιπόν υπάρχει μια οργανική χέση ανάμεσα στην Die Linke και το αντιπολεμικό κίνημα.

Στην Γερμανία δεν είναι όλοι ευτυχημένοι με το νέο κόμμα. Υπάρχουν κριτικές από τα δεξιά, από σοσιαλδημοκρατική σκοπιά, και κριτικές από πιο αριστερές απόψεις. Αλλά όλοι αναγνωρίζουν τον ρόλο που παίζει στο αντιπολεμικό κίνημα. Όταν έχουμε σαν ομιλητές πολιτικούς στις εκδηλώσεις μας, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι θα προέρχονται από το Αριστερό Κόμμα.

*Τη συνέντευξη πήρε
ο Σωτήρης Κοντογιάννης*

Βαλκανική Συνεργασία

Συνέντευξη με τους Ματία Μεντένιτσα (Σερβία), Μαρία-Ολγα Ζίσιτς Μογκμπόλου (Σερβία), Αλεξάνταρ Κοβατσέφσκι (Μακεδονία), Αλεξάνταρ Μίτσοφ (Μακεδονία), Μαρία Σπάσιτς (Σερβία), Ζντράβκο Σαβέσκι (Μακεδονία), Νιλουφέρ Ουργκού Ταλάι (Τουρκία)

Ματία Μεντένιτσα

Ζντράβκο Σαβέσκι

Νιλουφέρ
Ουργκού Ταλάι

Πώς σας φάνηκε η Βαλκανική Σύσκεψη;

Νιλουφέρ: Ήταν πολύ επιτυχημένη εκδήλωση. Είχαμε την ευκαιρία να ακούσουμε ανθρώπους από όλα τα Βαλκάνια, όπως και από χώρες της Ανατολής, το Λίβανο, το Πακιστάν και το Αφγανιστάν και να συντονιστούμε για τα επόμενα βήματα.

Ματία: Ήταν πολύ χρήσιμο ότι συνδεθήκαμε όλοι, από το Λίβανο ως τη Γερμανία. Ιδιαίτερα για μας από τη Σερβία, ήταν ακόμη σημαντικότερο, διότι σε εμάς δεν υπήρχε μεγάλο κίνημα ενάντια στον "πόλεμο κατά της τρομοκρατίας" και μας είναι απαραίτητο ότι μοιραστήκαμε εμπειρίες από άλλες χώρες. Ιδιαίτερα η εμπειρία των συντρόφων από την Τσεχία μας προσέ-

φερε μια καλύτερη αντίληψη για το πώς οργανώνονται τα πράγματα στην πράξη.

Αλεξάνταρ Κ: Οι επαφές που κάναμε με κινήματα από τα Βαλκάνια και την Ανατολική Ευρώπη ήταν πολύ σημαντικό βήμα για μας, στην προσπάθεια για οικοδόμηση αντιπολεμικών πρωτοβουλιών.

Μαρία Σ: Η παγκόσμια διάσταση του αγώνα δίνει ακόμη μεγαλύτερο νόημα σε αυτά που οργανώνουμε μέσα σε κάθε χώρα ξεχωριστά.

Ποια είναι τα επόμενα βήματα που οργανώνετε;

Νιλουφέρ: Εμείς στο ΒΑΚ, έχουμε μπροστά μας τρεις καμπάνιες. Η πρώτη την οποία συνεχι-

ζουμε από το 2005, είναι για να κλείσει η αεροπορική βάση του Ιντσιρλίκ. Το Ιντσιρλίκ είναι πολύ σημαντική βάση για τις ΗΠΑ. Βρίσκεται πολύ κοντά στο Ιράκ, το Ιράν και το Αφγανιστάν. Η Τουρκία είναι μέλος του ΝΑΤΟ από το 1952 και πάντα συμμετείχε σε όλους τους πολέμους των ΗΠΑ. Την 1η Μάρτη του 2003 η μεγάλη διαδήλωση έξω από το τουρκικό κοινοβούλιο δεν επέτρεψε στον Ερντογάν να δώσει άδεια στα αμερικάνικα στρατεύματα να περάσουν μέσω Τουρκίας για να εισβάλουν στο Ιράκ. Ωστόσο πάρα πολλά αεροσκάφη απογειώθηκαν από τη βάση του Ιντσιρλίκ. Τώρα το Ιντσιρλίκ είναι το σημείο που ξεκουράζονται και ψυχαγωγούνται οι αμερικάνοι στρατιώτες που βρίσκονται στο Ιράκ. Περνούν από εκεί πριν γυρίσουν στην Αμερική ή σε κάποια άλλη βάση της Ευρώπης. Έτσι το Ιντσιρλίκ συνεχίζει να βοηθά την κατοχή του Ιράκ.

Η δεύτερη καμπάνια μας είναι το "Όχι στο ΝΑΤΟ. Όχι στον πόλεμο" που θα κορυφωθεί τον Απρίλη για τα 60 χρόνια του ΝΑΤΟ και την κινητοποίηση στο Στρασβούργο.

Και η τρίτη είναι ενάντια στις δαπάνες για τους εξοπλισμούς. "Δεν θέλουμε προϋπολογισμό πολέμου" είναι το σύνθημά μας. Έχουν γίνει ήδη μεγάλες διαδηλώσεις οργανωμένες από τα συνδικάτα ενάντια στις δαπάνες για εξοπλισμούς, στις οποίες πήρε μέρος και το ΒΑΚ. Στην Αγκυρα, η διαδήλωση είχε περισσότερους από 100 χιλιάδες ανθρώπους.

Για τον Απρίλη προετοιμάζουμε μια μεγάλη διαδήλωση στην Ιστανμπούλ. Θα στείλουμε και αντιπροσωπεία στο Στρασβούργο, όμως στη Γερμανία και τη Γαλλία υπάρχουν πολλοί Τούρκοι με τους οποίους έχουμε πολιτικές σχέσεις και θα διαδηλώσουν με τα πανό του ΒΑΚ.

Μαρία Σ: Εμείς θα επικεντρώσουμε στην ανάπτυξη της δράσης μας μέσα στη Σερβία. Κλείνουν 10 χρόνια από τους βομβαρδισμούς του ΝΑΤΟ ενάντια στη Σερβία και μας δίνουν ευκαιρία να δυναμώσουμε το κίνημα. Πρέπει να αξιοποιήσουμε το γενικό αντινατοϊκό αίσθημα που υπάρχει έντονα στη Σερβία για να το πολιτικοποιήσουμε και να βοηθήσουμε τον κόσμο να συνδέσει την εμπειρία του '99 με τη σημερινή πραγματικότητα.

Αντιπολεμικό Συλλαλητήριο στην Αθήνα, 22 Μάρτη 2008

Ζντράβκο: Εμείς θα προσπαθήσουμε να ενισχύσουμε τους δεσμούς μεταξύ των οργανώσεων που αποτελούν το αντι-μιλιταριστικό δίκτυο στη Μακεδονία. Η βασική καμπάνια είναι για την επιστροφή των μακεδόνων φαντάρων από το Αφγανιστάν. Ο στόχος είναι, πέρα από όσους θα πάνε στο Στρασβούργο, να έχουμε τον Απρίλη μια διαδήλωση στα Σκόπια μεγαλύτερη από όλες όσες κάναμε το 2008.

Δέκα χρόνια συμπληρώνονται το 2009 από τον πόλεμο του ΝΑΤΟ στη Σερβία.

Τι επίδραση έχει αυτό σήμερα;

Μαρία Σ: Η εμπειρία των βομβαρδισμών του '99 είναι η βασική αιτία για το τεράστιο αντι-ΝΑΤΟϊκό αίσθημα που υπάρχει στη Σερβία. Όλοι θυμούνται τι σημαίνει ΗΠΑ και ΝΑΤΟ.

Μαρία: Το πρόβλημα είναι ότι αυτό το αίσθημα διοχετεύεται κυρίως μέσω του εθνικισμού όλα αυτά τα χρόνια. Σήμερα όμως βρισκόμαστε σε διαφορετική φάση, διότι ο εθνικισμός στη Σερβία βρίσκεται σε υποχώρηση. Σε συνδυασμό με το ότι υπάρχει έλλειψη ταξικής πολιτικής, αλλά και με τη διεθνή οικονομική κρίση και τον τρόπο που έχει πλήξει τη Σερβία, πιστεύω ότι βρισκόμαστε μπροστά στην ευκαιρία να κάνουμε την αλλαγή. Να καταφέρουμε να στρέψουμε το αντι-Νατοϊκό αίσθημα προς τα αριστερά.

Διότι πλέον όλα τα επιχειρήματα

είναι προς τη δική μας μεριά. Το θέμα είναι να βρούμε τρόπους, στην πράξη, να γίνει αυτή η στροφή. Το βασικό όμως είναι ότι τώρα υπάρχουν ευκαιρίες.

Μαρία-Ολγα: Είναι λογικό να υπάρχει αντι-ΝΑΤΟ αίσθημα μετά τον πόλεμο του '99 και μίσος για τη βάση στο Κόσοβο. Και καταλαβαίνουμε πως αυτό καταφέρνει να διοχετεύεται κυρίως μέσω του εθνικισμού: η Σερβία δεν συμμετέχει στον πόλεμο κατά της τρομοκρατίας ούτε έχει στρατεύματα στο Ιράκ ή το Αφγανιστάν. Όμως έτσι, αφήνεται έξω το ζήτημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και οι καλές σχέσεις που αναπτύσσονται, λες και είναι κάτι διαφορετικό.

Ζντράβκο: Οι βομβαρδισμοί του 1999 είχαν μεγάλο αντίκτυπο και στη Μακεδονία. Η διαφορά είναι ότι εμείς είμαστε μια εθνικά ετερογενής χώρα. Οι Αλβανοί ήταν περισσότερο πιθανό να υποστηρίξουν το ΝΑΤΟ και τον πόλεμο, πιστεύοντας ότι απελευθερώνεται το Κόσοβο από το Μιλόσεβιτς. Οι περισσότεροι Μακεδόνες ήταν ενάντια στην επέμβαση του ΝΑΤΟ. Πολύς κόσμος στη Μακεδονία ήταν όμως ενάντια στον πόλεμο, όχι για εθνικούς λόγους αλλά γιατί ήταν μια ιμπεριαλιστική επέμβαση.

Αλεξάνταρ Κ: Παρά την εμπειρία του '99, η σημερινή νεοφιλελευθερή κυβέρνηση πιέζει για ένταξη στο ΝΑΤΟ. Το ίδιο έκανε και η προηγούμενη κυβέρνηση. Η προσπάθειά τους έχει ως

στήριγμα το ότι το 80% του πληθυσμού δηλώνει υπέρ της ένταξης στο NATO. Ομως υπάρχει εξήγηση. Η Μακεδονία είναι πολύ φτωχή χώρα και ο κόσμος πιστεύει ότι αν ενταχθεί στο NATO, θα βελτιωθεί η οικονομία. Η φτώχεια και η ανεργία έχει οδηγήσει σε αυτή την κατάσταση, όχι η πραγματική υποστήριξη του κόσμου στο NATO.

Συνδέεται το αντιπολεμικό κίνημα στη χώρα σας με άλλα κοινωνικά κινήματα;

Νίλουφερ: Το αντιπολεμικό κίνημα μας έχει δώσει την δυνατότητα να έρθουμε σε επαφή και να συνδεθούμε με μεγάλο εύρος κινημάτων. Το NATO έχει πολλές πλευρές: πόλεμος, βομβαρδισμοί, πυρηνικός κίνδυνος, θάνατος. Ομως την ίδια στιγμή σημαίνει Gladio, παράνομες σχέσεις μεταξύ πολιτικών, αξιωματικών και αστυνομικών. Σημαίνει παρέμβαση στη δημοκρατική ζωή. Και όταν διακόπτεται η δημοκρατική ζωή, δεν μπορείς να έχεις πολιτική δράση, να σκεφτείς, να μιλήσεις, να γράψεις. NATO σημαίνει απειλές και παρενοχλήσεις κατά των γυναικών. Μέσα σε αυτή την καμπάνια έχουμε αναπτύξει σχέσεις με γυναικείες οργανώσεις, όπως και με περιβαλλοντικές οργανώσεις, διότι οι νατοϊκές βάσεις σημαίνουν εκτός των άλλων, ρύπανση.

Ετσι η καμπάνια “Όχι στο NATO”, είναι μια ευκαιρία να έρθουν κοντά και να συντονιστούν πολλά τμήματα του κινήματος, πολλές κοινωνικές και πολιτικές οργανώσεις.

Μαρία Σ: Η σύνδεση είναι πολύ σημαντική. Πολλοί στη Σερβία ισχυρίζονται ότι το αντι-νατοϊκό και το αντι-πολεμικό δεν καίνε ως ζητήματα, επειδή υπάρχει τόσο μεγάλη ανεργία και τέτοια φτώχεια. Ομως η φτώχεια έχει έρθει μέσα από τις πολιτικές του νεοφιλελευθερισμού, μέσα από την κρίση του καπιταλισμού που γεννάει και φτώχεια και πόλεμο. Το αντιπολεμικό κίνημα στη Σερβία πρέπει να κάνει διαρκώς αυτή τη σύνδεση για να εκφράσει τους εργάτες και τον φτωχό κόσμο που δεν μπορούν να βρουν λύση από τους εθνικιστές. Οι πιο σημαντικές μάχες αυτή την περίοδο στη Σερβία είναι ενάντια στις ιδιωτικοποιήσεις

εργοστασίων και ενάντια στα δίδακτρα στα Πανεπιστήμια.

Ματία: Η Σερβία έχει μια σύντομη εμπειρία νεοφιλελεύθερου καπιταλισμού, αφού ήταν χώρα κρατικού καπιταλισμού. Μέσα σε αυτά τα λίγα χρόνια έχει προβληθεί μια εξιδανικευμένη εικόνα της ΕΕ. Δεν μας λένε τίποτα για τους αγώνες που γίνονται στην Ευρώπη είτε είναι εργατικοί, είτε ενάντια στον πόλεμο. Μέσα από αυτήν την προπαγάνδα θέλησαν να διαχωρίσουν τον καπιταλισμό από τον ιμπεριαλισμό, να μας πουν ότι ο καπιταλισμός είναι καλός ανεξάρτητα από τα εγκλήματα του ιμπεριαλισμού. Το αντιπολεμικό κίνημα έχει να παίξει ρόλο και για να διαλύσει αυτή τη βιτρίνα.

Αλεξάνταρ Μ.: Η ουσία του αντιπολεμικού κινήματος είναι ότι είναι κοινωνικό κίνημα. Όπως είμαστε ενάντια στους ιμπεριαλιστικούς ανταγωνισμούς είμαστε και ενάντια στον ανταγωνισμό γενικά, ιδιαίτερα στο οικονομικό επίπεδο που φέρνει μια σειρά καταστροφές. Ο ανταγωνισμός είναι αντίθετος στην ανθρώπινη φύση. Στις κινητοποιήσεις μας ενάντια στο NATO, πάντα τονίζουμε ότι τα λεφτά για τον πόλεμο θα μπορούσαν να πάνε για χρήσιμα πράγματα στην κοινωνία. Στα Βαλκάνια μαζί με τον πόλεμο, παλεύουμε και ενάντια στον εθνικισμό.

Ζντράβκο: Ο αγώνας ενάντια στον εθνικισμό και ο αγώνας ενάντια στο милитарισμό είναι βαθιά συνδεδεμένοι. Για παράδειγμα στην ελληνο-μακεδονική διαμάχη, ο κόσμος αναγκάζεται να είναι υπέρ του NATO και υπέρ του милитарισμού επειδή φοβούνται το γείτονά τους. Αν μάθουν ότι στην γειτονική χώρα έχουν φίλους και όχι εχθρούς, τότε θα υποχωρήσει ο εθνικισμός και θα αλλάξει η άποψη για την αναγκαιότητα του NATO. Πιθανώς, στην ελληνική πλευρά, συμβαίνει το αντίστροφο. Χρησιμοποιούν το εθνικιστικό επιχείρημα για να πουν ότι χρειάζεται ενίσχυση του στρατού και της αμυνας.

Το πιο εντυπωσιακό είναι ότι η Δημοκρατία της Μακεδονίας και η νεοφιλελευθερη/εθνικιστική της κυβέρνηση δεν έχει προβλήματα με το ελληνικό κεφάλαιο. Ενα διυλιστήριο

πετρελαίου που ανήκει σε ελληνική εταιρεία δεν έχει βάλει φίλτρα για το θειάφι, για να μην μειωθούν τα κέρδη του. Οι κάτοικοι χωριών κοντά στα Σκόπια διαδηλώνουν ενάντια στο εργοστάσιο και ζητάνε να βάλει φίλτρα. Η κυβέρνηση της Μακεδονίας λέει ότι δεν υπάρχει κανένα πρόβλημα. Είναι εθνικιστές για το όνομα αλλά φίλοι με το ελληνικό κεφάλαιο. Αυτός είναι ακόμη ένας λόγος για συνεργασία μεταξύ των αντιεθνικιστών στις δύο χώρες. Οι καπιταλιστές συνεργάζονται. Το ίδιο πρέπει να κάνουμε και εμείς.

Ματία: Το πιο δύσκολο θέμα στη Σερβία είναι το Κόσοβο. Η πλειοψηφία, και στο “δημοκρατικό” μπλοκ και στο εθνικιστικό μπλοκ, είναι ενάντια στην ανεξαρτησία του Κοσόβου, από εθνικιστική άποψη. Εμείς θεωρούμε ότι με δεδομένη τη θέση που είχε ο αλβανικός πληθυσμός στο Κόσοβο την εποχή της ενιαίας Γιουγκοσλαβίας του Μιλόσεβιτς, η πρώτη κίνηση πρέπει να γίνει από τη σέρβικη πλευρά, ώστε να στηριχθούν όλες οι προοδευτικές δυνάμεις που υπάρχουν στο Κόσοβο. Για να δείξουμε ότι υπάρχουν άνθρωποι στη Σερβία που δεν είναι εναντίον των Αλβανών που δεν αρνούνται την αυτοδιάθεση των Αλβανών. Και έτσι να είμαστε σε θέση να πούμε στους Κοσοβάρους: μπορεί να μην είσαστε υπό σερβικό έλεγχο τώρα αλλά είστε η μεγαλύτερη αμερικάνικη βάση, είστε ακόμη άνεργοι, δεν έχετε ούτε αρκετά τρόφιμα για την επιβίωση και ζείτε σε μια χώρα με διαρκή έλλειψη ηλεκτρισμού.

Κάνοντας την πρώτη κίνηση επαναπροσέγγισης, είναι που μπορούμε να κινητοποιήσουμε τους προοδευτικούς στο Κόσοβο και να αναπτυχθούν διεθνιστικοί δεσμοί. Το ίδιο ισχύει ως προς την Κροατία. Συνεχίζει να σιγοβράζει η ένταση μεταξύ των δύο χωρών και το αντιπολεμικό κίνημα έχει ρόλο να παίξει στη διεθνιστική αλληλεγγύη. Εχουμε πολύ καλές σχέσεις με ομάδες του αντιπολεμικού κινήματος στην Κροατία και είναι κρίμα που για πρακτικούς λόγους δεν μπόρεσαν να έρθουν στην βαλκανική σύσκεψη.

*Τη συνέντευξη πήρε
ο Νίκος Λούντος*

Η Ανατολική Ευρώπη ενάντια στο Νάτο

Συνέντευξη με τους Φίλιπ Ιλκόφσκι (Πολωνία) και Γιαν Μάγιτσεκ (Τσεχία)

Φίλιπ Ιλκόφσκι

Γιαν Μάγιτσεκ

Μιλήστε μας για την πορεία του αντιπολεμικού κινήματος στις χώρες σας.

Φίλιπ Ιλκόφσκι: Το αντιπολεμικό κίνημα στην Πολωνία έχει μια διαδρομή. Ξεκινήσαμε από το 2002 οργανώνοντας μια καμπάνια με πολλές οργανώσεις και κινήσεις ενάντια στον πόλεμο του Ιράκ. Στις 15 Φλεβάρη του 2003, τη μέρα της παγκόσμιας κινητοποίησης ενάντια στην απειλή του πολέμου, 10.000 και περισσότεροι διαδηλωτές βγήκαν στους δρόμους της Βαρσοβίας. Ήταν ένας μεγάλος αριθμός για τα δεδομένα τα δικά μας στην Πολωνία και το κίνημα συνεχίστηκε και μετά το ξέσπασμα του πολέμου, στις 29 Μάρτη εκείνης της χρονιάς έγιναν ακόμα μεγαλύτερες διαδηλώσεις ενάντια στον πόλεμο.

Πριν δυο χρόνια περίπου ξεκίνησαν επίσημα οι διαπραγματεύσεις για την εγκατάσταση της πυραυλικής βάσης, πολύ κοντά στα σύνορα με τη Ρωσία στο Καλίνινγκραντ. Έτσι και εμείς ξεκινήσαμε να χτίζουμε μια αντιπολεμική συμμαχία στην οποία συμμετέχουν διάφορες πολιτικές οργανώσεις, όπως η «Εργατική Δημοκρατία» της οποίας είμαι μέλος, ή το πράσινο κόμμα, συνδικάτα και συνδικαλιστές, μη-κυβερνητικές οργανώσεις κλπ. Εχουμε οργανώσει διαδηλώσεις, συζητήσεις, εκδίδουμε ενημερωτικό υλικό. Στις 15 Νοέμβρη θα οργανώσουμε και εμείς μια αντιπολεμική συνδιάσκεψη ενάντια στην «ασπίδα» με διεθνείς προσκεκλημένους. Και σκοπεύουμε να οργανώσουμε μεγάλες διαδηλώσεις όταν γίνει γνωστή η ημερομηνία που θα έρθει στο κοινοβούλιο η συνθήκη επικύρωσης.

Γιαν Μάγιτσεκ: Πρέπει να γυρίσουμε πίσω στο καλοκαίρι του 2006 για να δούμε την αρχή του κινήματος ενάντια στην αντιπυραυλική ασπίδα. Αρχικά ήμασταν κάποιοι αντιπολεμικοί ακτιβιστές που είχαμε δραστηριοποιηθεί για το πόλεμο στο Ιράκ. Μόλις μάθαμε ότι μπαίνει το ζήτημα για την εγκατάσταση μιας βάσης ραντάρ για την «αντιπυ-

ραυλική ασπίδα» πήραμε την πρωτοβουλία και συγκροτήσαμε μια κίνηση με το όνομα «Όχι Βάσεις». Ήμασταν πολύ λίγοι αρχικά, όταν μαζευτήκαμε σε μια μικρή αίθουσα για τη πρώτη συνάντηση δεν πρέπει να ήμασταν περισσότεροι από πενήντα άνθρωποι. Τώρα στη πρωτοβουλία ενάντια στην βάση συμμετέχουν περισσότερες από πενήντα οργανώσεις, από μη-κυβερνητικές όπως το τσέχικο τμήμα της Greenpeace μέχρι οργανώσεις μουσουλμάνων που ζουν στη Τσεχία. Το χαρακτηριστικό του κινήματος είναι ότι πρωταγωνιστούν νέοι άνθρωποι, είναι η πρώτη τους πολιτική εμπειρία.

Το κίνημα δεν περιορίστηκε μόνο στην Πράγα, απέκτησε πανεθνική διάσταση. Π.χ. όταν ακτιβιστές της Greenpeace κατέλαβαν το λόφο όπου θα εγκατασταθεί η βάση και βρήκαν τη μέγιστη συμπαράσταση από το πληθυσμό της περιοχής ή με την συγκρότηση του δικτύου των δημάρχων ενάντια στην εγκατάσταση των ραντάρ. Πέρσι είχαμε εκλογές, και τα κόμματα που συμμετείχαν βρέθηκαν στη θέση να απαντάνε στα δικά μας επιχειρήματα κατά της αντιπυραυλικής ασπίδας.

Ζητάμε να γίνει δημοψήφισμα. Για μια μεγάλη πλειοψηφία των Τσέχων που έχουν ζήσει υπό το Σύμφωνο της Βαρσοβίας, το ζήτημα της παρουσίας ξένων στρατευμάτων είναι πολύ ευαίσθητο, δεν τα θέλουν. Είναι ενάντια σε μια εξωτερική πολιτική που τάσσεται με τις ΗΠΑ στο Ιράκ, το Αφγανιστάν. Επίσης, λέμε, ότι αυτό είναι ζήτημα δημοκρατίας. Το 2006 κανένα κόμμα δεν ζήτησε τη γνώμη μας για την βάση των ραντάρ. Τώρα απαιτούμε να εκφραστεί αυτή η πλειοψηφία της κοινωνίας που είναι ενάντια στην αντιπυραυλική ασπίδα.

Πόσο θα βοηθήσει η καμπάνια «60 χρόνια NATO είναι αρκετά» και η διαδήλωση στο Στρασβούργο τα κινήματα στις χώρες σας;

Φ. Ιλκόφσκι: Στην Πολωνία παρόλη τη

μεγάλη αντίθεση στο πόλεμο του Ιράκ και τη συμμετοχή της Πολωνίας, το NATO βρίσκεται μέχρι τώρα ουσιαστικά εκτός συζήτησης. Κι όμως, στο Αφγανιστάν αυτή τη στιγμή βρίσκεται μια πολωνική ταξιαρχία, περίπου 1.600 στρατιώτες, που έχει μάλιστα τη δική της ζώνη διοίκησης. Και το Αφγανιστάν είναι πόλεμος του NATO. Επίσης, το NATO στη Σύνοδο Κορυφής στο Βουκουρέστι ενέκρινε τα σχέδια για την εγκατάσταση της αντιβαλλιστικής ασπίδας.

Η καμπάνια και η διαδήλωση στο Στρασβούργο θα ανοίξουν όλες αυτές τις πολιτικές συζητήσεις για το NATO, το ρόλο που φιλοδοξεί να παίξει η πολωνική κυρίαρχη τάξη μέσα από αυτόν τον οργανισμό. Θα βοηθήσει το αντιπολεμικό κίνημα και φιλοδοξούμε ότι όσο δυναμώνει το κίνημα μπορούμε να αλλάξουμε συνολικά τον πολιτικό χάρτη της Πολωνίας. Η συμμετοχή μας σε αυτή την Βαλκανική Συνδιάσκεψη Ειρήνης είναι ένα βήμα προς αυτή την κατεύθυνση.

Γ. Μάγιτσεκ: Για ένα τμήμα του κόσμου που συμμετέχει στις κινητοποιήσεις το ζήτημα του NATO και του ρόλου του δεν είναι καθόλου αποσαφηνισμένο, κάποιοι για παράδειγμα έφεραν ως επιχείρημα ενάντια στην «ασπίδα» ότι είναι εκτός πλαισίων του NATO. Στη βουλή για παράδειγμα οι υπέρμαχοι και οι πολέμιοι της βάσης των ραντάρ προσπαθούσαν να ερμηνεύσουν τις αποφάσεις της Συνόδου στο Βουκουρέστι για να δικαιώσουν τις θέσεις τους. Προφανώς ήμαστε ενάντια στην αντιπυραυλική ασπίδα είτε είναι είτε δεν είναι κομμάτι του NATOϊκού σχεδιασμού. Θέλουμε να ανοίξουμε αυτή τη συζήτηση και να επιχειρηματολογήσουμε γιατί πρέπει να διαλυθεί το NATO. Θα οργανώσουμε τη συμμετοχή μας στη διαδήλωση στο Στρασβούργο και το γεγονός ότι είναι μια διεθνής διαδήλωση θα μας δώσει δύναμη να συνεχίσουμε και να κλιμακώσουμε τον αγώνα.

*Τη συνέντευξη πήρε
ο Λεάνδρος Μπόλαρης*